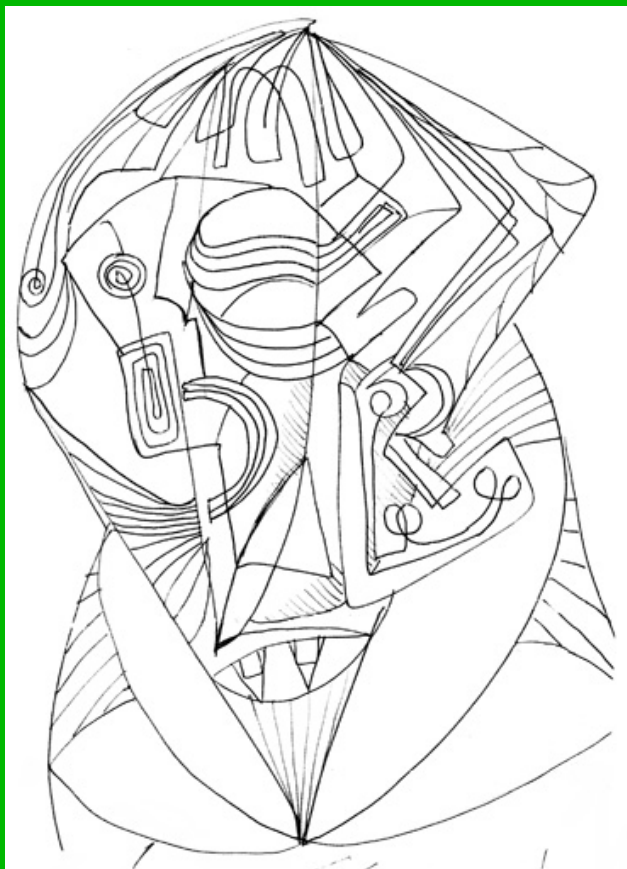

VISZONTLÁTÁS

*Versek és novellák
az Együtt folyóirat
hét évfolyamának (2002–2008)
lapszámaiból*

Viszontlátás

Az Együtt folyóirat antológiája

Kárpátaljai Magyar Könyvek
190.

Készült a Szülőföld Alap támogatásával

INTERMIX KIADÓ

Felelős kiadó: Dupka György

Összeállította: Nagy Zoltán Mihály

Budapesti képviselő: H-1011 Budapest, Hunyadi János u. 5.

Készült a Borneo Kft.-ben

ISBN 978-963-9814-21-9

ISSN 1022-0283

VISZONTLÁTÁS

*Versek és novellák
az Együtt folyóirat
hét évfolyamának (2002–2008)
lapszámaiból*

INTERMIX KIADÓ
Ungvár – Budapest
2009

BAGU LÁSZLÓ

amphibion

*te vagy az amphibion
látlak mikor alszom
sebhelyeimet eltakartad
vágdál helyette mást
más sebet egy
másik arcon*

*mikor búvlak amphibion
úgy búvlak amphibion
mikor jössz [amphibion]
mikor vagy
ahogy létezni tudsz csak
s agyam enged*

*lépteket rakni
kiolvadt bőra
lány vizekre
tenni lábnyomod
(bár ne tetted volna
most már bánhatod)*

*hogy halj meg
te nem tudtad kitalálni
volt arra más
most ő mondja meg mi az álom
ő hogy
mi az álmodás*

halott csinovnyik-nap

*halott csinovnyik-nap
és megint halott csinovnyik-nap
minden idő amit itt
töltök és mintha
papírok vágnák szét
az életem ereimből
kifolyik a tinta*

*nem akartam idejönni
– furcsa fényből volt a Nap –
csoda hogy
meg nem láttalak
mikor szemembe tűzött
perzselte bőröm homlokom*

*nekem a föld itt
nem rokon
nem ismerős és nem barát
pénzért eladnám harmadát
s köpnék mind a többire*

*az itt élőket verném orrba
mert fontos nekem
papír és norma s hogy ne
múljon el csinovnyik-nap
barag vagy halottak nélkül*

BAKOS KISS KÁROLY

BÁRKASZONETT

*A madarak visszatérnek
Szájuk tele ághiánnyal
Mind egy szálíg visszaszárnyal
Ide ahol még remélnek
Víztörésben hogy az árnak
Hártyái majd kettéválnak
S nem merül a teli bárka
Ébe szomja a halálba
Fehér árnyai a vágynak
Holnap újra nekivágnak
Szemük szögén új eséllyel
Hiszik egyszer visszaszállnak
Rajzával az Ararátnak
Olajággal és kenyérrel*

(BAUDELAIRE)

*Albatroszát az ég leejti már
A víz színére színes sanzonok
A szív akár egy tengerár lobog
Mint bűvös illatok lebull a nyár*

*A Földre ón majd hófehér homok...
Még ragyog a lomb hát ragyogj számár
Míg ágyadnál ha fészkel asszonyod
A holdkaréjú éj ezüstje vár*

*Te tört madár hajók padlatáról
Ki bullton is csak tiszta kékre vágysz
Elkötik a vén lovat a fától*

*Te tél tövében görnyedő akác
Ki jól tudod kialszik magától
Ha távol reszkető tüzekre látsz*

LEGYEN VERS

(Rímjáték ars poeticára)

*Legyen vers, hogy legyen minden.
Szív ne vágyjon menni innen.
Ész ne vágyjon megbomolni.
Hisz a test sem olyan bolmi,
Mit levetni könnyű lenne.
(Azért van, hogy legyünk benne.)
S legyen ír, hogy így ne fájjon
A mozdulat e nyesett tájon.
Mindnek társ, hogy el ne essék,
Aki esne. Szava: tessék!
Legyen tűz, ki fázik, annak.
S ezt nevezzék, akik vannak,
Majd szabálynak –*

íratlannak

DAL

*Léptem csöndje eltörött.
Járok csak a föld fölött
Botolva.*

*Elvették a hold mögött,
Ami hoztam, s így ülök
Bomolva.*

*Már épül bennem a tél.
Szép fám rügyét s levelét
Ha veszti,*

*Csak ne fájna úgy a szél,
Míg éjanyám haját szét-
Ereszti.*

MINT AZ A NŐ

*Mint az a nő az erzsébeti
kocsmán
Puskint tudott és oroszul
Éreztem
Mögülünk az ocsmány
Háttér balkan kiszorul
Tán bittem is
Csak az marasztal
Hogy Adyt Verlaine-t, Jeszenyint
De ittunk még
S a nyirkos asztal
Lassan ocsmány lett megint*

A TEST DICSEÉRETE

*Szeretni kell a testet is.
Míg lélek lakja, ékszer az.
És reggel is, meg este is
Csodálni, fény rá mint havaz.
Mert tudni kell, hisz így igaz:
Ki eljön, egyszer elmegy is.
Érteni kell a testet is.
Mi elrabolja, végzet az*

KÉTELY

*Ha írok ujjaim letörnek
Ha járok mind mi út kitér
Ha mérek súlya vész a kőnek
S nem tudhatom mi mennyit ér
S nem tudhatom hogy még mi ér
Csak várok egyszer tán
megölnék...*

*Ha járok mind mi út kitér
Ha írok ujjaim letörnek*

A KÖLTŐ HOGYHA...

*A költő hogyha részeg,
Nem gondja műítészek
Pöre: hogy a ríme
Nőrím-e vagy bím-e?
S ledobva a láncot
Nem az asszonáncok,
S nem a múvi részek,
De a szépség híve.
Mert éli az Egészet.
A költő hogyha részeg!*

LEGYEZŐ

*Nyílik a zápor, a zöld legyező,
Erezés rajta a ferde eső,
Világos arcát homályba vonja,
S elfut a nyár, az unt szerető.*

CSAK SZÚR

*Szúr a szívem nem tudok
Csak lenni mint az állatok*

*Csak balni és oly büntelen
Mint fű a súlyos földeken*

*A nap kilöttyen rám folyik
Csak gyomorsav a torkomig*

*Csak Isten látja kínomat
S mint tükör veri arcomat*

*Hogy fájni már csak hallgatok
Szúr a szívem nem tudok*

ŐSZ, VENDEGSZÖVEGGEL

„Távoli, kétes tájakon
készülődik a fájdalom.”

Pilinszky János

Ne mondd ne mondd...

*Az évszak csupa líra
S a lombok gömbje oly
Szabálytalan
Hogy szeme szája
Ujja s verse van
S a kertben sűrű
Fáradt illatok...*

A pályaudvar hídjá még remeg...

*De már a kényes őszi szél
dorombol...*

*Távoli kétes tájakon...
Hogy gázos ujjak
Gázos kézjegyek
Babrálgatnak benn
Az éles tárgyakon*

S földre hull az öngyilkos levél...

*„... a lombok gömbje oly
Szabálytalan
Hogy szeme szája
Ujja s verse van
S a kertben sűrű
Fáradt illatok...”*

Ne mondd ne mondd...

Hogy meghalok.

BALOGH GYULA

EURÓPA ÉS JELTELEN...

*Átölellek, Európa,
fűszálon fájó baldachin –
köréd hullnak karjaim.*

*Ha megcsalsz is, szorítlak újra
csapodár öledbe
visszabullva,*

*mert velem ébredt az ércekből
a párás
kupolává emelt csodavárás,
s nem hagyhatom, nem hagyhatom,
ezen a felszakadt sebű bajnalon*

*el ne áruld, mi a titkod,
Duna vize titkon mit boz...*

*Hiszen a vizen idáig érzem,
milyen bizonytalan lesz majd télen
nélküled, jég alatt didergőn
egy feltoltult lékre vágyva,
meddőn lesve, kékre válva
vágyni szivárványra –
és közben meg nem fagyni,
megmaradni...*

*Európa, kívánatos csalfa asszony!
Engedd, hogy mosolyt fakasszon
a közönyödből
préselt térkép-arcon
egy nép,
amelynek szabadságvágya
öröktől nyugalmad ára,*

*melynek tudás-bomlokáról
csentél már el ezerszázszor*

*redőt, eredetet s erezetet:
kezdjünk egy új fejezetet!*

BARTHA GUSZTÁV

NAPÓRA

*Körbejár rajtam az idő.
Reggel nyúlánk vagyok,
rezge árnykép – –
az arányért.*

*Délben tömzsi, s megalkuvó.
Este gyáva, kibírbatatlan,
vár egy álm,
puba paplan.*

*Így élek: zárt történetben.
Sorsom történelmietlen.
Csak vagyok,
s múlnak a napok*

*Vihart várok, záport, jeget,
földre omló nagy felleget,
ami takar,
ami akar – –
Jöjj, áldott nagy zivatar!*

ILLIK A TÉL A FEHÉRHEZ

– Jolinak –

*Dér évődik rá a rögre,
hőesés jön – mennydörögve.
– Illik a tél a fehérhez,
simogatás a tenyérhez.*

*Fagymart éj a szó felőled,
a téboly részt kért belőled.*

– Illik a tél a febérhez,
simogatás a tenyérhez.

Egembe szelek harapnak,
szavát veszik a haragnak.
– Illik a tél a febérhez,
simogatás a tenyérhez.

istenhozzád

*a biány teremt
negyvenéves
fejfel-falnak menni
az semmi*

*aztán egyebek
csattogó kerekék
vonatkoztatás
bígul a felsőoktatás*

*s múlik a múlandó
mérték
bétmérföldes ó
sóbajnyi jaj*

*mi lesz jellemzése
sorsom
valótlan ellentéte
s lesz ami lesz*

*ki hal ki nem
én megyek
kétségűes kétségek
gyötörjenek*

*fogyjon a bogy
idővel
a halál is kötőjel
istenhozzád*

CÍM NÉLKÜL

*Nézek, nézek
kék szemedbe,
mint a saját
életemre.*

*Itt a halál,
ott az élet;
emitt a kút
sekély mélynek,*

*amott az ég,
s csillagbullás –
fényben izzik
az elmúlás.*

*Ölel a test,
bisz a lélek,
sajgó valónk –
valló élet.*

*Üzensz értem,
téged hívlak –
kút mélyébe
hull a csillag;*

*hű(s) vizében
fürdik szebbé,
együtt leszünk
szerelemmé.*

VISZONTLÁTÁS

„...csókkal áruolod el...?”

(Lukács 22:48)

Talpas N. Lajos pontban hajnali fél háromkor tette le táskáját a konyhaasztal mellett álló székre. Talpas N. Lajos táskája nagy utazótáska, cipzárral záródó zsebekkel. A szék egyszerű, támla nélküli fehérszín konyhaszék, az asztal is fehér, a vállmagasan körbefutó fal csempe nemkülönb. Együtt sápasztják az ötven wattos villanyégő fényét a fehér konyhabútorral, gázpórral. A tizenhat négyzetmétert zümmögéssel megtöltő hűtőszekrényre Talpas N. Lajos hórihorgas árnyéka vetül. Kétszer is kinyitja, becsukja, harmadjára melléguggol. Vizslat. Asszonya, Talpas N. Lajosné az ajtóban áll, telt csipején feszül szeszű hálóinge. Kialvatlan, gyűrt arcára ráakaszkodnak a szemkörüli mély szarkalábak

– Kétezer-hétszáz forint – dünnögi Talpas N. Lajos.

Asszonya összébb húzódik. Lúdbőrző remegését a melle előtt keresztbefont karjaival melengeti.

– Becsaptak? – kérdi Talpas N. Lajosné, s fogai halkán összekoccannak.

– Be! – áll fel, csapja be dühösen a hűtőgép ajtaját Talpas N. Lajos. – Szalad mind haza, az asszony fenekét simogatni.

– Mennyit fizettél rá? – kérdez riadtan Talpas N. Lajosné, a kékszín cipzárzsebes utazótáskán felejtve tekintetét.

– Háromszáz forintot – jön a felelet, s Talpas N. Lajos szembefordul asszonyával. – De ez nem elég, itt a ház rajtunk, ablak kell, deszka kell, a kurvája meg marhaságra veri el a pénzt, kenőmájas meg franckarika! Dó'gozhatok szakadásig! A bélt húzzák ki belőlünk, érted, azért a kurva pénzért, te meg elvered nyámnyámságokra. Liszt van, tojásunk van...

– A gyerek miatt – hebegi Talpas N. Lajosné, aztán elréved, barna szembogara kitágulva követi a kékszín utazótáska feliratának pirosszín, konyhamagasságba emelkedő betűit. Először az „A”, nyomában az „M” és az „E” vibrál mind pirosabban, magasabban, hogy a nyomukba lépő „R”, „I”, „C” és „A” betűkkel a villanykörte körül egyesüljenek.

– Egye, ami főve van! – förmed rá Talpas N. Lajos.

Asszonya megtántorodik. Suvikszolásban elkopott körmökkel kap az ajtófélfá után. Keble megfeszül, bimbói vérbón sütnék át a szeszű hálóingen. Talpas N. Lajos legyint.

– Más asszony este óta a határon áll, hogy át tudjon vinni pár doboz cigarettát. Pénzt akar keresni, élni akar. Érted, segít az urán, hogy boldoguljon, hogy legyen mit pofázni!

Három óra.

Talpas N. Lajos asztalra támasztott könyökkel ül a kékszín utazótáska mellett. Leült, mert elszállt a dühe. Állán serceg a borosta, ahogy végigvégigsimítja kérges tenyerével.

– Estére vártalak – szólal meg gyámoltalanul Talpas N. Lajosné.

– Azért nincs rajtad bugyi?! – kérdez, kap elveszett dühe fonala után Talpas N. Lajos, s tenyere nagyot csattan az asztal lapján. – Nem elég, hogy bekeringőzzük fél Magyarországot, hogy tele legyen az az átkozott mikrobusz, még az ukrán vámon is megvágunk háromszáz forinttal... És mi vár?! A kertben nyakig ér a lazna, a kőlyök nyámnyámkázik, az anyja meg a fenekét düböríti.

Asszonya lehajtott fejjel áll, szétzilált barna haja a szemébe omlik. A padlócsempe fehér felületén az ötven wattos villanyégő fénye vet lobbót.

– Konyhapénzt, füzetet! – szól rá durván Talpas N. Lajos.

Talpas N. Lajosné, ura ormóttan nagy, kékszín papucsában, a padlócsempe fényes felületén maga előtt toszogatva saját árnyékát, a szekrényig csoszog. A fiókból pénzt, kékborítású füzetet vesz elő.

– Gyorsabban! – nógatja Talpas N. Lajos.

– Tegnap kapáltam a kertet – mondja Talpas N. Lajosné, elaprózott csoszogással ajzva ura türelmét. – A szőlőt megkötöttem, kigyomláltam. Anyádnak enni hordtam, kivakartam a mocsokból. Járok utána, törülgetem taknyát, nyálát...

– A füzetet! – ordít Talpas N. Lajos.

Asszonya szemlesütve, az asztallapon csúsztatja ura elé a kékszín füzetet; remegve a konyhapézn maradékát.

Eltelik bő félóra, mire Talpas N. Lajos megszámlolja a pénzt, s bütykös mutatóujját végigvezeti az oldalakon át sorjázó számoszlopokon. Aztán a nagy utazótáska egyik, cipzárral záródó zsebéből ácsceruzát kotor elő. Utánaszámol.

– Hogy a hrvinya? – kérdi Talpas N. Lajos.

– Tizennyolc, ezer forint – válaszol Talpas N. Lajosné.

– Űhü! – hümmög Talpas N. Lajos, s a homlokráncok megfeszítik arcán a szélcserezett bőrt. – Mik ezek a nyolcszáz forintok? – koppan a ceruzavég a fehér asztallapon.

– Tejkontó – feleli Talpas N. Lajosné. – Anyádnak. Nem ehét zsírosat.

– Nyugdija van...

– Orvosságra kevés – vág közbe Talpas N. Lajosné, s jobbjával hátrasimítja szétzilált, barna haját.

Talpas N. Lajos szárazat nyel. Zavarában a nagy, kékszín utazótáska után nyúl, a benne lévő szennyes ingek, fehérmemük, zoknik alá. Zacsκό cukorkát dob az asztalra, majd kék tárcát, előtüremkedő öt- és tízezer forintosokkal.

– Nem jött össze a havi ötven tiszta, volt hét, hogy mindennap esett. Durván tíz nap a két hónapból, enni meg mindennap kellett – mentegetőzik Talpas N. Lajos.

– Nem érdekel a pénzed! – ikegi Talpas N. Lajosné.

– Hát mi érdekel?! – üvölt Talpas N. Lajos, s felugrik, inas jobbját ütésre emeli.

– Üssé!...

– Nem látod, mi van itt?! Élnek egyik napról a másikra, egy huncut vas nélkül. Belegebednek a nyomorúságba, hogy abba...

– Üssé! – üvölt talpas N. Lajosné, és arca elé kapja a karját.

– Üssön meg a ménkü! – zökken vissza a helyére Talpas N. Lajos. – Meghosszabbítom a munkavállalásit... Kijön tízezer forintból, és nem kell bujkálni, reszketni ott, Pesten.

Jócskán elmúlik négy óra, mire Talpas N. Lajos végez az újraszámolással, átszorozva a hrivnyát forintra. Azóta hol az asszonyán feledkezik szűrős tekintete, hol a számokkal teleírt füzetlapon.

– Négyezer forint a különbözet.

– Nincs különbözet – szól nyersen Talpas N. Lajosné.

– Nincs? – hökken meg Talpas N. Lajos.

– Kölcsönadtam.

– A kanodnak?! – koppan a ceruza az asztallapon.

– Annak, hogy belegebedj a nyomorúságba, hogy abba!...

Az asszony az első ütés elől még kitér. Jobbra hajol el, bele az asztal mögül kilépő Talpas N. Lajos öklébe. A szertefröccsenő vér – orrból, szájból – megüli a fényesre síkált fehérséget... Jut a vállig érő csempfalra, a konyhaszekrényre, hűtőgépre: elsápasztja a nagy utazótáska pirosszín betűit. A padlócsempén szétmázolódik, az alázuhanó Talpas N. Lajosné szeszínű hálóinge alatt, aki ösztönösen kuccad kétret, temeti arcát karjaiba.

– Hol a pénz, bárcás?! – ordít a magatehetetlenre Talpas N. Lajos.

– Küret... – hörgi Talpas N. Lajosné.

– Hol a pénz? – guggol asszony mellé Talpas N. Lajos.

– Az orvosnál – tápáskodik fel talpas N. Lajosné, s kézfejével szétmázolja arcán a vért. – Mert kell az életünk... ablakra, padlódeszkára...

Talpas N. Lajos lomhán feltápáskodik, legyint. Pont két órája, hogy letette nagy, kékszín utazótáskáját a konyhaasztal mellett álló székre.

TALÁLT TÖRTÉNET

Rózszi a Hatház utcán sietett a piacra, vánszorgott haza.

Felöle cserélhették az utcanévtáblát XXII. Pártkongresszusról Augusztus 24-re, az eget zöldre: munkába menet Anit szégyellte, jövet: ahogy Istvánnal éltek.

Mióta is?

A bébiszitterből mammon-bébi lett, a bérszámfejtőből kofa, a gondból gyötrelem, az emlékekből mulasztások kora.

Rózszi vádolta Istvánt, István vádolta Rózsit. Rózszi a piacra kurválkodni, István a gyárba inni járt.

„Felépítették házukat, tanították lányukat, hogy a végén átvágják egymás torkát” – suttogták a szomszédok, susogták a fák, visszhangozták a hegyek. Mert hányszor, de hányszor kiabálta az ura részegen:

– Aniból egy kibaszott kurva lett!

– Belőled mi?! – védte a lányát Rózszi, s ha csúnyán kikarmolta István arcát, az ágyban tette: élvezi szerencsétlenkedését. Egyszer, kétszer, százszor; jobban fájt a vétkes érvelése: a bűntudat.

Rózszi bántotta Rózsit. Sűrűn kisírhatta magát, átkozhatta a férfiakat, Pestet, ura hortyogását.

„Mit csinálhatnak Anival?” – kérdezte újra és újra, s fél éjszakákon át a hálószoba sötét ablakát bámulta.

Odakint a tél után tavasz, aztán nyár jött, és Rózszi nem hitte, hogy van Isten.

Hajnaltban kelt. Tett-vett, kávé főzött, az urának táskát készített. A vécébe kíséző gyomorfájdalom, ruhásszekrénye kinyitásakor a szorongás szokásai része lett, akár a szobatükörtől való félelem. „Hová tűnt a teltkarcsú, életvidám Rózsika?” Szemráncainak hideg víz jutott, arcának dühödött masszázis; olcsó keñefice a szél ellen, a hideg miatt, vagy csak úgy.

Alig múlt negyven, és már a haja is ritkult. Mióta együtt ivott Istvánnal, sokat fogyott. „Divatol” – froclizták a standbéli lányok.

A piac nem érthette, Rózsika igen: eladni kell és túrni, hiszen ura apránként kielőlegezett fizetése az utolsó kopijkáig vodkára megy, és rajtuk

az ősz, a közüzemi díjak, a szégyen... Ráadásul hetek óta nem takarított, nem mosott, s azóta folyvást retteg: pont most, amikor kurvára kellene a pénz, küldi el őt Vologya a jó francba.

Az első sorból a harmadikba, ahová csak báméskodni járnak a vevők.

A piac kegyeltjei a lélekvesztő sorsok. Nap mint nap mámor leledzett a borkimérés előtt. Trógerekre várt, akik hatajkodtak. Csellengőkre, akik trágárkodtak. Könnyű vére, uszuló kapzszikra, ostobákra, visítózó nyomorultakra, akik hagyták magukat kiszorítani a jobb helyekről. Rózi ismerte őket, ahogy a kézikocsik nyikorgását, a vasasztalok döngését, a tolató kisbuszok fülsiketítő dudálását; a derengést, ami elsápasztotta a tűzfalmagas neonfüzerek szemkápráztató hazugságait; őszített mindenkit, aki átvett, szorzott és osztott, árut rendezett, árakkal manipulált, mert a végösszeget illetően úgyis elszámolta magát. Rózi mindezt nem kiokoskodta, de érezte: az irigységet leplező suta gesztusokban, a mímelt jóságban, az okavesztett sopántásban.

Árulkodott a kondástempó, amelynek hevében egyszer-egyszer egymásnak estek Okszanával, Géczinével.

Hová keveredett el a múlt, amikor esténként még összejártak, a Tisza-partra kirándultak, megnézték Munkácson a várat, s igazat adtak Vologyának?

Aki akkor megmondta: „Lányok, könyörtelen világ jön. A álság felduzzasztja a piacot.”

– Mi van ma veled? – kérdezte mégis Rózi a főnökétől, ő azonban szótlan komorsággal adogatta lefelé a kisbusz platójáról az árut: lisztes, kásás, makarónis pakkokat.

Rózi tudta, a lányokat nem kérdezheti: közösnek hitt végzetük, a cserfes csitri ott csivített a stand közepén. Csalta, édesgette magához a férfi vásárlókat.

– Rózi, meg kell értened – bökte ki végre Vologya, a főnök.

Rózi nem akarta megérteni.

Miért nem Okszana?

Miért nem Gécziné?

Miért pont ő?

– Pénzt kaptok Pestről – adta meg a választ a ki nem mondott kérdésekre Vologya.

– Azzal mi nem számolunk! – nyögött fel Rózi.

– De én igen.

Rózit otthon, az előszobában hagyta el az ereje. Lerogyott a padlóra.

Tudta, ő Oroszvégi Rózi, és rajta a mosogatás, a főzés, de képtelen volt megmozdulni. A keze, a lába nem engedelmeskedett az akaratának.

Érzékelte a padlócsempék hidegségét, a ráereszkedő félhomályt, pergő könnyeit, holott nem sírt. Nem akart sírni. Állni akart, menni akart, de folyton visszarogyott. Végül a hazatérő István nyalábolta fel.

Ült a rekamién, a pohár víz után vodkát ivott. Önkéntelenül suttogta:

– Tölts még.

Szólni akart, elpanaszolni, hogy elárulták, irigylik az Anitól kapott húszezer forintokat. A bűn mocskát. És nem értik, az istennek sem értik meg: nem nyúlhatnak a pénzhez – inkább éhen döglenek vagy felkötik magukat, de akkor sem...

– Holnaptól a harmadik sorban árulok – motyogta végül, a második féldeci után.

– Megér egy berúgást? – bambult István.

– Nem ittam! – tiltakozott Rózsi, de István tovább mondta a magáét.

– Előlegért mentem a hidrogénszökhéhez, és mit hallok? Ötven hrivennyel emelik a gyárban a fizetéseket, de a villamosmérnökét egy petákkal se. Érted? Ezer dollárokat kerestek rajtam a szarháziak! Áthúztam, kicseréltem a hálózatot, hogy működjenek a gépek, hogy gyárunk legyen, hogy... a pofámba röhögjenek. Érted te ezt?

Rózsi nem értette. Elképedt: az ura üvegből döntötte magába az italt.

A másnaposság tette? Rózsi sajnálta Rózsit. Két deci vörösbort ivott, saslikot evett sok salátával, s azt olvasta egy magazinból kitépett lapon – amelybe a kenyeret csomagolták –, hogy regnálásának utolsó éveiben Breznyevet rászoktatták a kábítószerre. „Kik és miért?” Rózsi sajnálta, hogy nem tudhatta meg.

Aztán mindenkit sajnált, mindenkire rámosolygott, és semmivel sem árult kevesebbet, mint régi helyén. Vologya Rózsikámnak szólította, s tétován álldogált, mintha tűnődne: mi a fészkes fene lehet az öreg platán lombjának árnyjátékában, a csarnok tetején tollászzkodó, fel-felröppenő galambokban, az ég kékjében?

Annyit sikerült kifürkésznie, hogy Rózsi délután a temetőbe készül: vasárnap van, szép az idő, és szavát adta Elvirának, a nagydarab lágyságnak, aki – feketében – Rózsika új szomszédja lett, s féláron tudott virágot kajtatni. Rózsi ráhagyta a beszerzést, a kérdést azonban nem: rátalál-e anyósa sírjára a hatalmas temetőben?

Azt, hogy a húszperces út a piac mögötti mellékutcákon teljes óráig tart, mert István ötméterenként kétrét görnyed és kijelenti: „A perceken megdöglök!” – nem láthatta előre.

A kínkeserves éjszakát sem. Hogy háromszor kell kicserélni az ágyneműt ura alatt-fölött, mert literszám nyeli a vizet, sziszegve túri a májára rakott jeges borogatást, s rimánkodik a rátörő halálfélelemtől:

– Rózsai, ne hagyj elaludni!

És beszélgetnek. A temetőről nem. Pedig ott volt a fél város, gyönyörűek voltak a valódi-márvány sírok, szépek a koszorúk. Ők ketten egy megsüppedt, vadrózsával benőtt, dőlt fejfájú sír mellett álltak, és szerettek volna hinni az élet hiábavalóságában. De Amálka nem ezt érdemelte. Amálka a tanítónői fizetéséből nevelte, taníttatta a fiát, akart valamit...

Rózsai nem számolta a napokat. Piacolás után sürgött-forgott, estébe nyúltak a délutánjai. Kitárt ajtót-ablakot: pókhálózott, port törölt, függönyt mosott. Anyósa egykori porcelán csecsebecsét, a kristályvázakat és poharakat szivaccsal mosta le, s megsodálta rajtuk a nyármelegtől bejött őszi verőfényt. Istvánnak kimondhatatlan nevű gyógyszert szerzett a májára. Csalánteát ittak, és átaludták a televízió bugyuta műsorait. Rózsai Amálkával álmodott, ura a temetőről. Munka után kijárt oda. Metszőollót, ásót, utóbb bronzfestéket és mérőszalagot vitt magával. Anira egyikük sem gondolt. A pénzére is csak István: kihozatta a díszdobozt. Rózsai a konyhaasztalra borította annak tartalmát. Az öt-, tíz- és húszeszes bankókat szétválogatták, aztán többször átszámolták.

– Ez sok pénz – jelentette ki István.

– Ha beváltanánk a piacon, kapnánk érte vagy ötezret – álmétkodott Rózsai

– Mégse elég – bosszankodott István. – Rendbe kell hozatni a Zsigulit, kiváltani a forgalmiját. Ha magam fuvarozom ki az anyagot...

– Mit akarsz, te! – döbrent meg Rózsai. – Az Ani pénze!...

– Tudom. Tisztában vagyok azzal is, mivel keresi – mormolta csitítólag István.

Telerajzolt papírlapokat szedett elő a táskájából, s közben megállás nélkül magyarázott: mély alapozásról, kovácsoltvas kerítésről, márványokról, köbméterekekről, árákról, hitvány mesterekről, emberekről, akik becsaphatják.

– Kiszámolta: ha szűkösen is, mindketten elférünk anyám mellett – mondta.

Rózsai megrökönyödve felnyögött:

– Még élünk!

– Nem érdekes – vélekedett az ura némi töprengés után.

BECSCHE JÓZSEF LAJOS

LÉLEK ÉS BOR

*Forgatom könyvem, szabad a lap.
Mondd, kit érdekel az áldozat,
Kit érdekel a múltó idő,
S hogy vége a dalnak, hull a kő...?
Lélek a borral összevegyül,
Jó, ha az ember nincs egyedül.*

*Fakó virágok színe villan
Égen-földön. Szárnya kirobban
A szónak, s földre üvölt a Nap:
Nincs, aki ítél, nincs áldozat.
Lélek a borral összevegyül,
Jó, ha a lélek nincs egyedül.*

*Megérik a gyöngy, virrad a nász,
Jó, ha az ember jobban vigyáz:
Belebolondul, annyi álma
Hull alá a sötétség bonába...
Lélek a borral összevegyül,
Jó, ha az ember nincs egyedül.*

*Mindez miért? A szó kifröccsen,
De örök tabu él a csöndben...
Isten vigyázza üvegtornyát.
Borítsd rám, szellem, fényes orcád!
Lélek a borral összevegyül,
Jó, ha az ember nincs egyedül.*

DÜNNYÖGŐ

*Zöld
vonatra szállni
Szép
asszonnyal bálni
Szívem égbe rázni
Fellegekkel járni*

*Villámmal cikázni
Szoknyában babrálni
Ajtót
nagyra tárni
Hógolyót dobálni*

*Inni
meg nem állni
Nyűgöt kipipálni
Mindent elberdálni
Intsen óva bármi*

*Aztán Istent vágyani
Vonat alá mászni
szép
szívem kitárni
és csak várni, várni –*

VIHARBÓL JÖTTEM

*Viharból jöttem,
szívárványt hoztam.
Szívárványt az égből,
hát üvöltetek velem
a gyönyörűségtől,*

*torzuljon el minden arc,
forduljon egyet a Világ,*

*dünnögjétek el a Sátán
vérfagyasztó kórusát
vagy dőre angyalok dalát.*

*Pokolból jöttem,
tapostam balál havát.
Gyönyörű fájdalom
bozott közétek
fekete szárnyakon.*

*De házatok fölé szivárványt
boztam, hogy lássa minden szem:
tűnő pillanat-képeken
átzeng a kín a dallamon,
kiterítettem életem.*

EMLÉK

*Forró félsziget ölelte
éveinket, állt a bál.
– De az ártatlan ifjúság
egyszer máglyára talál.*

*Egy esztelen srác e tűzbe
lépni volt elég bolond;
nem látta: hamu fájdalma,
elsárgult avar a lomb.*

*Tizenbét éves volt akkor.
Vad, szertelen álmodó.
Nem sejtette még, hogy minden
puszta csend, és csal a szó.*

*Hogy lassan vége és a perc
e végnek menedéke:
jutalom. Csattant egy pofon,
villant az éj lidérce.*

*Hogy utolsó volt, ami fájt,
azt ott nem sejtette még...
Jött azóta száz pofon, ám
akkor volt épp tizenbét!*

átkozott szerepben

*nekem nincsen bazám
most látom igazán
március idusán
télbúcsúztató
tévébe zárt ünnepen
néma történelem
bálót fon ellenem
elsorvad a szó*

*bazám szerelmesem
én hallgatag lettem
átkozott szerepben
tépek hurokat
jövőtlen múltunk végét
mennydörgi a szláv ég
bár mienk e tér még
ősi jog alatt*

*nekem ügyis régen
végem de te szépen
lengedezz a szélben
trikolór szalag
hol fészket rak a bánat
bej buszadik század
ezt jól megcsináltad
átkozd el magad*

VÁDIRAT

*Szégyenre született zilált horda,
nem én dobom, ha szikla hull rá,
de méltó büntetés ez önvesztő,
agysorvadásos szájtépőknek.*

*Genny, mi értelmes elmébe bújhat
– mint barack édes búsában féreg –
mind ott nyüzszög e fajban,
felzabálva minden vélt esélyt.*

*Mondják, a végtelen foghatatlan,
s mi van, egymás vesztére tör –
Az én fajtám végtelen a bűnben:
testvére ellen hajtja bitvány érdek.*

*Rajta tán átok ősidők óta?:
elkártyázta, ha ligetje virult!
Vesztesként keseregni se tud,
pedig házában rég idegen dorbézol.*

*Szégyenétől pirul a hajnal,
de az ő arca csak dőlőbe torzul,
napnyugtát les, a fény balálát,
az idő kegyére méltatlanul.*

*– Szégyen, de nem dobok követ rá,
ki átokra lett oly méltó,*

*csak búsít a romlás ily tökélye,
mitől undorral telne el bárki más.*

N-HEZ

1

*Feltártad
lakatjaidat
a bétpecsétetes
titkok titkáról,
összeölelkeznek
testedben
a csillagok.*

*Létrát
támasztottál
kiszáradt vén kút
és az ég közé,
hogy elkevered-
hessünk egymással,
mint az akvarell.*

*Betakarózik az ég
a bolygók álmával,
hegy a szakadékba,
kő a vizekbe rohan,
hát zuhanok én is
ölelésed legigazibb
rabságába!*

2

*Dalom neked szól most;
illatos a bőröd,
gyermekesen csókolsz...*

*Szép vagy, jó és kedves;
lásd, rád simul szavam,
s hajadban ékszer lesz.*

ÍGY VAGYOK

*Kinyílt a tavasz, kökörcsinek
lilába oldják a tél jegét.
Valaha én ültettem őket,
temetve mindnek gyökerét.*

*Jeges úr borzolja szét agyam
misztikus bűnök vad éjjelén.
Borzadhatok: így vagyok magam
elárvult világok köldökén.*

*Tiszta, világos voltam – vége.
A kint nyomorgó feketeség
itt bent az ember menedéke,
s nem látja senki gyöngy-ékkövét.*

*Mindenképpen a csend eltévedt
foszlányai tépik szét hajóm,
minden egyéb szerteszéledt,
vagy szél rázza egy száraz karón.*

*– Kései, sajtó vallomások
fehér démona, ments meg engem,
s ha várnak még rám állomások,
sok régít engedj elfelednem.*

S. BENEDEK ANDRÁS

EURÓPA ELRABLÁSA

Kovács Vilmos emlékére

*Ó, hová lett az áldott istenasszony,
A sírunkra virágot bintő?
Őrzője titkoknak, égi jelnek,
A tenger leánya, messzire tekintő,
A hajnalban a halált meglátó,
Phoenix nevelte égi gyermek?!*

*Kit égből a földre sújtott a sorsa,
Ki rab úrnő lett Krétán,
Krímen a kánok foglya,
S csak árucikk volt e planétán!
Kit eladtak Théba városáért,
El Váradért, Világosért!*

*Ó Jézus jegyese, Jobanna!
Az eget kísértő lángból
A Földre visszahullt pernye,
Beletiporva a porba.
Kettős kalodába verve
Rossz kordé vitte tilóra,*

*S bár látta sorsát a látnok,
Önként lépett a máglyatűzbe:
Koronája a fény homálya.
Szűz maradt, tiszta, s csak az álnok
Huszedik század úzte
Kék, barna, bíbor nászba.*

*A druidák nem dallnak kádísbt!
S most illír biéna, trák sakál
Kerüli temetetlen testét,
Torra idézik a csontkezű Párist,*

*Míg a szárnyas, bétfejú ordasok
Szájából fekete vér csorog.
S ki ellopta égi arcod,
A bitünk rabló aranybálvány,
Trónol a törött törvénytáblán,
– Isteni díva a pokoli gálán –
Most ott tomb a pokoli táncon,
Bomlott szajba bikabáton!*

AZÓTA ŐSZ VAN...

(Spinea crucis)

*Azóta ősz van kortalan ködből kimetszett démonok
Törött kopják kicsorbult kardok vérzik fel a bajnalt
A pirkadat együtt hal el az esti homállyal*

*Mert kitárult a betedik ajtó az éden kapuja kitárva
Nincs harmat nincs lomb csak a hüllő vedlett bőre
A pusztába karcol jelet az égett számártövis*

*Nem bív és nem sirat már a hamuvá hamvadó vadon
A vak Holdat az égbolton sötétlő csillagok nincs
Szép sólymom se démonaimtól elragadjon*

*Kénszagú fáklyák füstfakó fényében jönnek
Vérbűzös vámpírok a város felől és sakállal
Bagzott farkasok hörögnek át a horboson*

*De éjjelre eljön a Kedd Asszonya értem
S amíg kisarjadt töviskeresztjét nyújtja fekete
Ikonként ráég árnyam a gránit sziklafalra*

ÉNEK A FELTÁMADÁS KÖNYVÉBŐL

Palimpszeszt részlet a magyar Krónikából

*Tombol a nyár, egybeforr az ezer
éve lázban lobogó Föld s az Égbolt.
Felparázslík ereinkben a Nap és
titkos üzenetet bordoz az árdeli Hold.*

*Bordó már a meggy és sárgul a barack,
perdül a szem s mint tulajdonától
vár áldást, ki még bisz a számadásban.
A kerti lugas megannyi lakodalmas sátor.*

*A beton nekropoliszokból kiszivajlik az élet,
kitődül a nép s felbolydulnak a puszták.
Eljönnek mind, kikre még vár az ítélet,
s azok is, kik már végső álmukat alusszák.*

*Új törvényt hirdet ma az égő csipkebokor,
Mammon zsoldosai hagyják jövőnket Másra!
Hét nemzetség, hét törzs gyűl itt ma egybe,
betedíziglen tartó, igaz bonfoglalásra.*

SZÉP ÚJ VILÁG

Egy névtelen levél palimpszeszt változatára

*A Franzstadt
odvas fogsorú utcáin
tünedeznek a belőtt tűzfalak
és a Puskás Öcsik unokái
kábán bevernek a leomló múlt alatt*

*A grundok helyén
égre törnek a toronydaruk
a házak
ez már nem az én fogadott bazám*

*De hiába borítja füstüveg márvány
a boltak sírjára emelt bankot
éjféli árnyat vetnek rá
az 50 éve dübörgő tankok*

*Bedózerolt sírhelyem felett
ne zengjen Néró éneket*

*Mert mindig lesz vajda várakozó
míg Mohácson elvérzik a nemzet*

KELET PÁRIZSA

*Elesett és büszke vagyok.
Bőrömon a salétrom sója,
Felsérti szülőházam sok
Messziről jött lakója.*

*Bár a megtérő gyermeknek
Még Kelet Párizsa rémlik,
Nagyapja csontjait kiszórták.
Sírját lözungok bérlik.*

*Átlőtt térdem recsegve
Roppan. Árnyam földre dőlt.
Dacol, ki még fejét sem szegte
Élő embernek fia előtt.*

*Ha jönnek rótszínű ritterek,
Kell gyermek, kell hogy ember legyen.
Fegyverre kap a tépett sereg,
Felbőg az ágyú a Szarkabegyben,*

*Ha csatára hívnak sípok, dobok,
Felragyogva a csatatűzben
Az én tépett szívem lobog,
Vérfoltos dzsidára tűzve.*

*Lobogj csak, szakadt rongy,
Zengjen a boltak éneke.
A tékozló Rómára ront
A katakombák gyermeke.*

VERS, ROMLOTT IDŐBEN

Nagy Gazsinak

*Itt már felrobbant az X bomba,
Mely csak embert öl s megóvja
Holt javainkat, míg porunkat
A szélbe szórja.*

*A Föld is halott, élő társunk
Ma teremtés előtti jégtömb.
Csak az ég ragyog s borít ránk
Fényernyőt féltőn.*

*Köröztünk, virtuális fényben
Ócska, hazug show pereg,
Mímelve álmat, valóságot,
Sikert, életet.*

*S mi, kiknek a szíve tiszta és
Szabad a lelkünk, mára
Elmérgegt sebekkel állunk itt,
Sorunkra várva.*

*A kódexíró kopott pultján
Lassan elfogy az utolsó fény.
Mécsbe menti lepergő könnyét és
Leírja a törvényt.*

*Te már tudod, mi csak reméljük,
Hogy szánt utat nekünk az Úr,
S kicsírázik még az élet
Vérzón, konokul.*

*Mondd, fáj-e még az elrabolt
Ottibon, a lelkünkre nőtt seb,
És hogy ragyog-e még Jékely*

Szemében a könnycsepp?

BIRODALMI ASZÁLY

*Füstködön át perzsel a nap.
Elbal, porba öltözik a szegfűvirág.
Beléd marnak, mint korcs ebek,
a véres levelű labodák.*

*Sebesre szárad szomjas szájunk.
Nincs már ereje az aratóbornak.
Horpadt szívünkön, átlőtt bádoggajzson
rőt rendőrlovak tipornak.*

*Csak hisszük, hogy elvetett
csontjaink riadva harcra kelnek.
Nem küld Kelet új vajdát, fejedelmet,
ha már csak a holtak menetelnek.*

*Nem lehet hittel csodára várni,
hol a haza naponta megaláz.
Térdre borultak templomaink és
beomlott a titkolt imaház.*

*Ha a megváltó idő elmaradt,
legyél te a csoda. Önmagad.
Mint vérző, csonkolt szarvú szarvasok,
riasszuk az alvó őrbadat.*

CZÉBELY GABRIELLA

A NŐ

*Sápadt búsálmú igézet
Szunnyadó zene-zubatag
Csókavadász vérbő madonna
Szikrázva csörtető patak*

*Rémült szükölő mártír
Gögsebzett hisztéria
Vakítón pompázó ékszer
Elfalsolt melódia*

A FÉRFI

*Vörösen lobogó szándék
Örökké imbolygó hajós
Fukar kinczsásó szomjas
Jövőbe harsogó jó*

*Öldöklő ónszürke barcos
Elszánt leszámolás
Elcsukló tarajos hangú
Örökös helybenfutás*

KÉT MÉTER

*Ennyi csak a belmagasság,
kissé hűvös, nyirkos a fal.
Holló bajjából a vánkös,
zörgő takaróm az avar.*

*Hanyatt fekszem – így esik jól,
s látom kínját minden rögnek,
amit fűrge, fényes ásók
fölém dobnak s rám röhögnek*

CZÉBELY LAJOS

GYÖKÉRSZAKADÁS ELŐTT

*Ne vigasztaljatok!
Már tudom, nem marad a kő.
Emlékké kopik,
mállik homokká,
s csőrével a madárszárnyú szél
szemembe szórja pornak,
hogy fakadjak sírva.*

*Hogy fakadjak sírásra,
majd fanyar nevetésre,
zsíros halotti torokon
bizlalt merengő fajta,
önsajnálatom pocsolyaágyából
hogy végre keljek,
s ne csillogjon,
de hulljon agyamról
a másság fénypenésze.*

*Ne biztassatok!
Elmúlnak a hegyek is,
a hajdan sötétzöld erdők
most sápadtan sóhajtanak itt,
s a tegnap még idegen szelektől
óvó merész magaslatoz
mára az omlások öreg őrei.*

*Ne is hívjatok!
Rossz nekem látogatóként
a családi házban,
fáj szelíd szépsége,
bár mindig öröm.
Szívemre hull hideg eső,
gyöngye kicsattan homlokomon,*

*mint a megrontott forrás vize,
ki-kitör a Várhegy-oldalon.*

*Hogy ne lássam az elvadult batárt,
bebunyom szemem,
s e magam teremtette sötétben
ballom, hogy zokog a víz,
börög a sár,
csikorog a homok,
mint bennem az erek,
s a mélyben szakadásig
feszülnek a gyökerek.*

QUO VADIS?

Czóbel Minka emlékének

*Megy az ember, fogy az útja
Az ég alatt.
Egyedül megy, nincsen társa,
Mind elmaradt.
Leszáll az est, csillag ragyog
Csak az égen.
Se csillagfény, se gyertyafény
A lelkében.*

*Sokszor érzi, mintha szállna,
Mégsem halad,
Mindig földön, soba égben,
Csak ég alatt.
Nincs mosolya, könnye soba
Meg nem csillan.
Néz mereven, a szemébe
Neon villan.*

*Széles utak, drága házak
Reklámfényben.
Múltja int az utcasarkon
Falfébéren.*

*Nincs illata, bangulata,
Potomáron
Eladatott ama híres
Nagyvásáron.*

*Megy az ember, néha megáll,
Mintba várna
Valakire. Nem tudja, hogy
Önmagára.
Megreng a föld, kapaszkodna,
De nincs mibe.
Fény önti el, s utolsót lép
A semmibe.*

ELÉGIA TÉBOLYULT ÉVSZAKOKRÓL

*Sorsunk imbolygó jelen fölött
feszülő mennybolt
– várakozás,
tétova gondolatok
állandósulása könyvespolcokon
– história.*

*Csak a most volt,
csak a most van,
csak a most jön,
vigyázz,
mert el is tűnik hirtelen,
mint tavaszi szélben a virágillat.*

*Napfényben remegő gyümölcsök után
ránk borult ismeretlen falombok
méregzöld büvöse,
árnyékában halált szóró
golyószórók nyomán
csend,*

*csak a mindent beborító avar
barna neszei hullanak.*

*Gazdag nyaraknak termékeny tüzét
szegény telek hóözönében,
a zöld febér folytatásában
biába keressük,
a gondolat cérnaszála elpattan...
sebol semmilyen csatlakozás,
csak a vízcsepp csillog boldogan
a Lázár-forrás nyílásán,
felragyog,
majd a semmibe cseppen,
abogy a Nagy Zivatar elején
felragyogott a Szabad Pillanat,
cseperegtek a másodpercek,
aztán eleredtek a percek is,
és hirtelen zubogni kezdtek
órák, napok, évek,
vegyültek porral
sárrá vékonyodva
majd dagadva.*

*Volt még tiszta hang,
a természet tiszta hangja,
azóta az ember csak makog,
tiltakozásul
a némaság fája borul virágba,
a gond madarai szállnak
valamennyi égtájnak,
s magányos határainkban
a vadszegfű virul,
ördög súg: művelni nem érdemes,
szép az így is.*

*Elcsitult a nyirkos-sötét zokogás,
vad csattogások emlékei tócsák,
tükrei sallangra tépett felbőknek
díszítik most az ezeréves utcát.*

*Lerúgva poros álmaik cipőit
emberek vonulnak gázolva sárban,
mert sárdobálók lakodalma lesz itt,
mi más lenne, Uram? Sár van, csak sár van.*

*Csupán a képzelt nyarak
derúje hullámzik fölöttünk,
tavaszra tél zuhan,
dermedt a táj, mintha
napnyugta délben,
egy eltévedt napsugár ferdén
célozza vésőjével a jeges ragyogást
hiába, kint hóvirág,
bent jégvirág,
vagy csupán jég
és semmi virág.*

*Távolban ingó függőlegesek
feketellenek a hóban
– temetési menet –,
a koporsó vízszintes felkiáltójel,
a sötétben imbolygó menet
függőleges kérdőjelek sora.*

*Még maradtunk néhányan régi itteniek,
a már ittenieknek sokan,
a régi ittenieknek kevesen;
a már itteniek magukkal hozott
gyökereikkel megfogantak,
a régi itteniek gyökerestől
kitépott fák
karóvá hegyezve
keverten leverten.*

*Acéltűkkel nyilaz az új tél is,
napsugarak szórnak szikrákat a hóra,
sem rá, sem sorsunkra nem rónak jelet, nyomot,
miként én-ereim sem ömlenek óceánba,*

*nem zúgnak sobasem világtengerig,
csak a szívemig vissza,
legfeljebb szívetekig,
azt is nőgatással,
bizony, így vagyunk egymással egymás nélkül.*

a paroxista hite

*az utolsó előtti percben
nincs jelentése a képnek
az eget csupán látja
de nem hiszi pedig
közönye égig ér
már csak a szeme áll őrt
míg sátrát nem von fölé
a ronggyá feslett bársony idő*

*de az idő sátrán túl
felragyog a reménytelenség*

KOSZTÁK ISTVÁN GRAFIKÁJA

DEMJÉN MIKLÓS

1241
AZ UTOLSÓ SZABAD FARSANG
LEGENDÁJA

*...aszály ver ismét,
vagy mennykő dörög?
Jövőt vallató
sámán hörög.
Tiltott a jóslat,
tiltott a Szó,
István „Intelme”
iszonytató.
...farsangi mámor–
most mindent szabad,
de holnap a HITRE
ős-bűn szakad.
A magyar virtusnak
kéted „jogát”?
Isteni tűz fűti
Tokaj borát!*

*(Óbor tűzében
bamvad a Nép)*

*Mert mulatni
sose rest a magyar,
bát biggyen,
az isten bármit akar...*

*...lőcsonton repedés –
baljós e jel:
mongolt átoktól
vert anyatej–
nem segít babona,
sem olvasó.
Lélek-fekélyre*

*mi volna jó?
Krisztus lámpása,
Béla király,
véredre éhes
a nagy Batu kán.*

*Éssen fia, Miklós,
pengéd törött,
nyomul a tatár
bátad mögött.*

*– Vérted s lovam
tied, KIRÁLY!
Mentsd az életed,
mentsd a HAZÁT!
„Széles e földön
nincs az a hely,
hol bitvesed karján
nyugalmat lelj?
Bujdosó lelked
mi óvja meg,
ha Jézus Országá
nem a tied?”*

*Hasad az éj,
a Nap vérben áll,
reményt és nyugalmat
ő sem talál?*

*Óbor-vérű nemzet:
szilaj magyar,
ne húzzon sírba
a balga avar.
Nemzetek oltalma,
Pannónia,
ne légy fiadhoz
ily mostoba!*

*Éssen fia, Miklós,
bont hol találsz?
Szívedbe hol simul
lányként kalász?
Hol az a hely,
mit Béla ígért?
Szemedre hollók
hozzák az éjt?*

*De moccan a nádas,
suttog a lóp,
varázsszép-álom üt
éjemen át –
Előre oszon
és rám visszanez:*

*„Itt lesz a HONOD–,
csak biggy és remélj:
kapaszkodj konokon,
mint az akác,
s hullasd el maguid–
ez a HAZÁD!*

*S az anyatej nyomán
majd éled a Szó,
sírodra itt hull
az adventi bő...”*

DIENES ESZTER

ZÖLD SZÍVVEL

*Ilyennek sosem szeretted.
Ezt a kucorgó lompost
egyszer sem ölelted.
Simítsd rám ujjaid – sikoltást
szögelnek a nélkülöd-esték.
Ingem bárkinek nyitva.
Vigy el, vagy gyere vissza!
Zölden hull szívem
kipróbált földbe.
Minden állatnak kijutok.
Kiért mennél te öltre,
ha szelíd arcomat se bánod?
Te párázó szemű hajnali árok,
kibontott gödrű tenyér...
Zabálj fel, ne hagyj itt
félbeszegve!
Beleid húrján játszik az éhség,
eleget, jót sobasem ettél.
Szájbagyomány útján akiket szeretted,
ölelésüktől ordasabb lettél.
Én összeálllok kisebzett fekbelyeddél,
szűrős pokrócba ágyazott örömmöddel,
vonítsunk együtt!
Az ütődött hold mindenütt adott.
Szeretem borszagod, szélütött fáid.
S ha bolygó mellem kezedbe vágynak,
ne tedd kezedet keresztbe!
Eressz be! Eressz be.*

FERENCZI TÍHAMÉR

KÖVEK

*Csontöklöd ráng megremeg
okát nehogy megnevezd
Üzemel ágál benned névtelen
tilalmakat felrúgni képtelen
Mindegy mi volt és van vagy jöbet
omolnak zubognak a kövek*

ÉBEREN

*Hang-kő-omlás
az éjszaka.*

*Csillagokat
kaszabol szél-kasza.*

*Egy kávé mérgétől
éberen*

*ballgatom:
morajlik a Végtelen.*

MODIGLIANI-ALKONY

*Homlokom tűzfalán
repedten
a koponya kínja
rebben.*

*Nyúlt alakban
sugaras ív
roppan
a Modigliani-alkonyatban.*

HALOTTAK NAPJA

*Hazám,
bázam lebetnél,
ba
pitypangszín
ködök
nem rejtenék
hiányzó
lényed
hült helyét.*

*Ametiszt
szívedért
gúnyt, gáncsot, stigmát
viselnék.
Sírodra,
fejfádra
krizantém-könnyekből
koszorút
ölelnék.*

*Az idő
vágat.
Tapintani
ágylak.*

*Aranylok,
ezüstlők.
Percegnek tücskök
és percek
a fű közt.*

*Itt vagy,
s nem vagy itt.
Egyszerre vagy
csillag
és malachit.*

REMÉNY

Reggel.

*Lesem,
nézem,
látom:*

*ősz szó
szőszí
kődöt.*

*Belephet
lengeteg
len
leple,*

*Van Gogh-
sárgán
bullongnak
rám
az Idő
ágairól
a levelek.*

*Az ember
ilyenkor
már csak
Tiziano-
vörös
alkonyt
remél
magának.*

FINTA ÉVA

EVOKÁCIÓ CSILLAGOS ÉG ALATT

*Mélybarna illatú könyvtárak odúján
dobány- és könyvszag sípoló tüdejénél
hol összejártam randevúzni réveteg
korok nagyságos szellemfejedelm'ivel
s találkozóm lett volna Vörösmartyval –
egyszerre túl sokan lettünk e köedény-
szobában, táplálékai az időnek.
És keserű lett arca Tompa Mihálynak
Berzsenyi feszülten nézett füzetembe
Csokonai félrebiggyesztette száját
Juhász Gyula kezével takarta szemét –
„Ki innen!” – szólt hozzám Vörösmarty Mihály –
e hely túl kicsi ennyi keserűségnek.*

*(Könyvlapokból az ott sündörgő kisgyerek
papírcsónakot bajtogatott, s vízre szállt –
mindent szabad, gyerekek – szólt a rendező –
csak összeálljon majd a filmkockán a kép.)*

*A Lófej-ködöt választottuk belyszíniül
eléggé néptelennek találtuk éppen
javasoltam, hogy alapítsuk meg a múlt
szimbiózisát minden eljövendővel.
Vörösmartyt egészen más tüzelte fel:
lesz-é különb az emberiség egykoron?...
Én nemesített növényeink példáján
bátran állítottam, hogy ez is eljövendő.
nagy lesz az ember, telt és féregmentes is
csak illatát s ízét fogja veszíteni.*

FODOR GÉZA

PRELÚDIUM, MINDENKORI OKTÓBEREK ELÉ

*Állva hatalmas Időnk Kőfalánál
A fegyverek zászlós tüzeivel a szemekben
Dobok peregnék, szédül a bástya
És alvadt arannyal omlik el a nap*

*Ölyv irama reng a pelikános zászlón
Amint patyolatkébbe roskad a dombfeletti ég
És sarkantyúkkal szított új Radetzky-marsok
Indulót szegzi fabegybe a szél*

*Szálegyenest a rezgő jegenyék sorával
Négyszöget áll a sterilfegyelmű század
Hegyek görögnek széjjel, hogy dörög a tér
Földbe lőtt álmokat oldozva lenn a sáncban*

*Válltította, szuronyos puskákat ropogó tűz
Kartácsrepeszek, – a szétszóró láng eleven hasítása
Lőporfüst marja a szemet, s betedíziglen a drill
Ha csendül az eget csapkodó Gott, erhalte muzsikája*

*Prelúdiumként a Mindenkori Októberek elé
A nagy orchestert ha örült szelek vezénylik
Hidegebb út visz a messzi jövőhöz, a Rendhez –
Iszap hánytorog csak, mint szédítően ínrohasztó jelen*

*De fénylik a dél is az Idő kristályrácsain
Abogy körbejárnak a mutatók az Órán
S az országúton halad tovább az ódon fiákeres kocsí
Küllői visszapörögnek hangtalanul a ragyogásban*

KÉSEI ŐSZ, NOVEMBER

*Kései ősz jön: november dere
az elsötétlő fűvet lepve be
Hűvös szelekben már téli ág
tört kőrő, idegen világ*

*Szemez a tó, hogy partkőrökbe köt
míg le nem száll a füstgyötörte kőd
Hol nádasat úsztató vadvizek
fölé nagy éjszaka zizeg*

*S a láthatatlan felbökön túlról
fehér krizantém hullik a holdból
Halottak napján gyertyás éjben
nyit a Mindszent, virágmécsez*

*S tükröződve a temetők felől
borostyánzöldben fagyalok, fenyők
És enciánkékes aszterek
vigyáznak minden sírhelyet*

*Kései ősz van: kavargó, sárga
elfakult ábránd roskad a sárba
S mint napra ráterített árnyék
vonaglik végsőt a tájék*

VIHAROS HOLD A JÁVORON

*Mikor ránk zúdult ez a szél
Barbár álmaikat sulykolva
Harapta, mint jó fejszeél
Fénylő fáinkat, derékba*

*Kövek őszi bocskorával
Felvont szája teli szennyel
Bitorol itt ősi várat
Köpvé ránk: – neki ez tender*

*Szaladna fel égbe a füst
Hogy a Teremtő se bírná!
Tán maródná itt minden rüsztt –
Ami, tudjuk, buta ábránd*

*Bűn meg átok eredendők
Pedig intettek apáink
Szemünkbe dől minden erdő
Mégsem látunk el a fákig*

*Medvék bújnak tűnik fokán
Vicsorognak, mégis biszed
Tőlük kapod meg a mannád
Mézként, mint mennyei lisztet*

*Az pedig tél, zúzmarázott
Szép koporsód feldíszítve
És Krisztus, ki meg nem rázott
Csak velünk van elbitetve*

*Mondjad, hogy nem így akartad
Pajtás! Már hiába bánod
Süvít a szél végig rajtad
Jól teszi, ha megkorbácsol*

A HÓ ÁRNYÉKA

*Mínusz hetvennyolc Fabrenbeitban
cikkán a virradat íve
fájdul odakint a hó
zizzzen
hetedíziglen a hideg*

*Itt még fennen zászlózik a tél
boreális szaggatása
csörög üveges sikoly
jégcsap
vadul szilánkzó napsütés*

*Opálos, dérvért napkorong két
kékesebb vaníliafény
visszabúzódo erdők
mélyén
ércszíni, néma hallgatás*

*És áll az idő az udvaron
madarak szárnya se rebben
a hó árnyéka mintha
mindent
bevonna látbatatlanul*

*Az ég ónszürke sejtelem csak
mintha nem lenne levegő
nem látszik benne a dél
körben
tejfehér köd a horizont*

*Mint hangtalan, elvont jelentés
mint kiüresített béke
felfagy a fákra a szél
a csend
áttetsző nemezisekben*

*Jégtűz, fordított napvibarban
negatív xilofon-zene
mezők táblázott síkja
roppan
égerligetes partszegély*

*Elvakult fényként, mint jelenés
túldimenzionált térben
romlik a nagytoronyra
újfent
zordabb, kietlen hatalom*

*Világ egy csöpp üveggolyóban
kaleidoszkópszerű kép –*

*sűrített fényű bigany
szinte
fémlik a reménytelenség*

*Mintba rangrejtve, mindegy-módra
résztétlen arcú angyalok
kőből faragott szobra
lenne
az örök mozdulatlanság*

*Miazmás ködben fuldokolva
halogén zúzmaracsipke
bódult, fehérebb sötét
egyre
halványabb szintelensége*

*Abol már semmi se önmaga –
leplezze bármely kupola
nincs tartás, nincsen tartalom
csak a forma a minden
a mindenre elszánt
mindig álszent
időzítetlen az ragyog
ittén –
bearanyozott kereszten*

MERÜLŐ SZATURNUSZ

(A küszöb előtt)

Megkondul bennem darabos haranggal:

*Ne fogjon rajtunk ostoba erőszak
Önfeladón az elgyávult alázat –
Inkább a gleccserek porlasztó árja
Amely zubogva hull a mélybe törve
Mintsem bitványmód jutni a tetőkre*

*Ó, hogy ebben az eszement világban
A sztárbunkóktól hangos levegőben
Hol emberhez méltó szabadság helyett
Csak az elmoslékolt szabadosság él
S vezérelt cél, hogy vesszen, ami érték*

*De ha már annyi minden elveszett is
Maradjon meg az, ami fölemelbet
Mert kell ide a józan önbecsülés
Ám sohasem az öncsalás, a vakbit
És főleg nem az idegen érdek*

(A dómba lépve)

*A templomajtó valabányszor
Rányit a nebéz tölgyfacsendre
Megrebben, újra fölpislákol
A lepkelángos gyertyák lelke*

*Fentről türkizes homály árad
Hályogos kárpiton lebegve
És tompított színekkel támad
Egyre bátrálóbb mély terekbe*

*Átszitált portamentó-ének
Világlík olykor elbalóan
Travesztiákon túli fényben
Görögkeresztre vont hajóban*

*Böjti beszédre dermedt hívek
Egy dallam elfoszló szálai
Lobolnak messzi szemekben
A pluviálék uszályai*

*Réveteg arcú angyalok közt
Fájdul az Úrnak néma gyásza
Mint felhasított bordák fölött
A kék villámok állórácsa*

*Mintba csak mozdulatlan vihar
Fekete kréta rajza lenne
A gránittűz zord árnyaival
Vérezve baljós sejtelembe*

*Glaukonitként jégkő lángol
Fényzárolt füstként szédelegve
Nagyon távol a Bibliától
Arzénércesebb éterekbe*

*S mint egy reprodukzív jelenés
Csordul a csipkebokrok vére*

*Ábrahám kezében újfent kés
Sújt vele – egész nemzetére*

*És nincsen rá intés, nincsen kéz
Mely lefogná az iszonyatot
Vesszen bár az emberi szentség
A milliókban mehtagadott*

*Hóna alatt tört kőtáblákkal
Áll Isten, tengerszín tabitban
Ónszínű arcunk fénye rávall
Hasonlat melyre itt alig van*

*Nagy magasban, mit ész nem ér fel
Hordják körbe az ezüst tálcát
Holofernész véres fejével –
Ne lássuk, előbb nyelvét vágták*

*Hunyorognak csak a Plejádok
Fény gyanánt fúva hőzengést le
Kővé fagyott pokoli lángot
Bíborvirágos szemfedélre*

*Elárult föld, elárult ének
Hol sivár, pusztai szél üget*

*Hogy roppan be az oltárképen
A piktogrammás nátronüveg*

*Térve a rettegés bonába
Megnyílik minden farkasárok
Veszett ordasok vad csordája
Marja szét máris a karámot*

*Haragját az Úr mélyre fojtja
S mielőtt még szólana bármit
Törnek szemünkben felzokogva
A szikomorfák koronái*

(A Boldogasszony)

*Nagy patrónánk száműzve régen
A törvény csak nekünk szentírás
Elbal a himnusz is egészen
Leköpvé ég az országimázs*

*Belülről esték mécse lángol
S egy boltívől a fal mentében
Fölnéz magánya kőszobrából
Márványba zártan, bőfébén*

*Mária fénylő földi mása
Homlokán mint elpattant vaspánt
Törve a nemzet koronája
Átvérzik most, alkonyat gyanánt*

*Arcán fenséges szomorúság
Szívébe forró fájdalom mar
A lét örök misztériumát
zengi a kő is, száanalommal*

*Krisztus kezének intésére
Megárad fenn egy freskói kép*

*Gonoszok raja hull a mélybe
Száll fölfelé a jámboroké*

*Mindez csak virtuális fényben
Kívül mert minden máshogyan van –
Megin egy mécs hirtelenképpen
A beáramló léghuzatban*

*Egyszerre minden elsötétül
Majd bibetetlen nagy fény támad
A dóm csupa izzásba szédiül
Érc lobol, eleven káprázat*

*Szikrázva még a bolthajtásban
A szobor félig körbefordul
Arcán fehéres tűzzománc van
Szeme sarkán könnye kicsordul*

*A bolt kő belül mintha sírna
Vérző csík fut az arcon végig
Rajta a maró szégyen pírja
Benne a mi szívünk vérzik*

(Mária, a magdalai)

*Imát begyezve ujjaival
Egy homályos képből kilépve
És hajlik elébe cinnia
Zsoltárt búgatva szép szívére*

*Sugárzó nap van, harangszóra
Átvált a dél cinegekébbe
Kedve szikrázó aranyrózsa
Cinkét csillagzik kebelére*

*Virágvasárnap egyszer minden
Krisztus szíve is kivirágzik*

*Telve a kert verbénafénnyel
Fehérlóbben lobog a jácint*

*Ám az újbóld ezt sose tudja
Most is amint feljön az égre
Baljósan a nagy vizet úszva
Irgy lesz Mária kedvére*

*Mosolyát hogy lassan kioltsa
Szelet zörget hideglelősen
Magát is felhőkkel bevonva
Reszketve tombol csak dühében*

*Mária arcát eső ázza
S indul vissza sírva a képbe
Igen keserű bánat fájja
Hiába hull zsoldár a szívére*

KADAS KATI: Esőben

FÜZESI MAGDA

NYÁR A GESZTENYÉK ALATT

*Csak titokban járt itt a nyár,
kigombolt blúzban állt elő.
Akár a fagylalt, csupa jég volt,
s forró, mint csalfa szerető.*

*Álltunk a gesztenyék alatt,
sátrat vert ránk az éjszaka,
s mert nem volt értelme a szónak,
felzengett a tücskök bada.*

*A hallgatás egyre mélyült,
vergődő testünk betakarta
egy angyal. A lelke csupa jég,
de éget, mint poklok hatalma.*

POSZTULÁTUM

*állok a pályaudvaron
a fényektől félig vakon
a város vár dajkál temet
megérkeztem vagy elmegyek
aztán meg másnap süt a hold
eltünteti mi lesz mi volt
majd feldereng egy délután
talán későn talán korán
megnémulnak a dallamok
nem tudom ki s miért vagyok
fekete tájban ég a fa
fekete éjben éjszaka
később újra fényes az ég
a nap lövöldöz szerteszét
feltámadnak a tengerek
ma voltam holnap nem leszek*

KÉP ÉS TÜKÖRKÉP

*ülök a vérpad közepén a porban,
mindegy, hogy életem:
sírtam, fuldokoltam;
fényed a hóban,
sivatagban, sárban
rám ragyogott, rám ragyogott.*

*... mert rám olvastad hétszer
boldog balálomat,
egy ballada dalával
örökre elsirat,
vagy napja lesz világod
egy szívárvány-sugárnak,
vagy vágd el gyilkos ág-bogát,
míg szűnik a varázslat.*

A HETEDIK SZOBÁBAN

*Gyöngyöt sír a téli éjszaka,
széttáncolja táltosok bada,
férgek, mérgek, gyilkos fellegek
isszák a véretem.*

*Fényességgel jön a bajnal,
lángban izzik minden felbő.
Égek én is vörös lázban,
a betedik szobában.*

ISTENNEL A HEGYEN

*Félmosolyod tüzében
felragyogott a Hargita,
fél tenyeredben élt a fény,
és életem volna véled
bármilyen félholt féltekén.*

*istenem, társad voltam
ama fénykörben és havon,
ama csíkvízi szép haboknál,
ott, ama hátsó udvaron.*

Csíkszépvíz, 2004. január 3.

AJTÓ

*Ajtót ácsol a balál
éjfelete ébenfából.
Ajtót: nyitja-csukja már:*

*Az ajtón innen délibáb:
csak rozmaring és tulipán,
csak délelőtt és délután.*

*Az ajtón túl is délibáb:
ballagnak tejjehér ködök,
meg angyalok és ördögök.*

*Ajtót ácsol a balál.
Éjfel felé rám talál,
s holló rikoltja: „Soba már...”*

FEKETE SZONETT

(Parafrázis Csokonai Vitéz Mihály
A reménybez című versére)

*Benned sem hittem elejitől fogva,
De mert az ember gyarló földi por,
Lelkében mindig ott van a pokol,
S nem fél belépni, percet sem habozva.*

*Elfekedetek köröttem a fák,
Virág helyett csak csonka ágak élnek,
Miért, hogy Rólad sorom temérdek,
S Te nem érzed a lótusz illatát?*

*Boldogtalan, balga örömmel járnám
Az ősi táncot ősi szénapárnán,
De felsebeztek csalfa dallamok.*

*Mivel a távol kancsal és csalóka,
Amiért égek, mind csak furcsa móka:
Feketén fáj, hogy Ízisz elbagyott.*

TORZÓ

*A sóhaj hossza másfél méter:
neked épült, orangután,
a nyálkás falú tetraéder.*

*Kibalt az ősbonos szívárvány,
piros, fehé, zöld vére hullt,
idegenek álltak a járdán.*

*Odakünn darás hó szakad,
betekint agyadba a sátán,
kopogtatja a falakat.*

*Dizájnos sátor a hazád,
csak halvér, amit érte érzel.
Másfél méter, sóhajtanád.
Sóhajtod: csupán másfél méter.*

2004. december 5.

ŐSZI NOCTURNE

*Hold pásztorolja a megdermedt tájat,
a tegnap vére mindent elborít,
a rét fölött már szelek zsolozsmáznak,
hajnal csipkézi a múlt ágait.*

*Szívemre szállt az októberi bánat,
hajamba hullt egy tetszhalott bogár,*

*avarba süllyedt fénylő glóriámat
temeti ős és elsiratja nyár.*

FUIT...

*Láng voltam, bíbor ballada,
égerfán a kakukk szava...*

*...selymes lobogásban
– utolsó rózsza vére –
halott pillangó szárnyán
zubantam le a fénybe,
szárnyaszegett madárnak
halálos rikoltása,
szárnyatlan falevelnek
nesztelen, víg balála.*

ALULNÉZETBŐL

*Halott fenyők a kősziklákon.
Fejüket a felbökbe fúrnak,
Lélek hintázik minden ágon.*

*Míg a nyár a begyen túl késik,
Tenyérnyi menyasszony-virágok
A bodzás rétet kicsipkézik.*

*Erdélyi fák a magyar tájon.
Néha egy forrás felfakad,
Hogy sorsunkban a sors ne fájjon.*

Tusnádfürdő, 2007 májusa

GERZSENYI ANDRÁS

IDILL, ANNO 2002

Három Gül Baba-szerű figura tők kopaszon ül a garádicson, a kiskocsmá felső szintjén, vörös lazaccal korcsolyáztatja meg a hazai szeszipar remekét, jól elvannak, én meg a sarokban gubbasztok, ücsörgök, várok valakire, akire várok, ő nem jön igazán, meleg van, meleg a sör is, aki nem jön, arra várok, te szerencsétlen Konfuciusz, a selyempapírra írt igazságod ki fogadja meg, mindig sántán, bénán idézünk, de az atyaisten nem jár a mosókonyhákban...

három Gül Baba-szerű figura, képlékeny, átrezgő öröm, valaki, nőnemű, csak ebben a kis csehóban, a rekedt őrség ide nem kell, ők még ezt nem sejtik, van ilyen, a bal kéz... nem tudja, hová üssön, a jobb meg... béna...

ám a csapos leány fiatal, fess, majdnem Loren, ártatlansága elvesztése előtt, hát kézbe való, megmarkolandó, lejátszható,

hát felélénkül a három fazon, végre, hátha lehet, csak a másik csapos mondja szelíden, nem oda a keservény,

de nem hallgatnak, csak... neki, teli nadrággal, pezsgón, pezsgővel, mintha, de nem,

kis emberke, lila pápaszemmel, betotyog, nincs vele semmi baj, csak nem gyarapítja a cég bevételét, csupán egy pohár, kispohár ásványvíz, kell nekünk garádics, galéria, gardedám,

mire hirtelen néma csönd, a kisember kimegy,

a három Gül Baba-szerű alakzat egyként feltápáskodik, kiderül, legalább két méternyiek vízszintesen, leszedik az asztalt, kezét csókolnak a helyettes, vagy fő? pincérlegénynek, mosogatnának is, csak vendég nincs... több...

a lejátszható majdnem Loren kéjesen mosolyog, kilibben a csehóból és sietve gyűjt be a bézs mercibe,

a mosókonyhában az atyaisten nem járt, de ott ücsörgött nemes szomját csillapítva a bárban, a csehóban, legyekkel a feje körül

egy kis senki, csak... vagy tizennégy étel-italfogó sajátítottja, a kisleány édesegypukája...

és ő fizeti – fizette máig a gülbabákat is...

nem jön valaki, akire várok, de már nem érdekes, mert

ott a feje

az ajtóharangon...

GLADIÁTOROK, KUKÁKNÁL

Egyikük kezében méteres, festékes deszka, megtűzdelve rozsdás szögekkel, veszélyes fegyver, a másíknál sem alábbvaló eszköz, rugós vaságyból keretdarab, vérben forgó szemmel keringenek egymás körül, rikoitoznak, egymásra köpdösik a káromkodások egész tárházát, fojtó a levegő, dül a küzdelem,

öltözékük se kutya, egyikükön vásott, trágyafoltos bőrzakó, százhastékú, bizonytalan állagú tornaalsó, szandálszerűség, zokni mellözve, a másikon hosszú ballonkabát, gombok nélkül, alatta a szappant ezer éve nem látott felsőtest meztelen, a kopott főtisztí nadrágon foszlányokban még láthatók a vörös paszományok nyomai, a gumi kiscsizma meglehetősen elretentő külsőt kölcsönöz az egésznek,

a szögek újabb lyukakat marnak a köpenybe, a vasrúd is térdet ropogtat, éleződik a harc életre-halálra, sorstársak feszülnek egymásnak, a tét sem kicsi, egyszerre vagy tizenöt sörösüveg, valaki lerakta a kuka mellé, óriási zsákmány ebben az értékes szemétből mindinkább elszegényedő világban, meg kell hát vívni érte, mert egész napi betevőre, sorsúzó itókára is elég lehet,

közönség is akad a tömbházak körébe fojtott arénában, dél van, vasárnapi delelő, a tanévnyitóról szabadult nebulók teszik ki a báméskodók zömét, sokan az első leckét kapják most népszájból, urbánus folklórból, miközben egy-két sportszerető felnőtt már-már fogadást se restell kötni,

a nagy rösben a ét gladiátor csak egymás csépelésével törődik, pedig jól tenné, ha néha oldalra is vetne egy pillantást, mert lopakodik, settenkedik egyre közelebb a nevető harmadik, kezében hatalmas csíkos szatyor, és ó, jaj, már pakolja is bele óvatosan az üvegeket, mint a hímes tojásokat, nehogy mukkanjanak, csörrenjenek árulkodóan,

beleizzad, de sikerül, lohol is már nesztelen ugrásokkal, eltűnik a szemétkerakók mögött, a porban, koszban szenvedő bokrok szürkéjében,

s a nézők figyelmeztette felocsúdó küzdők szöges deszkával és ágyvassal üthetik a nyomát.

A PAD

Öregjózsi értetlenül bámulja a négy falat. Az ismeretlen, rémisztően modern bútorokat. Idegenek. Lelkétől, világától.

Hetedik emelet. Bejárati ajtó lakat alatt. Erkélyajtó zárva. Óvintézkedés. Egyszer már elcsavargott. Órájába került, míg sikerült belülről felülkerekednie a kacfántos záron. Újabb órájába, amíg learaszolt-botorkált a hétemeletnyi garádcison. A gyerekek hosszas keresgélés után találtak rá. A parknak nevezett gazrengetegben ült egy csonkára erőszakolt padon. Kóbor, de hálás korcs háta közepét vakargatta.

Azóta fő a biztonság. Egyedül ne császkáljon. Saját érdekében. A balkonra se mehet ki. Nem tudja használni.

Állítja, több mint száz éves. Ez nem igaz. Két hónapja múlt kilencvenöt. Két hónapja, amikor eladták kis falusi házát, és fiával, menyével otthagyták az alig négyszázlelkes fatornyost.

Öregjőzsi értetlenül mustrálja a négy falat. Tévét nem néz, rádiót sem hallgat. Egész nap elszöszmötöl fényesre fogott botjával. Étekből nem válogat. Eszi, amit elébe tesznek, issza, amit csuprába töltenek.

Napközben többször elszunnyad. Kedves álmod lát. Nem a régi házat, a kerekeskutat, a kert idős, de még bőtermő fáit. Nem. Csak a porta előtti kispadot. Nem is kispad az, hanem fejedelmi trónus. Faragott könyöklőkkel, díszes-ékes tulipános háttámlával. Jó fából, remekbe mesterelve. Pihent ezen, bizony, még a nagyapja is. Verte eső, csípte jég, marta hó, de tavaszra megszépült, megfiatalodott a pad. Szilárdan állott a helyén. Türelmetlenül várta, hogy jöjjenek már, jöjjenek a háziak, falubeliek, vendégek, hogy bizonyítsa, mennyire kényelmes, otthonos, meghitt, fáradságot messze űző, ábrándokat előcsalogató, vágycakat ébresztő ülés esik rajta. Figyelmen roppant, ha a gyerkőcök lábbal lendültek rá, de egyáltalán nem haragudott. Gyakran eltársalgott a fölötté susogó bodzafával. Százéves titkokat őrzött, száz évekig tudott volna mesélni róluk. De hallgatott. Sok koptatójával ellentétben nem volt szokása a kibeszélés.

Haj, az a pad! Még fiatalon hányszor telepedtek meg rajta feleségével, mikor már javában száradtak az estebéd edényei, elcsendesült a jószág, elpilledt a bodzaág, bogyói rejtekébe ölelve a félénk cinegét. Ültek az asszonnyal, fejük fölött az égbolt szikrázó lámpásai, ölkben elsőszülött fiúk. És mérhetetlen béke, áldott nyugalom.

Ez az álma a padról. Mindennap, minden éjszaka. Emlgeti a gyerekeknek is nemegyszer, halk sóval, belenyugvással. Nézéséről ilyenkor elhúzódik a fátyol, szembogarában felsejlik a régi legényes ragyogás.

Aznap reggel, mikor még gyömöszkölte a soha meg nem szokható új ágyat, az apróra metélt reggelit nem a menyé, hanem a fia hozta be. Felültette

– pedig fel tudott ő kászálódni egyedül is –, elrendezte az öreg gyér tincseit, lesimította a pizsama ráncait.

„Itt a reggelije, jó étvágyat!” De, hát előbb a mosakodáson, az illó tisztálkodáson van a sor. „Majd utána, most inkább falatozzon.”

Beletörődve tápáskodott fel. „Nem oda” – javította mozdulatait a fia és a már lassan elfogadott fotel helyett másfelé terelgette. „Ide, ide üljön, édesapám.”

Hirtelen azt hitte, rosszul lát, megháborodott, ördögök incselkednek vele. Mert a fal tövében, nemes kopottságában, teljes mivoltában ott terpeszkedett, hívogató öléit szélesre tárva, a Pad.

„Arra volt menésem, dolgom. Apám annyit beszélt róla, hát elkértem az új tulajdonostól. Adta szívesen. Úgyis más kerítést akar rakatni. A pad meg csak útban lett volna. Éjfél is elmúlt már, mire hazaértem. Nem volt szívem felébreszteni magát.” És mosolygott, mert dehogyan akarta ő felkelteni az öreget, legyen csak reggel a meglepetés.

De mosolygott az öreg is. Belülről valami csodálatos melegség töltötte el. Végigtapogatta, végigcírógatta a drága barátot, végigsimogatta minden eresztékét, minden porcikáját, minden vésett tulipánját.

„Most már mennünk kell, édesapám. Maga csak egyen, pihenjen és vigyázzon a lakásra.”

Késő délután értek haza. Mély csönd. Biztosan megint bóbiskol. Óvatosan nyitnak be a kisszobába. A reggeli felvágott érintetlen. A kék tálca karimáján bukdácsol a majdnem utolsó naptüske.

Öregjóska mozdulatlanul ül a padon. Egyenes derékkal, csak a feje billen leheletnyit oldalra. Bal kézfejjével a pad karfájára támaszkodik, jobbájával mintha ölelné hajdani kedvesét, asszonyát.

Feje fölött az égbolt szikrázó lámpásai, alantabb megértően bodzaág bólogat, mélylila termésében szemérmesen nézelődő cinegével.

És mérhetetlen béke, és áldott, örök nyugalom...

HORVÁTH SÁNDOR

HALÁL – TÍZ REZDÜLÉSBEN

(S, csak egy az élet)

*Amikor a halál elkezdi kószolgatni,
Szívedből előbb nem az aljasság,
Hanem a bazátlanság buill ki.*

Már tudod, hova tartozol.

*De jó a báránykának!
Nem tudja,
Mikor lesz pörköltje a halálnak.
Így léte étellel teljes.*

*Jó papok megtanítottak hittel keresni:
Istenem, hol vagy?
Aztán rám talált az ámenvégű ima,
És arcomra jelt írt a halál ostora.*

*Egy gyomorhajos részeg
Találkozott a halállal.
Hogy elhessegesse,
Életet vett be... kiskanállal.*

*Egy régvolt örömlány,
Kinek szépségét
Nagyapám fejfájára feszítették,
A halálnak adta szüzességét.*

*A halál nem fáj.
Csak a küzdelem reménytelen.*

*Ezért mosolyog minden kiterített,
Ha büntelen.*

*A koporsó nem ház.
Börtön.
Az szabadul,
Aki a balálnak köszön.*

*A kereszttel életem,
A keresztségben baltam.
Amit az élet ingyen adott,
Halálfélelemmel fogadtam.*

*Ha megvult,
Már nem is kellett,
Mert balálba élveztem
A szerelmet.*

*Ellopta a fényt,
Karbidszaga volt.
Halál – mondták.
Pedig életet kobolt.*

*Sem félelem,
Sem alázat.
Nincs megbánás.
Pedig már eltemetted
Anyádat.
Fájdalom simogatja lelked.
S mégis
Valami bölcsen hazudott élet
álma visz.*

Még egy lépés.

ÁLMOSS TÁJAKON JÁROK

Na mit szólsz, Sanyikám, mit szólsz! Magyarország az EU-ban. Én meg már a Dunán túl. Szakiskola. Nevelő. De megvan a százezer! Sanyikám! Az több mint kétezer hernyó. Érted, testvér? Amikor hazajövök, én vagyok a császár!

Iszol egy sört? Na, meghívlak! Nem? Na.

Na de ott is sóhersed van. Te, bemegyek a kis sörömrre, aztán néznek rám. Kőbányai. Naná, hogy Kőbányai. Azt mondja az egyik csóresz a másiknak: a tanár úr Kőbányait iszik. Mármost, mi köze hozzá. Tán nyomjak le egy akármí drágát, csak hogy tartsam a nivót. Egy frászt.

Azt hiszed, hogy meghív valaki? Még egy pohár hideg vízre sem! Ezeknek igyak én márkásat! Az orrukot meg az ingük ujjába törlik. Na de jön az EU. Sanyikám! Érted. Már beadtam az állampolgárságira. Világútlevél! Érted. Körülutazhatom a világot. Na de megy a frász! Görögbe, a pocsolyába? Nem megyek. Még nem is mehetek. Hazaugrok. A sör még a felébe se! Jobb, mint a Kőbányai. Biz'isten jobb. Na. Biz'isten!

Nem veszel házat? Ja, a múltkor is mondtad, hogy nem. Nincs miből? Na, te is vagy egy. Hát miért nem dobbantsz. A százezer neked is összejönne. Meg szolgálati lakás. Meg az EU. Te. Világútlevél, meg minden.

Befizettem az iskolai menzára. Egy kis reggelit otthon bekapok. Párizsi, ez-az. Te! Tudod, milyen jó ott a párizsi?! Hiába, na. Az ebédnél meg úgy megpakolják a tanár úrnak a tányért, hogy vacsorára is marad. Persze. Viszek ételhordót. Más is csinálja. Kis sört meg a kocsmában, úgy lazításként. Nincs nagy piálás.

A múltkor meg falunap volt. Te! Folyt a pia. Rotyogtak a bográcsok. Aztán: tanár úr ide jöjjön, tanár úr ezt kóstolja meg, tanár úr egy kis törkölyt... Úgy beszéltam, mint az uradalmi számár. Különben sóherek. De ilyenkor mutogatják magukat. Érted?

Na. Itt sem változott semmi. Ez a közöny, ez a tehetetlenség. Nem is értem, hogy bírod. Te. Hát lejövök. Érted?! Csak úgy csorog a nyáluk. Egyik jön: fizess már egy sört. Másik: lökj egy felest. Te! Az egyik rokon egy ötvenest kért kölcsön. Egy ötvenest! Érted! Hát mikor adná az meg.

Na, nem kérsz egy sört?

De tényleg. Van miből. Nem vagyok én olyan sóher, mint azok.

Te, ott még a politika is tiszta sóhersed. Ide egy kis pénz, oda egy jó állás. Érted! Nekem is monda már a pártfőcsővezető, na, ha meglesz az állampolgárság, segít, hogy ott helyben képviselő legyek.

Na, nem mintha úgy engem az annyira érdekelne. De nem árt.
Sanyikám! Te tudod, én nem voltam párttag.

Ezeknek...

Pocsék dolog a politika. Sanyikám!

Hát így állunk, Sanyikám! Nyomom ezt a kis sört, aztán megyek, veszek
vodkát meg cigit. Cigit bőven. Te! Tudod, milyen drága ott a bagó...

Ilyenkor már nehezen találom a helyem. Nyáron, meg amíg szép az
idő, barangolok, bőklászok naphosszat. Felugrok valami vonatra, csak úgy,
megy, ahova megy. Buszra nem, mert ott biztos, hogy fizetni kell. A tricskán
legtöbbször lehet bliccelni.

Ha erdőt látok, leugrok, gyűjtök, ami akad. Málnát, szedret, gombát,
tölgyágakat. Azokat a gőzfürdő előtt adom el. A többit a piac környékén.
Nem rossz bolt ez. Van úgy, hogy egy húszas is összejön. Ha úgy adódik,
szedek az útszélen cseresznyét, almát, diót, elhagyatott kertekben egyebet
is. a éppen más nem akad, igaz, ami igaz, beugrok egy-két dácsatelekre,
kukoricásba. Paradicsom, uborka, tengeri. Ebből is lehet egy kis pénzt csinálni.

Ez nem lopás. A legtöbb helyen csak szórakozásból természetnek ezt-
azt. Ismerek helyeket, ahol évről évre ott rohad a vetemény java. Én csak
összeszedem. Aki októberre is otthagyja a paradicsomot, hagymát, annak
az nem is kell. Nekem meg jól jön. Csak gondoljon bele, megjárom én ezért
a magamét. Mondhatnám úgy is, megdolgozok a kis haszonért.

Á! Dehogysis félek. Egy ilyen idős asszonynak elnézik. Még ha meg is
látnak, nem bántanak. Volt olyan, hogy még szóltak is: csak szedjem
nyugodtan.

Hát így élek, meg a kis nyugdíj.

Nem panaszkodok. A szép hónapokban éppen hogy nem. Az ócskapiacon
vettem egy jó kis bakancsot, gumicsizmám még az árvízi osztogatásból
van. Hátizsák, kosár. A múltkor valami újságíró turistának nézett. Mondom
neki az igazat. Aztán a szomszéd mutatja az újságot. A táj szerelmese, a
szikrázó napsütés, az ezer színben pompázó erdő... Ilyen marhaságok voltak
a cikkben. Pedig mutattam a kezemet. Éppen hecsét szedtem. Úgy össze
volt marva, hogy na. Ez neki pompázó erdő!

Pókháló, szűnyog.

Az utazgatás, az még valami. Az ember leül, beszélget. Jól elvan. Az
özvegyasszony már csak ilyen. Keresi a társaságot.

Van, aki röhög: mit akar ez a vén szatyor. Néha belém köt valami ficsúr. Még élvezem is. Úgy kiosztom, hogy még a vagonban se marad meg. Láthatja, van itt erő. A nyelvemben meg még több is. Olvasott asszony vagyok én. Az uram összegyűjtött vagy ötszáz könyvet. Jókai, Mikszáth, Rejtő Jenő, Berkesi, Albatrosz-könyvek... Én nem szeretem az édeskés dolgokat. Egy kis történelem. Jó krimi. Aztán alszok, mint a bunda.

Ja, hogy egy kis snapsz... Hát, miért is ne. Úgy tud esténként kavargogni a magány, és ettől a sötétség beleszakad az emberbe.

Televízió? Á. Elcseréltem egy szekér fára.

A cigány előbb kevesellte. Az asszonya viszont győzködte, puhította. Hogy a rákba, hát hadd nézze a pulya. Láthassa a vak szemivel, hogy már mindenkinek van. Nem fog maga minden kopikát legurítani azon a redves torkán. Oszt maga is nízheti, amikor nem akar pinázni.

Úgy röhögtem, hogy na.

Megittunk hárman egy üveg pálinkát, és belement a koma.

A cigányasszony úgy kuporgott a televízió mellett a szekérderekban, mintha oltáriszentség lenne. Ölelte, vigyázta. Nekem meg meglett a melegem a téltre. Hasogatott száraz fa volt. Ki tudja, hol szerezte a csávó. Mert hogy lopta, az már biztos. Már csak azért, mert maga nem vágta fel, az hétszentség.

Akárhogy is. Ebben a nyálkás novemberben már nem találom a helyem.

Ezért is ülök be ide-oda.

Hogy megbámulnak?

Ez egy cseppet se érdekel. Még imponál is, hogy belevaló csajnak hisznek.

Hát, az is vagyok.

Nem tartozom én senkihez, senkihez. Ami az enyém, az az enyém. Ez a kis élet. Már amennyi hátra van. Öt év? Tíz év?

Nyáron nem is gondolkodom ilyesmin. Élek, mint mezőn a virág. Csókolom a napot.

De amikor a pucér földet veri az eső, én már inkább belebújnék. Úgy elegendem van.

Látja, ilyen bolondos vagyok.

Megyek, főzök egy jó kis hecseteát. Hagytam ám magamnak is. Mert akárhogy is van, mindent nem adogatunk el.

Na, látta, látta?! Hogy elém ugrott az a kis szöcske. A nagy pénzével. Azt hiszi, ha százassal fizet, már övé a világ. Akkor már mindent szabad. Kis mitugrász. De mind ilyenek ezek. Kapnak valami küldki-hídbe állást valami nagyfőnöknél, s máris olyan mellényük van, hogy ráférne Brezsnyev minden kitüntetése. Én meg dögöljek meg, mert csak olcsó pálinkát veszek. Na, nézze már, konyakoznak. A senkik. Ilyen senkikkel van tele a világ. Ide jutottunk a nagy demokráciában.

Mit nézegeti maga is a poharamat. Sztogram, na, sztogram. Na és aztán? Közé hozzá? Annyi se, mint nekem a zűrutatáshoz.

Na. Jól van, na. Nem vagyok én haragcsináló ember. Én a békesség pártján állok. A kóbor kutyába se rúgok bele. Nem vagyok én olyan. Csak bosszant ez a sok felkapaszkodott pitiáner senki. Ne gondolja, hogy csak a kocsmában ilyenek. Á. Könyökölnek, tolakodnak, verik a nyálukat ezek mindenütt.

Hogy kik azok az ezek?

Hát maga se egy Eizensten, vagy Ejsten, szóval lumen.

Úgy nézi ezt a poharat, mintha sajnálná vagy irigyelné ezt a kis tárgyat. Ne csinálja már.

Szóval ezek az újbizniszesek. Ezeké most a világ. Kocsi, kefehaj, vagy lófarok, mint valami borotválkozó nőnek, selyem nyakkendő. És az a fontoskodó pofa, azok az én-vagyok-a-jani mozdulatok. Bizonyég, ezeket futószalagon csinálják, vagy klónozzák. Ha tudja, mi az.

Szóval, tudja.

Hát ez nagyszerű.

Maga nem egy elveszett ember.

Na, én se vagyok az.

Túléljük mi még ezeket. Lesznek ezek még kicsik a böhöm autójukban.

Tudja mit? Megkedveltem magát. Olyan csendes.

Fizethetne egy sztogrammot.

Valami jobbat. Ne mondassák ezek a konyakvitézek, hogy csóreszek vagyunk.

Hát, papa, ez aztán a semmi. Egy lila perc, és diplomás vagyok. Aztán megyek az unióba. Na, nem a szovjetbe – az apám még mindig oda vágyik –, hanem az európaiba.

Visszasírja az öreg. Pedig épp hogy elmúlt ötven. Azt mondja: satuba fogták a tökömet, de megvolt a havi kétszáz, meg a mellékes. Meg a mellékes után is volt egy kis mellékes. Most meg jó hosszú a lánc, csak a moslékos tálat rúgták jóval arrébb.

Ez egy vicc, ha ismeri.

Kiégett a fater. Nem látja a perspektívákat. Pedig vannak. Az egyik gyerek mobilozik.

Á, dehogy telefonál. Megvan a magyar kapcsolata. Megveszik a kis édeseket a másik oldalon, itt megbuherálják. Minden darabon van egy húszas.

Á. Maga is olyan, mint az apám. Dehogy hrivnya. Euró.

Ki számol itt hrivnyában?

Belevághatnék én is. Csak ez olyan pitiáner. Olyan, mint a cigi meg a vodka.

Ha már cigánykodik az ember, csinálja nagyban.

Én most csak passzióból beugrok tolmácskodni. Láthatja, citrommal iszom a konyakot.

A teljes igazság pedig az, hogy én nem kötöm magamat ide. Ez itt nem kapu, hiába próbálják így eladni, ez inkább vakbél. Csak éppen perforálódott.

Azért még így is vannak lehetőségek. Ha nem lennének, akkor nem érnének egymás kipufogójába a nyugati kocsik a keleti utakon. Hogy mást már ne is hozzak fel példának.

Csakhogy itt nem a keleti kényelem, hanem a keleti lustaság a divat. És ez nem ugyanaz.

- Adjon már vagy húsz kopekot kenyérre!
- De hát húszért egy zsömlét sem lehet venni.
- Na jó, ötven már van, és hetven egy feles.
- Én italtra senkinek sem adok.
- Hát éppen ezért mondom, hogy kenyérre kel.
- Aztán csak pálinkára költi.
- Az már végül is magánügy.
- Nem szégyelli magát?
- Én szégyelljem, hát maga nem ad!
- Na jó. Itt egy hrivnya.
- Akkor adjon már egyhuszat.
- Miért pont annyit?

– Úgy kitelne egy deci, meg egy darab fokhagymás kenyér. És a maga lelke is megnyugodhatna.

– Ez azért akkor a arcátlanság, hogy már pofátlanság. Itt a hús kopekje, és hagyjon engem békén.

– Hogy milyen faszari emberek járnak mostanában egy ilyen vagány helyre...

Kutya hideg van. Ahogy a sógor mondja, még a pisa is megfagy a levegőben. Most húztam le huszonnégy órát az őrsegen. Egy parkolóban vagyok. jó ez így nyugdíjpótléknak. Napközben van egy kis mozgás. Gurulnak ki-be az autók. Éjszaka meg behúzódok a kis kuckómba, a két kutyát eleresztem. Nincs gondom. Olvasgatok, boros teát iszogatok, kicsit bóbiskolok. Van néhány kuncaft. Este lemosom a kocsiját, reggel meg kapok egy ötöst, rízest. Na, télen azért ilyesmit csak ritkán vállalok, az igazi törzsvendégeknek, mert hát ilyenkor vizet kell melegíteni a kis rezsómon, különben odafagy a szivacs az üveghez. Meg odafagy a víz a placra, aztán kaparhatom, hogy baj ne történjen.

Most is volt egy munkám. Második éve egy igazi úriember tartja nálam az autóját, egy Alfa Romeót. Nem semmi egy gép. Na, annak nem mondhatok le. Hát megszenvedtem, az biztos. Vagy két órát dolgoztam. A sok vízmelegítéstől olyan lett a kis bódém, mint a gőzfürdő. A pufajka meg szabályszerűen rám fagyott a sok ki-bejárástól. Nézze, a kezem még most is vörös. Mert kesztyűben nem lehet autót mosni.

Egy húszasért azért csak megcsinálja az ember. Mert hát van miből felmelegedni. Ilyenkor aztán jólesik az a deci. Szinte érzem, ahogy mozgatja még a csontjaimat is. A második meg édesen elbágyaszt.

Szóval, az úriember. Néha, amíg melegíti a motort, elbeszélgetünk. Valami külföldi lehet, mert egyforma rosszul beszél magyarul, oroszul, ukránul.

Kérdem, mivel foglalkozik. Azt mondja: lenni vagyok a bizniszben. Na, de mit csinál? Üzlet, gyelo. És abból hogy lesz pénz? Torgovlya. Hozom áru, viszem áru. Aztán ezzel mennyi hrivnyát lehet keresni? Nyet hrivnya – dollár, euro. Na, mennyi? Mennyit zsentlimen ember nem kérdez, biznisz ember nem mond.

Hát így elbeszélgetünk.

Mosatnak a borotvált fejűek is.

Azoknak nem szeretek dolgozni.

Megfizetni megfizetik. De úgy hajtják oda a tízest, mint kutyának a kenyérhéjat. Aztán még kritizálnak: itt foltos, ott homályos, amott sáros.

Pedig én finnyás vagyok a munkámra. Nem úgy van az, hogy leöntöm vízzel és lemázgítalom, ahol a papok táncolnak.

Nekem is volt kocsim. Egy kockazsiguli. Azt látta volna. Mindig olyan volt, mint egy ékszerdoboz.

Eladtam. Elment a pénz a lány esküvőjére. Ami maradt, azt meg az asszony temetése vitte el.

Most meg őrzöm, mosom a másét.

Áh. Így van ez.

SOLTÉSZ PÉTER: Lovak

JÓKAI ANNA

A SÁTÁN ÖRÜL

*Jaj de jó a rossz
végre nincsen élet
telítömöm szörbendőmet
fölszálllak téged
a számban lassan megforgatlak
vasfogammal zárlak
nyúlós nyállal átcsócsálva
zúzalekká ráglak*

*Jaj de jó a rossz
végre nincs reménység
idő és tér tovaiillant
lakat alatt a kemény ég
a markomba becsuktalak
nedveidet kipréseltem
lecsapoltam véred
beszítvam a lélegzeted
eggyé váltál vélem*

*Jaj de jó a rossz
végre nincs szeretet
fémdobozos hidegségben
konzerváltam a lelkedet
jégszívednek nem fáj semmi
gépagyadat gond nem bántja
érzékelő bőrrubádat
érdes torkom mind lehántja*

*Jaj de jó a rossz
végre végre nincsen bit sem
süppedt talaj talpad alatt
messze már ki magot hintsen
elfeledted eredeted
küldetésed megtagadtad*

*a régi termést ledaráltam
a forrásra ülepemet tettem
epét ibatsz ehetsz csalánt
emberből lett állat gyanánt*

*Jaj de jó a rossz
siratbat az Atyaisten
éhes angyal kóvályoghat
remeghet a csillag
késő már hogy Ő segítsen
törvényt nem szeg aki hozta
a hamvába-bolt emberiség
visszahullt a porba!*

A KARÁCSONY

*Átnézek az ócska rácson.
Valahol messze: Óskarácsony.
Nehéz szülés volt,
sárga szalmán véres a folt.
Kényes terhesség, veszélyeztetett –
de a születés már bevégeztetett.
A Fény kiáradt.
A Gyerek a sírásra fáradt.
Erőt gyűjt a szörnyű szenvedésre.
Mi még nem – Ő már tudja, mi végre.*

KALÁSZ MÁRTON

HAZÁM

*Csak itt szerzek érvényt magamnak!
Ősztöneimben is hazám vagy,
nem zöld fájással föléneklő gyarmat,
habzsolásomba fáradt,*

*sose kellett hibáim kerüld,
mint fényzuhatag az árnyam,
s amit még ütnék, rakéta-rózsás éjszakáin
állammá kikiálttam –*

*bennem te teljesen szabad vagy!
Én adtam magam neked,
s mióta érzéseim bevilágítottak,
tudom álmaid, elmélkedésed,*

*s nem voltam még soba
villám-sisak jól rejtett homlokodon,
dorong, fűcsóva, parázs-korona –
ma is a jövődet burcolom,*

*az eszmét, mely alakot ölt,
viszem morogva elmém fogsorában,
s csatangolnék, mint úrutasjelölt,
máris – bogy teljes üdvödet belássam...*

*Így élünk itt: egy világ cserjéi.
Egymásért zúzódnak, egymást kiáltjuk –
nem tudnál subogni, én se remélni
más időben vagy másutt.*

KECSKÉS BÉLA

GODOT-RA VÁRVA

*Várjuk a buszt. Köd és közelgő este.
Várjuk és nem jön... Písla remény világlik
a kanyarban... de az sem az... Nyújtogatjuk,
mint afrikai szavannák zsiráfjai, a nyakunkat,
a szerencse bennünket ma már itt hagy,
biába rugdossuk, belénk mar a kutya-fagy,
megborzong a gazos díszbokor, jobb idők
emlékeként, mellettünk,
s mint pontos jelzőkészülék, kigyúl
vörösen-lilán a fülünk.*

– Miért nem jön?

– Hol van?

*Pedig már itt az alkony, s a magas ég
mintha benzinnel lenne leöntve, úgy ég.*

*Koccan a kövön egy káromkodás,
remegve bíjlik kezünk,
és nem vesszük észre, hogy lassan
magunkból kivetkezünk.
– Megjött hát december, a soros tél,
a soron következő hiány,
a soron következő kongresszus,
a soron következő – minden, abogy megszoktuk
morogva, de beletörődve
a változtathatatlan zsarnokságába,
ki él és uralkodik fölöttünk időtlen idők óta,
és nem érezzük magunkat megalázva –
A rabszolga szíve tőr így,
várjuk a sorsunkat, bégető birkák,
kik magunk sem vagyunk különbek
a pásztorainknál.
S várjuk a buszt, mint a Megváltót,
várjuk, ami nem fog megjönni soba;*

*míg a feketeségbe zuhanó ég
mintba benzinnel lenne leöntve –
ég!...*

MAGAMMAL VISZEM

*Megnézem jól mindennap a világot,
mely szép és rút, de legalább valós:
mert bármikor itt hagyhatom már
– súgja fülemben a jós.*

*Végigjártatom szemem pejszikóit
smaragd mezőin, porzó útjain,
s lenézek mozdulatlan arccal:
mit tükröznek a mélyben kútjaim.*

*Som és Papi közt a kis akácerdőt,
az égre célzott messzi tornyokat –
mindent, mindent, míg felragyog fölöttem
a reggel örök címere, a Nap.*

*S belenézek az emberek szemébe,
ragaszkodón szorítva meg kezük –
hiszen úgy zuhanhatunk le,
mint hogyha az ágat eleresztjük.*

*Együtt élek a józan félelemmel,
tudom, hogy jöhet autó, puska, kés –
kiszámíthatatlan napfogyatkozás,
s megkeseredik számban csók és méz.*

*Halál, halál, ólálkodsز körülöttem,
és egyszer csak már nem lesz több hitel.
Hát megnézem mindennap a világot:
magammal vigyem, hogyha hagyni kell.*

KOCSIS CSABA

AZ UTOLSÓ PÁRTTITKÁR

A pusztulásra ítélt négyemeletes ház lakója, Géza szaki rendszeresen olvassa a párt hivatalos lapját és a másfél éve megjelenő pletykalapot. Azonosul a cikkek valóságtartalmával, elhiszi az utolsó betűig, ezért gyakran ellentmondásba keveredik önmagával is. Ilyenkor hitetlenkedve hasonlítja össze az újságokat.

– Két igazság van – döröggi –, és ez nem jó a népnek. Az én időmben csak egy igazság volt: a munkásé. Minket még fogadott Rakoncátlan elvtárs és Kőteles elvtárs is. Igaz: Gráf, Némethi és Orosz elvtárs már szóba sem állt velünk; de eljön még a mi időnk – egyesülünk a világ proletárjaival!

– Emberek, ne hagyjuk magunkat, különben ellopják alólunk az országot! – kiáltotta az éjszakába Hidegmeleg Rozália is, az angyalföldi munkásörzászlóalj legjobb lövésze, a gyöngébb nem bajuzos képviselője.

Az izgalomtól Rozália keblei különös táncba kezdtek, mert úgy érezte, legfőbb ideje pártfogásába venni ezt a szerencsétlen öreget, bár kissé már kijött a gyakorlatból.

A munkahelyén valaha ő volt az előretolt bástyá. Legalábbis az első sorokban küzdött a közért.

De nincs már KÖZÉRT!

Ha hitel kellett: Rozália megszerezte. Az ő társaságában a legmerevebb bankigazgató is táncra perdült. Ha büntetés fenyegette a szövetkezetet: Rozália foggal-körömmel harcolt ellene. Ha úgy hozta a szükség, a legszigorúbb népi ellenőr nadrágszíját is megoldotta a vendégszoba jótékony félhomályában.

Aktív nyugdíjasként ritkán nézett a tükörbe, hát elhatározta: megvizsgálja az öreg szakit, akiről tudni vélte, boldogtalanul lézeng a háromszobás lakásban.

Kovács Géza azonban nem vágyik meleg asszonyi szavakra, vigaszra. Megszokta maga körül a rendetlenséget. Úgy érzi, a saját hetven négyzetméteren már győzött a kommunizmus. Kikiáltotta a népköztársaságot, a statisztikai hivatalnak pedig jelentette, hogy az önálló államalakulat állandó lakosságának száma: egy fő.

Hidegmeleg Rozáliát amolyan bomlasztó egyénnek nézi, aki a párt egységén kíván rést ütni.

– Rozália, Rozália – dúdolja magában –, ránts ki a saját kardodat a hüvelyéből, ne az enyémet!

Holott, Kovács Géza is harcias természetű volt valaha. Néha eszébe jut egy régi nóta, s olyankor önfeledten énekel a fürdőszobában (mert van, aki csak ott képes megszabadulni a gátlásaitól): *Én a puskát rendben tartom, tisztítom és zsírozom...* Ahol kihagy az emlékezete, ott fütyüli vagy dűnyyögi a dallamot; aztán, amikor összetalálkozik a textussal, újra felharsan az érces bariton, hogy tovább gyűrűzzön a szellőztetőn át: *...pont a célba vág golyóm...*

Kopognak. népköztársaság elnöke, az egyszemélyes állam párttitkára éppen borotválkozik, s arra gondol, a beléptető rendszer még nem tökéletes. A „seggemi” határátkelőhely azonban mobil: kitolat az előszobába. Ahogy kinéz a kukucskálón, összerándul a gyomra: már megint egy betolakodó!

Merthogy a körfolyosó öntöttvas korlátja – no meg a szeme – előtt Rozália széles mosolya lebeg.

Ha beengedi: csorbul a szuverenitás.

Ha nem engedi: jön más, talán még rosszabb.

Vagy jöhet jobb is?

Már nincsenek illúziói.

A barátja, Gyula állítja: zavar van a fejekben, szükségés a diktatúra. Ő nem ért egyet ezzel. Épp azért vonult ki a társadalomból, amely szerinte nem eléggé érett a demokráciára.

Nem vitás: ha most egyesülne Hidegmeleg Rozáliával, óhatatlanul csorbulna a népköztársaság függetlensége.

Persze, szívesebben fuzionálna Rozáliával, mintsem Luficz Gáspárral, aki folyton a szabad szerelem és a pacifisták régi jelszavát szajkózza: „Ne háborúzzál, szeretkezz inkább!”; és aki úgy gondolja, az egyneműek házasságában van a jövő – a fiú-lány, illetve férfi-nő kapcsolat csak a konzervatív, restaurációs politika csökevénye.

Géza szaki egy pillanatra megretten: lehetséges, hogy ő maga is konzervatív?!

Aztán tagadólag rázza a fejét: nem! Ő forradalmi lélek! A kispesti Che Guevara, a forradalom és a tisztaság importőre. Talpra Petőfi!

Gézának elég két üveg Borsodi a nosztalgiaázhához; nincs szüksége tablettákra és más, idegen anyagra. Őt csak a mozdony füstje csapta meg gyermekkorában, a kenderére nem érez késztetést.

Hisz a személyes meggyőzés erejében.

Hisz a szeretet erejében.

Pontosabban: hitt a szeretet ereében. Már nincsenek illúziói.
Növelni szeretné a hetven négyzetméteres boldogság hatósugarát.
Arra gondol, talán mégis szükség van a kulturális diktatúrára.

Csakhogynem akar egyesülni se Hidegmeleg Rozáliával, se Luficz Gáspárral.

De: ha demokrácia lesz, akkor nem biztos, hogy ő marad a párttitkár! És akkor hiába fáradozott.

Csöngetnek. Ismét kiles a kukucskálón. Rozáliát látja, aki nem tágít, mert tudja, hogy otthon van, és nyilván elhatározta, hogy most beveszi a várat.

Enyém a vár, tiéd a lekvár!

Micsoda gyerekes dolog.

Félni egy asszony testi erejétől, lelki terrorjától.

De hiszen demokrácia van! Rendszerváltás és szertelenség; családon belüli erőszak, holott már nincsen család.

Az ország belerokkant a változásokba: csonka ország.

A család belepistult a változásokba: csonka család.

Rozália mosolya, izgó-mozgó műfogsora lebeg a folyosón.

Micsoda émelyítő szag! Holnap jönnek a kéményeket ellenőrizni. Kész életveszély.

Micsoda szag ez!

Közben remegés és nikotinhiány. Az egészségre-nevelés elmarad.

Mezítlábás cigaretta.

Prométheusz, a tűz csiholója.

Egyetlen szippantás, és mielőtt a füst szétrepesztené a tüdőt, kitágulnak a hetven négyzetméteres népköztársaság falai, elsodorják Rozáliát, és az alászálló por eltemeti Luficz Gáspárt. A lelkek együtt gomolyognak a bérház felett araszoló felhőkkel. A lakók odafönn sorakoznak valamiféle bejárat előtt.

– Milyen előrelátó volt az anyám – morfondírozik az utolsó párttitkár – , hogy megkereszteltetett. Izé... Hát mégis van mennyország?

Az aranykapunál álló tarisznyaszakállú, ősz ember úgy néz ki, mint egy régi vágású álmos vice a huszadik század elejéről. Szigorúan mustrálja őket. Géza szaki érzi, hogy a vénség különös képességével letapogatja minden zavaros földi gondolatát. És elámul: nem csak a test, a lélek is lehet póré?!
Zavarodottan néz körül.

– Itt már nincs frakciózás – mondja Szent Péter, és hatalmas kulcsával betessékeli a bérház lakóit a pitvarba, hogy később, amikor ideje engedi, tovább szelektáljon az egyre romló emberanyagban.

KÖRMENDI LAJOS

KÖRÚTI BÉKE

*A közlekedési lámpa
sárgát
mutat.*

Állok. A zöldet lesem: bátha.

*Míg a járdaszélen váltogatom lábamat,
kirakatban nézem pibésedő államot,
s homlokom felett-alatt,
akár egy glória, tündöklük a Nap.*

*A lámpa nem piros, nem zöld. Szemem elvettem,
hisz zöldszemű lányok mellettem
a sárgát lesik,*

s a napot, az eget: már nem süt, nem esik.

*Állok. A lányokat bámulom, a szebbeket,
a körte-kemény melleket,*

*s az éjszakára várni támad száz okom,
csemegézni szoknya mélyi málnabokrokon...*

*Amíg képzeletem ott alant kutat,
a lámpa még mindig sárgát mutat,
és járdára rognak a fáradt vének,*

az elbasznált asszonyok már hazamennének.

Fázik a kezem,

*ám egyre a lányokat lesem,
de hiába blúzuk alatt a két duzzadó halom,
ha előttünk ez a sárga, e béna borzalom.*

*Állnak, már nem értik a pajzán hecceket,
csak számolgatják a vézna perceket,
mosolyukat szétűlták a fagyok.*

Azt hiszik, ők még én, s én még én vagyok.

Mióta állok? Ez még a mai nap?

Vagy csak a tegnapi visszatolat?

*Abogy egykor a sok csitri kollégista lány,
úgy a körénk dermedt sárga is talány...*

*Jön a tél, megy a nyár, akár egy vonat,
erős szőrök dárdái ütik át arcomat,
mély repedések hasadnak a házak falán,
már havat látok a lottyadt lányok bajján...*

*Állunk a járdán, várunk szülést, balált,
várunk pirosat, zöldet... A lámpa nem vált,
sárgát
mutat.*

*Sárgát. Állunk. Csak az idő szalad.
Mennénk. Nem tilos. De nem szabad.*

(1984)

PÉLDABESZÉD KIS NÉPEKNEK

*A jázmír átüti a föld szikes páncélját,
és a napfénybe emeli az arcát.
Te pedig viszed az ást,
felásod a családi sírhelyet két-három ásonyom mélyen,
morzsánként átböngészed,
kidobálsz a jázmír gyökérdarabjait,
majd a sír egész területét felbinted sóval,
jó vastagon,
s visszatöltöd a kiemelt földet.
Hamarosan már a köd gulyái legelnek a tájon,
később csontodat kaparó szelek jöttek,
bályogot vontak a vizek szemére.*

*Amikor enyhe szellők óvakodtak a temető elgémberedett
sírkövei közé,
virágokat ültettél a sírra.
A fák ágain már viaszos petárdák robbantak levelekké-
Teltek a betek, s egyszer, egészen váratlanul,
megjelent a kiirtott jázmír.
Áttört a só vastag rétegén,
szétfeszítette az időközben betonná szikkadt földet,
s kitört a fényre.
Néhány nap múlva már fölébe nőtt
a melegágyban nevelt palántáknak,
a gondosan kinemesített virág-csodáknak.
A holtak szívéből hozta üzenetét a fentieknek:
élni kell!*

(1985)

KORPA TAMÁS

[Erdélyt nézzük Eszterrel]

Válaszút, júliusi alkony

*Egy páncélingre szalvétavég borul
– couleur locale – a piros cipőtálpban
hol gyékényszőnyegen bálnaraj tusol
így élsz perforált nyelvjátékaimban
legyintek párolog szakad az erkély:
ki itt belépsz bagyj fel minden regénnyel
(nagyon félbet az ki sokszor ismétel)
fekvőrendőrön gyűrt szmokingban a szél
úgy jár oson mint esőkabátban a tél:
csütörtököt mond s a kopott állomás
linóleumján már mélyül a harapás:
mint sárkányfogba szenesült mélygarázs
az ég kigombolkozott omló erkély
egymást nézzük s te mondd: Erdély Erdély!*

KOCSIS CSABA FOTÓJA

KOVÁCS VILMOS

KENYÉR ÉS VERS

*A verejték csípős, de a búza már édes,
s a kenyér meg se kérdezi, hogy éhes
vagy-e, amikor megszegead.
Ma gondoltál-e rám, mikor megetted
kenyered s megírtad róla versedet?*

*Egy világ gondja kavarog bennem.
És éhes vagyok. Adj ennem!
Adj verset s kenyeret, de ne bitvány morzsákat,
mely mások asztalán maradt,
mert lélek és gyomor könnyen lázad,
s ki tudja, milyen zászlók alatt.*

*Én megértem örömét a kenyérnek,
s a verses fobászt is, mit költő mond,
ha kenyérbe harap.
De te is értsd meg, hogy attól nem lesz fehérebb
és nem lesz nagyobb a darab,
hogy zagyva ígéket
mormolsz nekem, míg rágom fáradtan.
Velük lelkem már meg nem igézed:
bele rímtelen igazságok áradtak.
Csípős a verejték, és súlyos a gond.
Hát még ha az egész világét bordod!
Öröm és bánat versekre bont,
s ujjongva mutatod,
ha lesz egy tiszta foltot
a kor viharában bánykódó lelken.
Ember vagy,
fogamzik benned bit, törvény, sejtelem,
s érzed, hogy szólni kell, bár a vers kint terem.
Oszd meg hát örömöd, nem bánom!
S mindegy, hogy fobászod rímes vagy rímtelen,*

*vagy milyen ütemet tart a sor –
de tudd meg, hogy addig el nem vágom köldök-
zsinórod, míg meg nem érted, mivel tartozol
nekem, ki élek veled e kenyér miatt
megosztott földön!*

ARS POETICA

*Két lábra álltam, két lábra, végképp,
s kőbe karcolt arcom elfeledtem.
Már könnyen hordom az első ölés vétkét,
de akkor szörnyű volt.
A négylábú dög ott feküdt mellettem.
Két szeme nyitva. Lehet, hogy élt még.*

*Azeste jobban törtek a nyers bőrök.
Vérszagtól büzlött a barlang,
s a dög lelke visszajött és bögött.
Sok szeme volt, s mind ott égett az égen.
Ágyékom két markommal eltakartam.
Féltem.
Lábamnál egy asszony kölyköt vetett éppen.*

*Másnap álmosan ébredt a csorda,
s engem búttak, engem, a mágust,
hogy csodás jeleket rajzoljak a porba,
s mondjak varázsigét,
dögveszejtő ígét,
mely megbosszultan győzelmet ígér,
vagy adjak nekik más búst.*

*S én tettem, amit ők akartak,
négylábút rajzoltam nekik a porba,
s ők lándzsájukat beledöfték sorba.
Megkentem a barlang
falát a kölykedzők vérével.
Parancsot adtam, hogy hét éjjel
asszonnyal senki se báljon.*

*Megmutattam nekik, melyik a jó lányom.
S ha éjszaka a dögök lelke bögött,
és megmozdultak alattunk a bőrök,
varázsigéket mondtam, hangosan vagy halkan,
s ők velem mondták, s én velük haltam,
s velük keltem, mikor az égen
a sok parázsló szemet
elfűjták a megidézett szelek,
de mindig féltem.*

*Ha megbiztatott erővel kezében
bús után indult a sereg,
én mindig féltem.
Hittem, hogy bosszú él a vérben,
mit lándzsájuk ontott,
s ha lábuk rossz nyomra vezérlem,
s kezüket egyszer megrontom,
akkor a dög lelke eljön értem.*

*Féltem.
S egyszer, mikor ott fenn az égen
nagy vörös máglyája körül szanaszéjjel
gyapjas bőreit szárítgatta az égi mágus,
s a barlangban nem volt már bús, –
a sziklák mögül üres kézzel,
ordítva rontott elő a vadászó csorda,
s véres volt mindegyik sorba,
és volt, aki a földre görnyedt, –
én szó nélkül dobtam lándzsám a porba.
Tudtam, hogy megölnek.*

*... Két lábra álltam, két lábra, végképp,
s kőbe karcolt arcom elfeledtem.
Tenger idő zúgott el felettem,
s elmosta az első ölés vétkét.
Lándzsámat is régen felcseréltem,
s tudom már, hogy csillagok égnek az égen,
hol ledöfött dögök szeme parázslott,*

*és verssé szépiült a varázslat,
s más vadászmezőkre küldtek az évek,
de megmaradt a lényeg,
a lényeg: a kenyér, a szó,
vagy bármilyen más bús.
S ha reggel elindulsz érte
az új utakon –
bívod, mint rég, a költővé lett mágust,
és én, mint régen, megyek most is félve,
s varázsló szavam elkísér utadon.*

VERES PÉTER GRAFIKÁJA

LENGYEL JÁNOS

valamiről valami

*valami szép volt
valami nem
valami mindig
valamilyen*

*valaha szép volt
mégis milyen
valaha úgy volt
ma meg ilyen*

*valami elmúlt
valami van
valami régtől
bizonytalan*

éjszaka

*pendül pattan egy ér
sorsot színez a vér
torz ábra vésvé
az elme egére*

*kiszárad a torkom
nincsen már oltalom
szavakat bányok míg
elérek nevedig*

*messze még a bajnal
talán nem is jön el
várom de a távol
sobasem lesz közel*

*süllyedő múlt jövő
a mellemen lábnyom
bazáról álmodom
kis magyarországon*

bizonytalan

*arcomra szállva verdes
fekete szárnyú gondolat
ha nem lehetek önmagam
égessen szégyen büntudat*

*egy vagyok már a sok között
bujdosni ítélt bontalan
megbénít máris nyomorom
szép holnapom bizonytalan*

*az én istenem arctalan
festhet hajnal fölém eget
nem jön tőle segedelem
rám szakad a földmennyezet*

TALÁLKOZÁS VITÉZ KÖBÁNYAI VILÁGOSSAL

Az uraság a szomszéd utcában lakott, ahol a fater – lévén igazi társasági lény – sokadmagával mindennapos látogató volt.

Igaz, akik oda jártak, a legmélyebb jóindulattal nézve sem tartoztak az úgynevezett előkelő társasághoz: poháremelgetős eszmecesteréik után nemegyszer keresték eszméletüket az asztal alatt. A fater rendszerint a kései órákban érkezett haza, tengerészjárással. A mutter közhelyszámba menő okvetetlenkedésére válaszul elcsukló hangon mesélt régi jó barátjáról, s közben a tisztelet fátyla lengte be szavait. Réveteg tekintettel nekem is elmesélte, mennyire szerencsétlen ő, s ha a barátja, a Nagy Uraság nem tartaná benne a lelket – nem is tudja, mi lenne vele.

Kíváncsi lettem a titokzatos uraságra, s elhatároztam: legközelebb a faterrel tartok, hogy találkozhassak agyondicsért barátjával. Az alkalom már másnap előállt. A fater oldalán izgatottan léptem be az ivóba. Meglepődve

figyeltem fel a sok ismerős arcra. Nem csak bácsik voltak ott, hanem nénik is, pedig addig azt hittem, az ilyesmi férfias dolog.

Faterom a pulthoz lépett, amely mögött túlsúlyos férfiú állt koszosfehér köpenyben.

– Két sört, Lacikám.

A pultra könyökölve hozzátette:

– Elhoztam a kölköt, hadd tudja meg, mi az élet. Igaz, Babolcsay néni? – fordult somolyogva egy megállapíthatatlan korú asszonyságoz, aki merev tekintettel bámulta poharának alkoholszintjét.

A csapos két barna palackot tett a pultra. A fater magához vette azokat, elindult a sarokasztal felé. Otthonos mozdulatai azt sugallták, az a kedvenc helye. Lerakta a palackokat, majd leült. Én is.

A pillanatnyi figyelem, ami a terembe lépve felénk rebbent, rég eloszlott. Türelmetlenül forgattam a fejemet – az uraságot, a fater barátját keresve. Büszke voltam arra, hogy az öregem barátja előkelő uraság. Csakhogy a tömegben egyetlen úrias külsejű alakot sem találtam. Megkérdeztem a fatert, hol késik a barátja.

– Ugyan, fiam. Ő sohasem késik – már itt van! – és felemelte sörrel telt poharát.

Később, ahogy múlt az idő, egyre több palack került az asztalra. Így zajlott le első találkozásom Vitéz Kőbányai Világossal. Arra még emlékszem, hogy sötétben mentünk haza, s ennek a mutter nem örült.

...Ma már nekem is országos cimborám Vitéz Kőbányai, bár a

mutter szent meggyőződése szerint a faterrel együtt alárendelt szerepet játszottunk ebben a viszonyban.

EGY TALÁL MÁNY KÁLVÁRIÁJA

A fene tudja, milyen régen – talán annál is régebben –, amikor nem ismerték a villamos energiát, a mobiltelefont, a hamburgert, de még a szárnyas betétet sem – az emberiség éppen saját tudatlanságának alapjain munkálkodott. Ez volt akkoriban a való világ.

De ne essünk kétségbe! Ezekben a sötét, calgonmentes időkben is akadtak zseniális elmék. Ezek egyike például előállt egy találmánnyal, amely gyökeresen megváltoztathatta volna a korszakot, jócskán túlmutatva azon.

Emberünk a lázas munkával elkészített prototípust örömmel mutatta be a szabadalmi hivatalban. A hivatalnokok persze már akkor is hivatásuk magaslátán álltak, akarom mondani: ültek, teljes értetlenséggel a szerkezet

előtt. Hosszadalmas aktatologatás után a találmány ügyét tovább utalták a gazdasági minisztériumhoz, ahol az végre hozzáértő emberek elé került, akik azonnal megállapították: a szóban forgó találmány ügyében a közlekedési minisztérium illetékes. A nevezett tárcát birtokló miniszter azonban éppen szabadságát töltötte a Süttetem–A–Hasam-szigeteken.

Beleunva az időhúzásba, emberünk úgy döntött, egyenesen a köztársasági elnökhöz fordul. Az államférfiú rendkívül elfoglalt volt, de ízig-vérig politikus: felmérve a találmány ügyének horderejét, összehívta a korabeli parlamentet. Döntsenek a képviselők!

A feltaláló büszkén mutatta be az automobilusnak nevezett találmányt a nagytiszteletű honatyáknak. Duzzadó kebelével magyarázta el a szerkezet működését, színes szavakkal ecsetelve annak előnyeit, felhasználhatóságának sokrétűségét.

Az észérveknek azonban már akkor sem volt foganatja: az automobilus nem igazán nyerte el a döntéshozók tetszését.

Némelyek a kerék ellen emeltek kifogást, mondván: az még nincs is feltalálva. Mások a szagártalmak súlyosságát hangoztatták. Ráadásul a

lőtenyésztők érdekeit védő lobbistársaság erőteljes nyomást gyakorolt a képviselőkre. Summa summárum: a találmányt elutasították.

Emberünk lelkesedése kipurcant. Sértődötten, csalódottan beszállt az automobilusba és kiauatózott a köztudatból.

Az államvezetésnek természetesen szüksége volt eredményekre, korszakalkotó találmányokra. E megfontolásból a parlament – mármint a korabeli – elrendelte annak a tudósnak (mellesleg: a miniszterelnök sógorának) méltatását, aki feltalálta a spanyolviaszt.

CÍMLAPSZTORI

Számtalan kudarcba fulladt kísérlet után eszméltem rá a megoldásra: csakis egy formabontó, szenzációsan meghökkenítő cikkel terelhetem magamra főszerkesztőm Őmindenhatósága figyelmét. Röviddel e felismerés után beugrott az abszolút nyerőnek tűnő ötlet is az elképzelt riport alanyával és témájával kapcsolatban. Magabiztosan tervezgettem a dolgot, hiszen a választott témakörben utoljára úgy hétszáz éve produkált írásművet bizonyos Dante. A tervezgetést csakhamar tett követte.

Sokadmagammal érkeztem meg az alvilág tornácára. Kedveskedő örördög invitált beljebb bennünket, utánozhatatlan stílusban:

– Mozogjatok, pokolfattyak, ez nem egészségügyi sétal

Újságírói igazolványom a várttal ellentétben mintha még inkább súlyosbította volna helyzetemet, tehát jobbnak láttam visszaszüllyeszteni a zsebembe.

A kapun belépve megbámultam a sorsuk beteljesedésére váró bűnös lelkek tolongását, azaz vonakodását. Az elképesztő zsúfoltságban nyoma sem látszott valamiféle szervezetségnek. Az üstök körül szemmel láthatóan az idegösszeomlás határán álló ördögök tüsténkedtek. A jövények tömegében feltűnően sok ismerőst fedeztem fel, akik riadtan elfordultak vagy az arcukat takarták el. Tudni véltem, hogy riadalmukat nem szerény személyem, sokkal inkább a sajtó képviselőjének megjelenése okozta. Persze, nem hozzájuk jöttem: a létesítmény vezetőjével volt találkozőm egy interjú erejéig.

Bevezettek egy kénköves illatú terembe, ahol közölték: Lucifer, a nagyfőnök szabadságon van. Állítólag több ezer éve nem történt ehhez hasonló. Bizalmasan megsúgták azt is, hogy ne bánkódjak: szenilis már az öreg, nem sokra mentem volna vele. Ajánlották, hogy helyettesét,

Belzebubot kérdezzem a cég dolgai felől. megtettem.

– Sajnos, a dolgok korántsem mennek a legnagyobb rendben — kezdte a főördöghelyettes. – Mióta a Mennyország nem fogadja az újabb bevándorlók csoportjait, mindenkit hozzánk irányítanak. Az elképesztő zsúfoltság miatt már többször jeleztem a felsőbb szerveknek, hogy szükséges az évezredes elbírálási rendszer megreformálása, miáltal többen kaphatnának zöld kártyát fölfelé, némiképp tehermentesítve minket. Egyik beadványomra sem érkezett válasz, pedig ördögeink három mű-szakban robotolnak; mégis vannak olyanok, akik hónapok múlva kerülnek a tisztítótűzbe. Az üstök elhasználódtak, a tüzelőanyag ára magasra szökött, ráadásul egyre nehezebb beszerezni. Mindeközben egyre csak jönnek, jönnek a beutaltak; már nyilvántartást sem tudunk vezetni...

– Milyen terveik vannak a nehézségek leküzdésére?

– Beosztottjaink egy része kénytelen fellépéseket vállalni heavy metal-koncerteken, a többiek pedig horrorfilmekben szerepelnek, hogy némi pluszbevételhez jussunk. Újabban szóba került intézményünk privatizációja; a vállalkozói szférában talán megoldást találhatunk égető (!) gondjainkra. Mindemelllett tárgyalásokat folytatunk két mennyországbeli céggel: az Angyali Üdvözet Kft.-vel és a Feltámadunk Rt.-vel. Most jut eszembe: régóta foglalkoztatunk vendégmunkásokat is a bukott angyalok köréből. Ennek

ellenére – mint láthatja – továbbra is súlyos a helyzet; és ha nem kapunk mihamarabb komoly segítséget, a Pokol Művek csődbe jut...

– Korábban az önök cége hírhedt volt a magas keresetekről. Ezen a téren ma mi a helyzet?

– Elmúltak a boldog idők. Ördögeink joggal zúgolódnak az elmaradt fizetések miatt. Nem csoda, ha érezni a sztrájkhangulatot. Egyszóval: a helyzet korántsem mondható mennyeinek...

Több kérdésre nem jutott idő: riportalanyomat szólította a kötelesség. Miután elköszöntünk egymástól, azonnal a kijárat felé igyekeztem, nehogy rabul ejtsen a hely szelleme. Megkönnyebbülten érkeztem vissza városomba.

Másnap sugárzó arccal, abban a tudatban loholtam a szerkesztőségbe, hogy enyém a címlapsztori. Tévedtem: a szomszéd falu tehenészetében világra jött kétfejű borjú történetével Nyomulós kolléga került a címoldalra.

TANMESE

A reggeli hírekben jelentette a rádió: „A harangok Rómába mentek.”

Nem kacsza volt. Az ország lakossága hiába várta a déli harangszót, az bizony elmaradt.

1456 óta ilyen még nem volt. Az emberek zúgolódni kezdtek, és az elégedetlenség egyre nőtt: sztrájkok, tüntetések, zavargások követték egymást.

Az ellenzék a kormányt vádolta, a kormány az ellenzék szabotázsakciójáról beszélt. A társadalmi szervezetek aláírásgyűjtő kampányt kezdtek a harangok visszaszerzéséért. A parlament vizsgálóbizottságot

állított fel, a kormány válságstábja állandóan ülésezett.

Teltek a napok, és nem változott semmi. A harangok Rómába mentek – slussz.

A helyzet válságosra fordult, a gazdaság összeomlása elkerülhetetlennek tűnt. A tőzsdei mutatók rohamosan zuhantak. Az egyház égi jelet vélt felfedezni, a vallásos emberek a világvégre készülődtek. Némelyek a zsidók mesterkedését sejtették a történetek mögött. A hazafias párt képviselői szerint a problémát csak Hunyadi János oldhatja meg. Az egyház szentté avatta Kapisztrán Jánost, és kinyilatkoztatta egyedüli illetékességét az ügy megoldására. Önjelölt próféták jelentek meg, parafenomének ajánlották fel a segítségüket. A kisebbségi etnikum Strasbourgban panaszkolta el, hogy a

történetek alatt az ellenük irányuló diszkrimináció értendő. A kormány tehetetlennek bizonyult, ereje kimerült a sajnálkozásban. A parlamenti hónapok között személyeskedő durvaságig fajult a meddő vita...

Miska bácsi, innen Nagymuzsalyból egyszer csak megelégette az országos tehetetlenséget. Kezébe vette magyarigazolványát, nyakába az országutat, és meg sem állt Rómáig. Három ostorsuhintással hazaparancsolta a tékozló harangokat.

ÁRNYÉKSZÉKI BÖLCSESSÉGEK

– Egészségére! – szólott Mitracsek úr egy őszbehajló, ötven körüli úriemberhez, aki nagy gonddal gombolgatta nadrágjának ama nyílását, amelyen keresztül nyomatékosítani szokta volt személyes véleményét a világról.

Persze, a világ hasonlóan vélekedett a férfúróll, de ez már nem érdekelte Mitracsek urat. Elégedett mosollyal toltta le a nadrágját, hogy nekilásson gyors megkönnyítésének. Tudta, hogy a nagy dolgok meghozzák hasznukat. A tettek beszéljenek, ne a szavak!

Mert a szavak ugyebár betűkké merevülnek, azokat meg vakító papirosba zárja a nyomdagép, hogy aztán újsággként funkcionálva Mitracsek úr lapozgassa effajta dologidőben. Fő a műveltség, bármikor és bárhol, elsődlegesen és mindenek felett!

Mitracsek úr nem hiába fordított nagy figyelmet a műveltségre: amint letolt nadrággal ücsörgött, agyában építő jellegű gondolatok keringtek, mint lógombóc felett ínycnc legyek raja. Kéjesen felnyögött a felismeréstől, amely a belső koponyatérben így hangzott:

– Hiába no, a legnagyobb dolgokat legszorongatottabb helyzetében produkálja az ember!

Ami kétségtelen: ez nem az a szituáció volt, amikor megrekednek a gondolatok (is), így aztán Mitracsek úrnak többszörös oka volt az elégedettségre.

Királynak érezte magát, s a maga módján az is volt. Senki és semmi nem gátolhatta meg abbéli igyekezetében, hogy kihozza magából a maximumot. Számára ez a cél jelentette a létező valóságot. Közben, mintha csak úgy, mellékesen tenné, ráeszmélt a kisember nagy igazságára:

– Ha a szarnak értéke volna, a szegények segg nélkül jönnének világra!

Egész lényével átérezte a kerek mondattá spontán módon formálódó felismerés mögötti cinikus, a zsigerekig ható kegyetlen valóságot. Bár nem

igazán tudta, kicsoda valójában az a Jean-Luce Goddard, ez a tény semmit sem vont le eszmeiségének értékéből; főleg azért nem, mert elméleti tudása tapasztalatokra épült, vagyis minden szavát saját életével igazolta.

Más kérdés, hogy Mitracsek úrnak nem volt ínyére ez az építkezés. Olyannyira nem, hogy újfent elmerengett rajta. Otthonában ugyanis olyan vendég volt a szegénység, aki nem akart távozni.

– Pedig nem mondhatom, hogy soha nem volt pénzem. Vigyázat, itt kulcsszó a *volt* – nyögött fel Mitracsek úr. – Mert a szegény nem tud a pénzzel bánni – nem volt alkalma megtanulni. A pénztől megszédül vagy megrémül. Tovább ragozva: ha pénzhez jut, akkor is szegény marad, míg a gazdag pénz nélkül is boldogul. Egy példa: Z. a nyomorát világeletemben kannás borba igyekezett fojtani. Nemrég nyert a lottón, azóta whiskyt vedel. Vannak alapállások, amelyek sohasem változnak, függetlenül az egyén anyagi helyzetétől. Az a legrosszabb, mikor a szegénység a gazdagságon keresztül vezet a nyomorba. Az ilyesmi ép ésszel szinte elviselhetetlen; az ember képes önmaga ellen fordulni. Vagy a családját vádolja, amiért az – van. Holott a nyomor nem család-, inkább alkoholfüggő. A problémák orvoslására nem marad energia, mert az önvád és az önsajnálát felemészti.

Mitracsek úr egyre mélyebbre merült saját bölcsességében.

– Az ember akkor legyen szegény, ha van ereje túlélni azt! – szögezte le az újabb szentenciát. – Vegyük például a betegséget: ez is olyan luxus, amit csak a gazdagok tudnak megfizetni. A fizetség nagyon fontos, mert sokszor nem azt kapjuk, amire befizettünk. A nyomor nagyrésztvényeseinek ugyanis nem jár jutalék. Nem marad más, mint az önérték és a becsület. Apropó, becsület: ezt azért találták ki a gazdagok, hogy kordában tarthassák a szegényeket. A becsület olyan kötelesség, ami sokszor ordító ellentétben áll az érdekekkel. Persze, nem a gazdagokéval. Gazdagnak lenni mindenképpen jó, legalábbis jobb, mint szegénynek maradni. A szegény boldogsága több mint esendő, és abban a pillanatban elenyész, amint megkérdezik tőle: „Szegényember, hogy adod a bölcsőt!”

Ebben a pillanatban Mitracsek úr úgy érezte, szellemi és testi valójában kiürült. Elkövette véleményét az újságpapírral, felhúzta a nadrágját és kísétált az árnyékszékből.

LENGYEL TAMÁS

LUMP ÚR ÉS A KÖZLEKEDŐ REGÉNY

*van bennem egy regény
néha csak lóg, mint csók
a falon szerettünk portréja helyén
pedig a buta szív-veréb
mellett a mellemben
ugrándozott még az elébb
máskor – mint az albán
életszínvonal vagy a mienk
– a zsigerek között
alászáll, hogy mutassa, regény a talpán
vagyis a talpamon*

*van bennem egy regény
s lenne rá alkalom,
hogy megírjam, majd megírom, meg én –*

hazáig hozzátok kötözött.

EGYIRÁNYÚ HAL

*A legtöbb koala különböző –
mondta egy napon Lump úr –
persze, vannak olyanok is,
akik hasonlítanak,
nem egyszer megesett már, hogy
azt bittem, egy halott
ismerősöm jön szembe az utcán,
pedig az lebetetlen,
mert halott.*

*Mikor még élt, vergődött,
csapkodott erre-arra,
vagy ha kicsit szerencsésebb volt,*

*lubickolt színes élvezetekben,
de most már nem.*

*Ügye, mennyivel jobb lett volna
egyszerűnek megmaradni,
vagy egybegyűnék,
mint a bal?*

A MISKOLANCIA

Este a két író vörösbort töltött a vizespoharakba és arról beszélgetett, hogy én is író, te is író, milyen szép dolog ez, milyen nagyszerű.

(Bernard Malamud: A lakók)

Örült a meghívásnak. Minden szerepet szeretett. Az apa szerepét és a gyermekét, az oktatóét, az előadóét, a cipőárusét, a trógerét (legyen az a bútorszállító vagy egy aljas gazember), az agresszív bunkóét, aki feltépi a villamos ajtaját vagy belerúg a trolibuszba, ha a vezető az orra előtt zárja be az ajtót és zárja ki őt az utazásból, aki anyázik az autóssal, ha az nem adja meg neki, védtelen gyalogosnak az elsőbbséget, a talpnyalóét, aki megkülönböztetett elbánás reményében hivatalnoknőknek hízeleg (valljuk be, nem mindegy, kinek a talpát nyaljuk), Hunor Haroldét, aki szellemességével igyekszik bizonyítani, hogy mennyire fontos és becsülendő tagja a közegének, a buddhistáét, aki, még ha valójában nem is az, az alkalmakhoz illő lelki tartásával és legtöbbször olvasmányaiából merített mélyenszántó bölcsességeivel igyekszik bizonyítani, hogy mennyire fontos és becsülendő tagja a közegének

Élet. Az benne a szép, hogy ilyen káprázatosan sokszínű a szereposztás, és, ha nem vágysz egyetlen főszerepre, szinte mind a tiéd lehet. Kedvenc szerepei azért neki is voltak, pl.: a költő. Fontos, hogy szívvel-lélekkel játsszunk, ő például ebben a szerepben sem szeretett olyan ábrázolási elemekkel élni kifelé, amelyek belülről nézve póznak tűnhettek. Ha egymagában volt és szinte tapinthatóan érezni akarta az alkotás művészi folyamatát, bár sosem próbált zenét szerezni, rajzolni, festeni meg aztán végképp nem tudott, legszívesebben mégis e művészeteket utánozta. Több papírlapot hajigált szét a szobapadlón maga körül, és megpróbált egymással párhuzamosan és nagystílusú, mintha festővászonnal dolgozna, sorokat, szövegrészeket róni rájuk, vagy bekapcsolt valami erre alkalmas zenét, és

ritmusára igyekezett elkövetni egyfajta „műalkotást”. Hát ilyen volt hősünk, amikor költőt játszott. Magának. De a költő szerepe nem feltétlenül egy személyes közönségre szabott alakítás.

Régebben mindenféle egyéb elítélendő indok, szemtelenül fiatal korában a maga sem tudja mi ellen lázadás, később a talán génjeibe kódolt feltűnési viselkedés miatt törekedett a szerep szélesebb körű bemutatására, az utóbbi időben azonban már sokkal terhesebb eszmei elszánás mögé rejtette maga elől becsvágy szembeötlő jeleit.

– Minél többen ismerik az embert, annál könnyebben segíthet – mondogatta magában időnként, és ha megkérdezték volna tőle, hogy kinek és miben készül segíteni, alighanem ezt feleli: – Bárkinek, bármiben. – Persze, a kutya sem kérdezett tőle ilyet.

Világosabb pillanataiban maga elé idézte gyermekei egyik kedvenc meséjét a gyáva nyúlról, akitől, a vadász fegyvercsöve elé kerülvén, csak annyi tellett, hogy fülét a szemére eressze, abban a reményben, hátha a „simabőrű” így nem veszi észre. A vadász ennek láttán akkorát kacagott, hogy jókedvében megkímélte a „réparágó” bolhás kis életét. Hősünk tudta, hogy nem igazán akad vadász, aki órá ügyet vetne. Szerkesztő azonban akadt.

Örült a meghívásnak. Igaz, nem is kizárólag neki szólt, de útitársai mégiscsak kedves jó barátai voltak, holott nagyrészt szintén költők. Kapóra jött, hogy megszellőztetheti még csupán egy-két hete materializálódott legújabb kötetét az országnak ebben a második vagy harmadik legnagyobb városában. Egy tévéinterjú, egy újságcikk, néhány plakát, és máris közelebb jut a könnyebb segítségnyújtást célzó terve megvalósításához.

Ezt az embert, aki most meghívta magukhoz, már régóta ismeri. A másik nem is tudja, milyen régóta. Egyszer, tíz évvel korábban, valamilyen bonyolult és feleslegesen hosszú visszaemlékezést generáló módon, még mint külföldi, eljutott egy, a nagy tó partján fekvő kastélyos városban megrendezett avantgárd irodalmi találkozóra. Történelmi patinájú épület halljában paravánokra kifüggesztett képversek és egyéb vizuális költészeti megoldások. Az újszülöttnek minden giccs új. Persze, az utánérzések közt nyilván voltak eredeti megnyilatkozások is, ő akkor ehhez még nem értett, és most se.

– Az emberek, akik eddig minden feltűnés nélkül, szórványosan érkeztek, egyszer csak összeverődtek egy kisebb csoportosulássá, sőt, előkerült egy operatőr kamerástul, meg egy világosító reflektorostul, aztán valaki vagy valakik a többiek elé állt (álltak?) és hosszasan beszélt vagy beszéltek, majd

rövid köszöntő hangzott el, amelynek végén átnyújtották a (számomra akkor még ismeretlen) barátomnak, talán ma már nevezhetem így, azt a miskolanciót. Akkor még azt sem tudtam, hogy o-val írják – emlékezik vissza hősünk. A szóban forgó miskolancia jellege kapcsán elegendő érzékeltetésképpen egy sírfeliratot idéznünk: „Ide bűjt Kassák, hogy többé ne ba... zaklassák.”

Költőnk, még abban a bizonyos szemtelenül fiatal életkorban, látott

egy valamely, a mai kor számára lassan feledésbe merülő olasz, esetleg francia filmművész készítette alkotást, amelyben egy világhírű író érkezett a színhelyül szolgáló ország repülőterére. Persze, repülővel. Amint kiszállt a gépből, oly módon rohanta le a sajtósok hada, ahogyan ma csak futball-művészeket szokás. A záporozó kérdésekre pedig felsőbbrendű magabiztossággal felelt, egy futball-művésznél is sokkal meggyőzőbben határozva meg az élet értelmét, a világ problémás dolgainak rendezésével és az emberi természettel kapcsolatos tudnivalókat. Áhíthatos csend volt körülötte. A szőrösszívű újságírók csodálattal hallgatták. Hősünk is. Ez volt az utolsó és legfőbb lökés, amely az irodalmi idollá válás rögzös, de annál valószínűtlenebb útjára penderítette. Ám, sajnos, úgy tűnik, nem ő volt az egyetlen, aki látta a jobb sorsra érdemes, világhíres rendező filmjét. Azóta is, ahányszor egy költő vagy író repülőgéppel egy reptérre érkezik, elhihetik, azt lesi, rohan-e feléje a szőrösszívű újságírók hada, elérzékenyülni.

– Lényeg, ami a lényeg – mondta magában a költő, amint első számú barátjával, annak autójával és családjával suhantak fellépésük színhelyére. E kijelentés alatt több mindent értett. Például, hogy korábban nem gondolta volna a leendő vendéglátójukról, de az rendes ember és sokoldalú művész. No, nem pusztán azért, amiért most vendégül látja őket. Így gondolja ezt azóta, hogy alaposabban megismerte. Korábban, amikor még nem ismerte, másképp gondolta. Mint ahogy a legtöbb vele hasonló korú sikeres vagy leendő sikeres költővel és íróval kapcsolatban is komoly fenntartásai voltak.

Körülbelül két évvel az avangard-kalandba merülése után hősünk egy másik, az északi hegyek közt rendezett irodalmi tábor ügyén, melynek díszvendégei a mintegy százhatvanöt centi magas, agg és reszketeg költőóriás, valamint az egykor legendás, a sikertől és alkoholtól megmámorosodott rocksztár voltak, a faluból kaptatott éppen a dombtetőn elhelyezkedő körpanoramás táborhely felé.

– Azt a srácot ismerem – mondta a melléte lépkedő nőnek, akit évekkel később a feleségévé fokozott le. – Miskolanciás – akkor még mindig nem tudta, hogy o-val kell mondani. Többet erről nem szólt, de a kijelentés

hangszínében, emlékszik, benne volt, hogy az illető valószínűleg nem nagyon tehetséges, nem nagyon okos és nem kevésbé nyálas alak. A kibebrendűségi érzésnek az ilyenfajta megnyilatkozása a költőnél, tekintetbe véve valóban kisebbségi származását, nem csak érthető, hanem talán könnyen áthidalható is lett volna, amennyiben tudatában van.

– Lényeg, ami a lényeg – mondta magában a költő, amint első számú barátjával, annak autójával és családjával suhantak fellépésük színhelyéről hazafelé. Ez alatt most még több mindent értett. Például, hogy azt már végképp nem gondolta volna, miszerint a vendéglátó költő nyolc éves fiával egy kocsmasztalet ellentétes oldalainál bújócskát játszanak, vagy hogy ez a tisztes családtagja gesztus gyanánt, s mindenféle hátsó gondolat nélkül barlangfürdőzni hívja őt és társait.

Ha már ez a halvány szexuális utalás felmerült: költőnk egyszer már járt ebben a barlangfürdőben egy baráti házaspárral és egy harmadik személlyel, aki történetesen nő volt. Ez önmagában annyira nem lenne érdekes. Ezen eseményre azonban az elbeszélés jelen idősíkjához képest két évvel korábban került sor, amikor is az egyik közeli hegyi falu üdülőjében, ahonnan a kis társaság is fürdőzni indult, éppen egy tantra-jóga egyesület számos tagja várta áhítva legfőbb vezetőjük, a csodás képességű Gregorian Bivolaru tantra guru érkezését. A tiszteletére rendezett előadáshoz egy vonzó külsejű fiatal nőt, természetesen meztelent, befestettek koromfeketére, hogy este a tér közepére állított sátorból előbújhasson, mint egy szimbólum, és a jógik legjavából összeválogatott férfikar ágyékkötőben lejtessen körülötte delejes táncát. Se deleje, se vége nem volt a hosszúra nyúlt várakozásnak. Valamikor éjjel után aztán csak megérkezett a mutatkozni kizárólag sötétség idején hajlandó Bivolaru mester, mellest az egyik román miniszter testvéröccse. Az addigra az éjszaka hidegétől gémberedett egyesületi tagok tisztelgő előadása láttán leplezetlen elégedetlenséggel adott hangot azon véleményének, hogy egy szép, meztelen nő körül ilyen ványadtan vánszorogni a tantra gyakorlótól különösen szánalmas és szégyellnivaló teljesítmény. Hősünk, aki ezen az estén már egy exkolléganője vendégszeretetét élvezte, csak másnap értesült a történetekről. A jelen idősíkjában őket vendégül látó költő pedig alighanem azóta sem tud az egészről semmit, holott a szóban forgó üdülőhely lakóhelye, az országosan második vagy harmadik legnagyobb város szomszédságában fekszik. Feltehetően arról sem hallott, amivel egyébként tele volt a világsajtó egy része is, hogy a tantra tanító otthonát később román kommandósok ostromolták meg, Bivolaru mestert elfogták, aztán elengedték, majd bujkálni kényszerült, s

még mindig a törvény előli visszavonultságban él valahol a hegyek közt. De erről most ne többet.

Arra viszont, megint csak be kellett látnia, nem gondolt volna hősünk sem, hogy lesz ez a barlangfürdőzés, a kocsmázások, persze, a jól sikerült bemutató és a pompás hangulatú szálláshely, a Művészház, amelynek présein egykor a nagy Kondor Béla készített nyomatokat.

– Nem a te mobilod szól? – kérdezte az első számú barát felesége az autóban, útban hazafelé. Hősünk fogadta a hívást. A hivatalos személy, aki kereste, felettebb pozitív hírt közölt vele, és elmondta azt is, mely napon és hol kell megjelennie az ünnepélyes átadásra. Persze, a kapott hírnek volt egy másik, rejtett jelentése is a költő számára, amennyiben továbbra is a saját ösztönös értékrendje szerint ítél. Ebből kiindulva most már ő is, hivatalosan is tehetségtelen, buta, nyálas alak.

Költőnk felhívta a másik költőt az ország második vagy harmadik legnagyobb városában, és azt mondta neki: – Képzeld, az előbb hívtak. Miskulanciát kaptam.

A szinte meglepően lelkes és őszintének ható gratuláció, amiben része volt, mi tagadás, kellemesen és váratlanul érintette. Ha korábban gondolta volna, hogy ennyi mindenre nem gondol, többet gondolkodott volna. De még így is van remény. Önnön frusztrált értékrendjének tarthatatlansága most már bizonyítást nyert, és egy szép napon talán az összes szaktársát megtanulja szeretni, gondolta. Bár ekkora túlzásba azért ne essünk.

MESTER MAGDOLNA

KÓRTÖRTÉNET

Üzenetrögzítőknek fenyegetőztél, ma visszapörgeted a vacak szalagot...
ha van mit letörölni rajta.

De leginkább csak házimozit nézel, és szivarfüst-karikákkal gurigázod a perceket.

Befutottál, s a versenylovakat ünnepelni szokás: pezsgő, virágfűzér...

Pezsgőre telne jócskán, mégis pálinkafélékkel kúrálgatod a lelkedet, ezt a fránya csökevényt, ami sehogy sem akar elmaradni mögötted. Pedig láthattad: köreidben másoknak ez rögtön sikerült.

Korábban rádkérdeztek néha. Toporogtak izzadó tenyérrel, ha túl őszinte voltál. Elég lett volna egy félszeg „jól”, aztán a visszakérdezés, majd hallgatni őket érdeklődő arccal... Már csak a tőzsdérfolyam tűnyomai villannak monitorodon.

Akad azért még jó pillanatot: kihúzod magad, ha koldust látsz az utcán.
Ő nem Te vagy, s ez büszkeséggel tölt el.

Felszólítod a bejárónót: pancsoljon csak a kivilágított márványmedencében.

Időnként izgatott leszel. Beléd nyilall, hogy fegyvert kell tisztogatnod.
Talán az ólom tiszta lesz fejedben.

A NINCS UTÁN

*Az ember végül homokos
szomorú, vizes síkra ér,
szétnéz merengve és okos
fejével biccent, nem remél.*

József Attila: Reménytelenül

Mert ha már gyógyulgatnak a körmöd alá csúszott festékdarabkák, szállkák
hasadécai, ha összemosódnak végül az ép falak és a karmolásnyomok –
nem keresel már gyenge rést, ahol kijuthatsz.

Hangodat sem koppantja rád a visszhang.

Egy tojást cipelő hangyára bámulsz, de mást látsz: állószürke tócsát,
nyúlós ködszitalást, korhadó lécdarabot.

A plafon csöpög. Mögötted penészgombából rajzolt freskót tapogat
lábával egy pók.

Néhány szó önálló életre kelve lüktet keresztül rajtad. Zsibbadt térdedet végigdörzsölöd. Valami szúr: egy éles tárgy a zsebben. Tapogatsz félve...lyukas zsebedből továbbléköl az ércesen koppanót a földre.

Még állsz fagyottan, hitetlen, visszafojtott szusszal. Mellényülsz, majd remegve érte; s már hiszed: kezdedben mégis ott a kulcs.

KÁBULAT

Feltekered a néma rádiót, hogy hangja fojtsa meg a benn dübörgő csendet. Alfahullámra állítod magad: a kezded motoz csak, agyadba könnyű szlogenek tapadnak erős markolással.

Nem érdekel, miért a piros címkés vonz majd a sarki boltban. Csak kitapogatsz ernyedten magadból.

Talán felébredné, de ott a vibráló doboz. Andalító, hogy tudja, mit kívánsz, s ha mégsem tetszik, átkapcsolhatod.

Duzzadoznak a hírmagocskák benned. Dzsungelbozítottá vadul a táj.

Már fel sem kell tekerned: fojtogat magától.

Vígan virágzik sok kis torz üzenet. Trópusi viráguk húsevő növény, s Te boldogan lépsz a csábító kehelybe.

FUTÓSZALAG

Letompítod a belőled beszélőt. Csak egyik láb tapos a másik láb után. Metronóm-óráid nesztelenül egybecsúsznak, s már nem is tudod végül, hogy tegnap-e vagy máskor...

Fénykép-mankó jelekkel emlékeztetsz magadra. Fel-felvillansz néha. De biztos ez? Te voltál? Vagy fantázia-férc csak, s most múltá rögzíted?

Köszöntél, ettél, szóltál, átintettek, ha mentél. Volt tortád is, és egyszer egy csípőspaprikázás.

De mikor korhadtál mássá, változtál meg színedben, hogy azzá idomultál, amivé hisznek ők bódultan, és te is hinnéd – ha bírnád – még görcsösen magad? Apránként simultál, sejt szintig-észrevétlen, vagy ébren érzékeled a folytonos változást?

Kamerát veszel a paraván-világhoz. Múlt-építésből szerkeszted képkönyvtár-falad. Hogy holnap újra kérdezd: biztos ez, te voltál?

Mert nem tudhatod aznap, hogy tegnap volt vagy máskor, ha futószalag-pályádon – egy végső lassításban – díszlet-kapukat törve a fény felé haladsz.

NAGY GÁSPÁR

GYÖNYÖRŰ BŰNT

*Torkig hull a koronatűz,
derékig fűröszte a fájás;
szenes húsomba kényszerítik
fogaitok árulását.*

*A bomlok nem perzselődik,
idegeim rághatatlanok;
bát iszonyúbb kínt viselek
annál, mit rám szabtatok.*

*Gyönyörű bűnt hagytam rátok,
a lázadást, mely több mint Dózsa György;
mit bánom, ha több az áruló,
de lázadót is teremjen e föld!*

VERES PÉTER GRAFIKÁJA

NAGY ZOLTÁN MIHÁLY

ÜZENET

*Mosollyal vár, otthonom újra
a Berek, bozzám simul.
Mocorgok megnyíló ölében
hajnalig álmatlanul.*

*Gügyögnöm kéne gyermek-mód, mert
ringat s becéz, így anyám,
szerelmem, oltalmas Mindenem?
Verssort moccantó talány.*

*Ímbol az Éden! Ujjongva fut
golybó toll a papíron,
holott jelek sokasága int:
ez már az utószezon.*

*Odakint hűvös eső neszez,
hársak közt az ősz oson,
idebent borzong egy gondolat
mégis-elmúlásomon.*

*Kilépek a bereki őszbe,
megtorpant a Pillanat:
balálba fázva hulló fecskék
a kövön, lábam alatt.*

*Felszökne két óklóm az égre
bosszúra készen talán,
de lefogja felcsapó dühöm
egy ifjan is bölcs platán.*

*Jöjj, virradat, segís elúzni
a rettegés árnyait.
Lenni még! Csóvás-lobogósan
égmagosra szállva itt.*

*Voltomnak mélyére zubanok,
azt a Szépet keresem.
Otromba hiányok sötétje
sebzi könnyesre szemem.*

*Mennyi tavaszom ígérétét
havazták be zord idők!
Lett volna okom jajos szóval
csapni lármát, hajcibőt.*

*És türtem némán, megáldva mind
a fagyfényű késeket.
Élünk nyomán balga egyvalóm
két egészre szétesett.*

*Négyszöggé záruló magányban
mi történetet még velem?
Rángat nyöszörgő idegszálat
vaskézzel a félelem.*

*...Ímbol az Éden silány mása.
Csók, fény, garas csak ámít.
Árvulok vacogva magammá
a végső számadásig.*

tragédiák

1

kezdetben a fal. talán: falak. gyarló formát öltött anyag. rosszul határolt térben a magányosan ódöngő idő. vállalható irányt keresve. mivégre, a fene se tudja.

vissza arra a pontra. ahol a fal. az a bizonyos. még csupaszon, már kiszolgáltatottan. sziklarajzoló kedvnek, kéznek. teremtő kedv, szándék sehol. a kéz sem látható közelben. csak az idő. önmaga sejtelemtelen eredetébe deltázva vonul. még mindig vonul. az istenit: csak vonul.

valahol áll a fal. véshető ábra alá izgatóan szűz felület, elveszejtendő. nosza, csapatosan a gyerekember vágya. tekintet és koponya a fal keménységével. marad sértetlen a szándék mohósága: birtokolni a felületet.

pókot játszik fürge képzelet, futkározik a vakolatmező sivárságán. hogyan, mit, hova. a fal: áll. rendületlenül áll. bumfordisága: ellenáll. makacsul, az istenit.

mármost mi legyen.

a szellem diadala az anyag felett: kívánatos.

az idő vonul.

valaminek történnie kell.

a gyerekember állhatatos. a fal innen felől való oldalán folyvást a fenséges ármányt szövi. hogy a bugyborgó semmiből magára öltse kontúrait az egyetlen lehetséges. kompozíció, amelyhez a teremtés eszköze: adott.

döglött csóka csőrhegyével a kéz. a fal megretten, a szándék ujjong. jövel, szentséges. pillanat. (hm. valamirevaló csodához nagyobb időszlet kell. de mindegy.) a kéz dolgozik. kócos fejecske, gombkerek szempár, piszézó orroccka, kíváncsian nyíló szájaccka. megtermékenyítve az üres mező eltervezett ékességgel. a gyerekember tiszta lény sugárzik. lépéseket hátrálva a csóka csőrét elhajtja. kész a mű. a minden dolgokra rácsodálkozó gyerekember szakasztott önmása.

ecce homo, de: nem örökké, az istenit.

ami csak úgy van, bumfordian áll: múlik, omlik. a fal nemkülönben. mállik a vakolat, vele a hitvány felületbe vésett ábra. hja, az enyészet. a szempár még kerekedik, az orroccka piszézik, stb., de a mű sorsa megpecsételve: gyülekeznek rajta foltok, futkosnak repedések, az alant gyéren burjánzó flórába leperegnek a nyakba firkált kaláris évszámai.

nem maradhat homo az ecce, ha ecce' a homok visszavágyik laza halmazállapotába.

efféle anyagból örök formát alkotni nem lehet.

kőtábla kellene.

ami szintúgy nem örök, de: maradandó. eddig, addig, valamедdig.

igaz, kőtáblához a csókacsőr kevésbé alkalmas, a türelem meg kevés.

pedig az idő: vonul, az istenit.

2

Csörgés öleli a kölyökfa izmos törzsét. Megborzong, belereszket.

Lombok közt, a kéklő tisztás magasában bot. Vár. Talán arra, hogy másfelé révüljön el a tekintet.

Belülre, a lét eseménysorára.

Anyáöl, vaksi kölykök testmelegével csábítóan kibélelt otthon. Szüntelen nyüzsgés. Rácsodálkozás a világra, ismerkedés rejtelmeivel.

Erő, ami kiszakít a kisvilág melegéből. Főlemelve visz, mintha becézó szeretettel, de valahányszor mocorog a virgonc vágy, fájdalmas koppintás a buksira: kussolj.

Új, tágasabb tér. Nap mint nap becserkészve minden zug. Tulajdonképpen érdekes, kielégítő. Amíg fel nem cseperedsz.

Eljön a nap, már kevés a kimért tér. Szűkül a vágy: messze-kóborolni, társat keresni.

Felméred a kerítés magását. Nem bírsz vele, alatta ásol rést. Épphogy kiférsz rajta.

Bódítóan jóleső csatangolás a behatárolatlan mezőn. Csúnya vén csahosok rád támadnak, de Ő fiatal és erős, megvéd. Beleszerelmesedsz.

A Kétlábú keres, megtalál. Többé nem áshatsz rést: szabadságban fogant kölykeidet láncra verve hozod világra. Könnyű lánc, a súlyát nem, a hosszát érzed: egyetlen ugrás.

A Hosszúfarkú gögösen jár-kel előtted. Tudja, már nem érheted el.

Állad a mancsra ejtve tünődsz: miért az ő korlátlan szabadsága, miért a te láncod.

Alighogy tisztára nyalod kölykeidet a születés szentséges mocskától, a Kétlábú elszedi, rossz vödörbe rakja őket.

Cselekszik a fájdalom. Utána veted magadat a Hosszúfarkúnak: kopjon, gyengüljön a lánc, a kampó. Verés a jutalom. Nem számít. Újra és újra ugrasz, dühödten.

Kilazul a kampó, lepottyan. Nyakadon, nyomodban láncsal futsz neki a kertalatti nagyvilágnak. Ismét találsz társat, benne a boldogságot. Azt hiszed, örökre.

Boglya alatt, édes szendergés közben üt rajtad a Kétlábú. Alkonyodik, őszi bíborfény tanúja kínjaidnak. Megfeszítet a lábad, a láncot, hiába. A Kétlábú erősebb.

Visszaveri a kampót, sorsodra hagy. Kit érdekel: magadba gömbölyödve, mozdulatlanul nyomod a vackot.

Háromszor ébred és alszik el a napsugár. A negyedik fénykeltét nehéz felhők rémuralma veszejt el.

Mikor a Kétlábú lekasztja a láncot, s bottal a kezében vonszolni kezd, nem ellenkezel. Már tudod: vége.

Nem vigaszként, mégis örömmel sejtet: a láncod funkcióját veszti.

Kölyökfához kötve nézed a fölemelt botot. Odafent észveszejtően kitisztul, kékül az égbolt, madárszárnyak rebbennek szabadon. Nem nyűszítesz, nem vakkantsz. Csak a szemed beszél, az utolsó szó jogán.

A Kétlábú semmit nem ért belőle.

AZ ÁRNYÉK VÖLGYE

1

Izgága fények tánca a falon. Szélborzolta falevelek árnyjátéka a rácsozat szabályos, megszokhatatlan négyszögei közt. Szelíden eleredő, közönyösen pusmogó eső. Hang a régmúltból: *Kisfiam, ilyenkor sírnak az angyalok.*

Az utolsó éjszaka. Háromezer-hatszázötven közül az egyetlen, amikor nem tudsz aludni.

Az ítélet napját követő éjszakán, mintha nehéz napi robot fáradságával tagjaiddban, reggelig húztad a lóbórt. Álomtalanul ugyan, de behemótosan elterpeszkedett, lebénult lelki nyugalommal ébredve, a *valamit valamiért* ezúttal rád alkalmazott törvényét zokszó nélkül tudomásul véve.

Éz most más. A szabadulás közelgő órája nyugtalanít.

A paragrafus szerint vége a vezeklésnek, holnap mehetsz vissza az emberek közé.

Azt honnan tudná, hogy a szemet elkerülő álomnál mennyire ijesztőbb a lélek ébrenléte. Az őrijítően kiismerhetetlen menetrendben sorjázó emlékképek, sorsrontó titkok dübörgése. A gyökere-szakadt önvád, mentségek kétségbeesett keresése, s mert hiába, a teljes tanácstalanság kínja. A *lehetett-volna-másképp* odaveszett esélye.

Odakint elapad az eső, idebent csordultig telnek a szemgödrök.

2

Itt az a perc. Visszakapod a kopott farmert, rövid ujjú inget, a kényelmesre kitaposott szandált. A válltáskában idegesítően áporodott szag. Hiánytalanul a pénzed: egy ötös, egy hármas, némi apró. A smasszer szó-böffenése:

– Kész?

– Kész.

– Jöjjön!

Folyosók. Valahonnan távolról fémcsőrrénés visszhangja.

A kapu. Fél szárnya kitérül, beömlik a zavaróan pazar fény. A küszöbön megtorpansz, hunyorogsz.

– Mi van? Betojt a szabadságtól? Nem kell a szabadság?
De igen. Kilépve az utcára már azt is tudod, miért.
A vasútállomás felé indulsz.

3

A peronon, a váróteremben báméskodó turisták, kirándulni kívánczó helybeliek zajos csoportjai. Mint Akkor. Akkor is hétvége volt, menekült a jónép a zöldbe, vízközelbe.

Húsz perc az indulásig. Beállsz a sorba, megváltod a jegyet.

Egyedül ücsörögsz egy kölyök-rongálta padon, belebámulsz a semmibe

Jól döntöttél?

Miért muszáj éppen Oda?

Tovább vezekelni a helyszínen?

De hisz a törvény szerint kiegyenlítve a számla. Miért hiszed, hogy mégse?

Szabad-e hinned az ítéloképességedben?

Felrémlik a völgy, a rét, árnyékban az Ő alakja. Kétségeid eloldalognak, marad a bizonyosság kötőmbje: *Oda kell menned.*

4

Átkozottul ráz, zötyköltet a vonat. Felszálltak rá a sunyi aggályok is, nem hagynak békén.

Mégis, miért Oda?

Akkor mi vitt Oda? A sérelem fájdalma vagy a bosszúvágy?

Piti ostobaság mind a kettő. Így, utólag nézve. De Akkor: kínok feszülése, a megvesszőzött lélek hánykolódása.

Pedig rém egyszerű: másokat is megcsalnak-elhagynak. És nem dől össze a lelkiviláguk.

Te miért nem tudtál, nem tudsz ma sem napirendre térni fölötte?

Lehetett, jöhetett volna valaki Más. Ha kerested volna.

Nem kerested. Az Ő ölelésének, mosolynak emléke nem engedte.

Különben: pótolható-e bárhogyan a megtalált szépség, amit elveszítettél?

Nem, mert nincs alternatívája.

Érthetetlen. Ez az a pont, ahonnan kezdve minden bizonytalan.

Ami bizonyos: nem ölni, ölelni akartál Akkor is... Az elutasítás ridegsége, a lélekmélybe döfő, megvetően gúnyos tekintet keltette életre benned a szörnyet, amelynek létezéséről sejtemed sem volt.

Az a lény, ami te vagy, csupán szenvedett. A szörny cselekedett.
Helyetted? Miattad? Érted?
Ellened.

5

A völgy. magányos, lányosan karcsú hegycsúcs. Árnyék vetül ék alakban a rétre, már-már eléri Azt a helyet, ahol Ő ült Akkor...

Nem akart menekülni. Csúfondáros hitetlenséggel bámult a villogó késre.

Nem hitte, hogy képes vagy rá.
Te sem.

6

Megtörtént...

Mikor az árnyék csúcsa Ide, Arra a pontra ér, valaminek ismét történnie kell.

Az a januári fagyokat idéző ridegség, a gyilkos gúny abban a tekintetben, azokban a szavakban... Kiprovokálta bűnt.

Az Ő vétke nyálkásan-sötéten undorító, a tiéd pengefénnnyel csillogó, de azon túl mi a különbség?

Kezet emeltél az imádott Szépre.

Tudnod kellett volna, az Ő hiánya miatt jottányit sem változik semmi. A réten most is hevernek elhagyók és elhagyottak. Ezért volt értelmetlen a penge villogása. Léted szövedékét sértette fel: éle nyomán téged kezdett ki az idő, tíz éve marja húsozat, emészti még a gondolataidat is.

Akkor elárvultál Nélküle, Azóta csak az emlékét ölelheted. Ebből az ölelésből hiányzik a forró, örömszerűség. A semmit öleled, vigasztalhatatlanul.

Talán egy sör mégis jól tenne most. Még van rá időd.

7

– Itt fogyasztja vagy elviszi?

– Hová vinném?

Ebből a völgyből nincs kiút. A gyalogút Oda, Ahhoz a ponthoz vezet.

Az Ő helyére ülsz. Kortyolgatod a sört. Zajtalanul görögnek a percek. Az árnyék egyre közelebb.

A hidegen-harmatos üveg a nap, a tenyér melegétől megenyhül, tartalma már nem ízlik. Akár az életed: friss-fiatalon még olyan jó volt *lenni*, most meg már szart sem ér az egész.

Kié a nagyobb vétek: az Övé, a tiéd?

Centivel, dekával mérni nem lehet.

Mit tehet, aki megbocsátani nem tud, de iszonyodik az árnyéktól?

8

Amelynek csúcsa ebben a pillanatban Arra a pontra, arcodra vetül.

Valaminek történnie kell.

Odabent gyártott, gondosan rejtegetett kés. A nyele meglehetősen elnagyolt, de a penge vakítóan kiváló svédacél. Könnyedén, apró mozdulatnak engedelmeskedve csusszan a bordák közé.

Ülsz, nézed a fű szőnyegén terjedő foltot.

Mikor eldől a test és enyhe ívbe görbed, a szandál orra feldönti az üveget. A vacakká szotyult maradék ital csobogástalanul kifolyik a fű közé. Suttogós-halkan, elhalóan az a régi hang: *Ilyenkor sírnak az angyalok.*

RÉTI JÁNOS GRAFIKÁJA

NAGY ZSUKA

május asszony fázik

Töredékek

Tóth Erzsébetnek
„*Én sirály vagyok*” (Csehov)

*fekete kutyáid széttépnek,
mint egy rongybabát,
újra hallod a gonosz szavát –
éjjél van, vérzel,
batikolt álom mézízű kéjjel,*

*s mint meggyfavirág szirma, hull a szó,
ujjadon Szaturnusz gyűrűje,
blúzodon, mint sápadt bross, a Nap,
a zeniten keselyűbadak,*

*s vérvörös borostyán a tested,
ha e hazug világ szikéje boncol,
régieperfádra koncol
a jelen reménytelen
tiszavirág-katonája*

*de minden Ma ezer színét ontja
(Antigoné, Elektra sorsa –)*

*

*de te vagy, ki megmaradtál,
biába köpködtél, hadartál,
kiválasztott vagy,*

*ezért, hogy a világ magadra
hagy–*

*szerelmeid borízű csókja
ébresszen rém-álmaidból,*

bogy aztán eljöhessen újra:

*vasárnap –
május –*

*az asztalon
bor,
biblia,
altató,*

*Trigorin –
kitömve,*

*és a sirály elrepült
örökre*

*

*hegedű-b-be ordító,
vinnyogó akkordokat adagoló
pokolbeli fájdalom,
akkor jó, ha fáj dalom –*

BECSCHE JÓZSEF LAJOS: Vázlat

NYILAS ATILLA

AZ ÁLMOSKÖNYVBŐL

A Freud-kakas

*Húszas éveim első felében
a szüleimtől független életre készültem.
Ők azzal próbálták segíteni,
hogy vásárolnak nekem egy kakast.
A férfi árus a piacon két kézzel*

*tartotta elénk, szorosan lefogva
szárnyát, nyakát. Néztük,
ahogy csendben vergődik. Kokas ez?
„Hát tojást még nem láttam alatta.”
Kokas, de a baromfiudvarban mégsem az.*

*„Kokas” már volt, tebát a másik
nélkülözhetetlen állat, a kutya következett.
(Kertes házba költöztem, olyasfajta
környékre, mint Rákoscsaba vagy -keresztúr.)
Kiválasztottak egy bundást, s nem tudom, miért,*

*egy rókát is vettek mellé –
„Nem árt, ha van egy vörös bundás is.”
A továbbiakból csak egyetlen kép maradt meg:
az új lakhelyemen töltött első estén
földről látom magam a nappaliban,*

*egy franciaágy jobb szélén, középen
a zsemleszínű kutya s a nyúlánk róka
túloldalt. Mindbárman alszunk,
s mezítelen mellkasomon ott hever
a kiskakas kitekert nyakkal.*

Sziszüphosz

*Mostanában apáddal szoktam
hét éve! Ő elvigyorodva
mostanában apáddal szoktam*

*álmodni. Közben időnként
rávágja: Hát úgy nézek én ki?
Álmodni. Közben időnként*

*bevillan: hogy lehet ez, hisz
mostanában apáddal szoktam
bevillan: hogy lehet ez, hisz*

*meghaltál, februárban lesz
álmodni. Közben időnként
meghaltál, februárban lesz*

*hét éve! Ő elvigyorodva
bevillan: hogy lehet ez, hisz
hét éve! Ő elvigyorodva*

*rávágja: Hát úgy nézek én ki?
Meghaltál, februárban lesz
rávágja: Hát úgy nézek én ki?*

OLÁH ANDRÁS

az utolsó szerep

*egy romlandó test seblázába hullva
szorongat az éj orgyilkos abroncsa
ott heversz az ágyon – léleknyi urna –
saját piszkodnak büzőlgő alomja*

*csövek ágaznak elhasznált testedből
bámulod a vég burjánzó indáit
idegen arcok hidege ébreszt föl
s egy másik színpad reflektora csábít*

*de a fölkinált szerep csapnivaló
hiába bát a jelzett nagymonológ
nem vágyasz ott lenni díva – férfifaló –*

*emlékek tűzében bív a Homoród
gát omlik – tombol az ár mint a pestis –
látod: az Úristen elcseszte ezt is...*

OLÁH JÁNOS

KISBARÁT NYELVE

Elképzelnem se tudtam, milyen óriási, milyen visszataszítóan lila és szederjes az emberi nyelv, amíg Kisbarát rám nem öltötte a sajtóját. Egyszer azonban ez is megtörtént.

Régóta ott ziháltak már a nyomomban. Minél gyorsabban futottam, minél vakmerőbben cikáztam, annál kérlelhetlenebbül. Perzselő lihegésük már-már a nyakamat sütötte. Az ocsmány kurjongatás nemcsak a hátam mögül, oldalról is felhangzott néha, végül egyszer-egyszer szemtől szembe is rám csattant, hiába próbáltam kikerülni:

*Ruszki gyerök mönny baza,
vagy fullaggy a Kaposba!
Kurva anyád picsája!*

Úgy tettem, mintha nem hallottam volna, de belülről tehetetlen bosszúvágy emésztett. Egyelőre azonban hiába, nem mertem szembe fordulni velük. Megsokszorozódott erővel menekültem tovább, az öncsalás itt-ott fölcillantotta a menekvés délibábját, de a káprázat nem sokáig tartott. Üldözőim egyre szaporodtak, és egyre közelebb nyomultak hozzám, sunyi kutyafalkaként kerítették, csaholtak, elem vágta, félreugrottak, mintha csak ingerelni, fárasztani akarnának. Eltorzított pofával vicserogtak rám, a fogukat csattogtatták, a szemüket meregették, hogy megjesszenek, és amikor kiderült, nem vagyok olyan ijedős, mint ők szerették volna, gáncsot vetettek, az oldalamba vágta a csülökbotjukat, a bordám is beledöndült. A hátamon göröngyök pufogtak, por fröccsent a szemembe, mégis sikerült újra és újra a legreménytelenebb kutyaszorítóból is kivágnom magamat. Ettől még inkább megdühödtek, s egyre megveszekedettebben kerítették tovább, köpködtek rám a mérgeket, hajigálták felém a déli naptól megpöndörödött tehénlepények diszkoszait, a frissen gőzölgő lócitromokat. Egyre közelebb nyomulva először az ingemből sikerült kitépniük egy darabot, majd a lábikrámba harapott bele valaki.

Hát akkor gyertek, gondoltam, és hátamat a bikaistálló pelyvás sárgafödő falának vetve szembe fordultam velük. Ettől mintha örökös görnyedtségem is enyhült volna. Kihúztam magam, az arcomra gögös, megvető fintort erőltettem, mint valami történelmi hős. Mit mondjak, nem arattam sikert vele. Az összevissza felém kavargó pofákat a rosszullét mágnesez ereje

egyik pillanatról a másikra fullasztó örvénnyé rántotta össze. A parázsló tekintetek kiüresedtek, az alkalmi fegyvereket eleddig makacsul markoló kezek elernyedtek. Egyetlen megváltó pillanatra mintha sikerült volna eltűnnöm abból a világból, amelyben eddig is akaratom ellenére voltam jelen. Ízületembe óriási szárnycsapások szédülete nyilallt. Mintha a magasba emelkedtem volna. Nem fecskék cikázása, karvaly körözése, sirály suhanása röptetett, csupán lomha sárkánygyík nehézkes vitorlázása siklatott az álmosan pislogó falu fölé. Veszélyes titkokat rejtő könyv nyílt meg előttem, mintha szántszándékkal a veszemre törve kínálta volna fel érzéseimnek magát. Ha akarnám se tudnám elmondani, mi minden derült ki számomra egyetlen szemvillanás alatt.

Behunytam a szemem, hogy ne lássak, befogtam a fülem, hogy ne halljak, a csöndet kerestem, a sötétséget, a létezésnek azt a születés előtti, halál utáni erőterét, amelynek minden vonzása-taszítása sejteink ősi hieroglifáiba van beködölve. – Békét! Hagyjatok békét! – ezt suttogtam magam elé, miközben fogalmam se volt róla, a sípcsontomból az agyvelőmbé nyilalló fájdalom miféle bakancsrúgásoktól származik. A túltelítettség hányinger-érzetével küzdöttem. A hasmenés és az öklendezés váltakozó ostroma közepette egyre kevésbé voltam képes felfogni, hol vagyok, mi történik voltaképpen velem.

Kisbarát kiöltött, szederjes nyelve volt az egyetlen pont, amelyhez igazodhattam. Ez jelentette számomra a végleges legyőzetést. Az összes többi körülményt, hogy összeguborodott testtel, arca szorított kézzel, magatehetetlenül fekszem a bikaistálló tapasztott falának tövében, a tavaszi sárban, képtelen voltam a jelentőségének megfélelően értékelni. Az ujjaim közötti résen kilestem a legyőzetésem örömére bódult indiántáncot lejtő gyerekseregére. Egyelőre képtelen voltam megállapítani, amit látok és érzek, az a valóság, avagy igazi, hamisítatlan álom. Több sebből véreztem már. Most azonban ez foglalkoztatott a legkevésbé. A sajtó csontoknál, a vérző sebeknél jobban fájtak a durva, kíméletlen szavak, amelyeket kenyeres pajtásaim részvétlen ordítottak felém.

Egészen biztosan csak akkor sikerült meggyőződnöm róla, hogy valóban ők azok, amikor a göröngydobálásba, az indiántáncha belefáradva kimerülten körülálltak, s egészen a közelembé merészkedtek. Még a beteges kéjjel kántált idióta mondókát is abbahagyták. Ezt felettébb különösnek találtam, hiszen annyira, de annyira szerették. Talán, mert tudták, mennyire megaláznak vele. Hivatalosan, azaz családi jóváhagyással, semmiről semmit nem tudtam, de természetesen a szállongó szóbeszéddek, amelyekből a

kurta-furcsa mondóka is született, hozzám is eljutottak. Senki se vette a bátorságot, hogy szemtől szembe vádoljon, talán azért, mert ha vádol, nem is engem, az anyámat kellett volna vádolnia.

Az ordítózástól, a túlfeszített hajsztól kipirult arcok óvatosan közelítettek hozzám, mint csapdába esett vadállathoz a vadász. Ettől kissé megilletődtem. Már-már magam is elhittem, hogy veszélyes lehetek rájuk nézve. Minél inkább próbálták visszafojtani a zihálásukat, annál élesebben sípolt fel minden egyes lélegzetvételük. Aztán mintha mégiscsak sikerült volna visszatartaniuk a levegőt. Hangtalanul, síri csöndben kezdtek zuhogni rám az ütések. Nem, egyelőre eszem ágában sem volt menekülni. Összeguborodtam, megpróbáltam észrevétlenné válva átvészelné az ütések, rúgásokat. Lemondtam az ellenállás lehetőségéről, támadóim ettől még jobban elszemtelenedtek. Hiába temettem arcomat a tenyerembe, fúrta fejemet a térdem közé, ökölcsapásaik, rúgásaik elől nem volt menekvés. Fölhasadt ajkamból megadóan buggyant ki a vér. Sós, síkos íztől egész bensőm összerándult. Hátrálni szerettem volna, de nem volt hová.

Izmaim fékevesztett rugóként röpítettek Kisbarát felé. Öklöm előre lendült. Mintha csak álmodtam volna, úgy zuhant le. Az ütés a nyálas semmibe nyaklott. Csupán egy jelentéktelen nyilallás figyelmeztetett rá, mégis célba találtam. Ösztönösen rántottam vissza a kezem, s kezdtem vizsgálni, mi történt velem? Kékes fognyom-bemélyedések maradtak a kezem fejen. Lassan, szégyenlősen kezdett szivárogni belőlük a vér. Semmit nem éreztem, sem a fájdalom görcse, sem a váratlan diadal bódulata nem torzította el tudatomat. Talán túlságosan is, már-már valószínűtlenül világosan és tisztán láttam mindent, olyannyira éles megvilágításban, hogy képtelen voltam hinni a látvány létezésében. A sebek mintha nem is az én sebeim lettek volna, hanem idegen, tisztázatlan eredetű stigmák, amelyek tévedésből kerültek az én kezemre, és bármelyik pillanatban el is tűnhetnek onnan. Amikor befejezve sebeim vizsgálatát felnéztem, meglepetten tapasztaltam, támadóim sehol sincsenek. Az öröm helyett, amely természetes reakciója lett volna ennek a felismerésnek, a kiábrándultság érzete lett rajtam úrrá. Egyedül Kisbarát nem futott el. Talán ő is csak azért, mert elhagyta az ereje. A földön feküdt, és halkan vinnyogott.

– Ennyire fáj – léptem oda, s hajoltam közel hozzá. Nem tettem meg együttérzést, valóban megsajnáltam. Zsebkendőt vettem elő, ráköptem, hogy letöröljem Kisbarát arcáról a vért. A rúgás váratlanul ért, valahol a pofacsontom tájékán talált el. Megtántorodtam. Behunytam a szemem,

szerettem volna nem tudni róla, mi történik velem, körülöttem. Újabb támadásra várva a szemem sarkából azért ki-kilestem, de nagy megkönnyebbülésemre nem történt semmi. Egyetlen ütéssel legyőztem volna tucatnyi üldözőmet? E valószínűtlen fejlemény felcsigázta érdeklődésemet, óvatos terepszemlébe kezdtem. Ekkor találkozott a tekintetem újra Kisbarátéval. Még mindig az árokban lapult, és mint egy levelibéka, laposan pislogott rám. Azonban most már félrevezető magatartása ellenére sem merészkedtem a közelébe. Így hát elsőre nem hallottam meg, mit mond. Többször is meg kellett ismételnie, mire eljutott hozzám váratlan ajánlata.

– Béküjünk ki!

Csodálkozva néztem rá. A megbocsátás gőgje hidegen sugárzott sejteimből. Kisbarát feltápáskodott, és félszegen üldögélt az árokparton. A tekintetét várakozón szőgezte rám. Én pedig ebben a várakozásban valamiféle bizalommal teljes segítségvárast fedeztem föl. Alig tudtam elhárítani magamtól a meghatottság kísértését, leküzdeni a fojtogató zokogás kényszerét, de sikerült olyan hanyag eleganciával közelítenem Kisbaráthoz, mintha mis sem történt volna. Azért óvatosan néztem körül, nem cselvetés áldozata vagyok-e, nem lapulnak-e a többiek lesben valahol a távolabbi barázdákban, hogy védekező pozícióm feladását kihasználva diadalittas indiánüvöltéssel rám rontsanak, s az árokba lökve újra rugdosni kezdjenek.

Gyanakvásom azonban fölöslegesnek bizonyult. Kisbarát felszabadultan, minden fontolgatást félrelökve szökelt fel az árokpartról, s barátságát országvilág előtt fitogtatva kitért karral röpült felém. Lelkesedésének külön lendületet adhatott, hogy az ég madarain, a mező vadjain kívül más szemtanúja elszánásának nemigen akadt.

Mintegy féllépésnyire egymástól megtorpantunk. Na, miaz, pajtás, gondolkodtam, nem voltunk mi soha ilyen jóban! Kitágult orrlikkal szimatoltunk a másik szándéka iránt, de csak egy futó pillanatig, és közel sem azért, hogy valóban megfontolás tárgyává tegyük a cselekedeteinket.

Éreztem, ahogy Kisbarát tömpe, lerágott körmű ujjai a vállamba kapaszkodnak. A vállamba, amely egy kissé ferdén állt, és emiatt púposnak csúfoltak, pedig hát púpos azért éppenséggel nem voltam. Igen, valamiféle születési rendellenesség miatt lejjebb csúszott az egyik vállam, mint a másik, de hát ez semmiben sem akadályozott, sőt, csak akkor volt észrevehető, ha nem figyeltem rá, és elengedtem magamat. Ha vigyáztam a tartásomra, ez a furcsa hiba teljességgel észrevehetlenné vált. Mégis az egész iskola, a falu teljes gyerekársadalma a célpontjának tekintett miatta, és megpróbált,

szünni nem akaró csúfolódással, kivetni magából. Éppen ezért esett különlegesen jól Kisbarát bizalmas közeledése, hogy nem irtózott, nem húzódozott tőlem, ellenkezőleg, friss barátságunkat ölelésével igyekezett megpecsételni. Viszonzásul én is a tőle tapasztalt buzgalommal öleltem át.

Dülöngélve vonultunk be, mint két gyerek-részeg a faluba. Véres arccal, a szemünk alatti kék-zöld foltokkal mit sem törődve vigyorogtunk, karoltuk egymás vállát, és énekeltünk. Igaz, azt is inkább magunknak, de azért mégiscsak szállt a dal:

*Oh idegen,
Immár régen
Megbűlt álnok szív,
Ki hazádboz
Nem lebettél hív.*

*Mérget forraltál,
Kit fel is adtál
Oh idegen,
Immár régen
Megbűlt álnok szív.*

A botránkozás nem maradt el. A kapu előtti kispadokon rostokoló öregasszonyok láttunkra méltatlankodva ingatták a fejüket. Az istállók, a szénapajták, a műhelyek mélyéről a férfiak is előjöttek, de nem sok időt töltöttek a szemrevételezésünkkel, nagyot köptek, s azon nyomban visszabújtak hirtelen újra halaszthatatlanná vált tennivalóik árnyékába. A kisebb gyerekek s a velem egyívású eddigi üldözőim a kerítésasadékok mögé húzódova figyeltek. Egyelőre beérték a pusztá leskelődéssel, néhány utánunk hajtott görönggyel jelezték csupán megvetésüket. Most ez sem érdekelt. A göröngyök mint játékos gumilabdák pattogtak le a kabátom hátáról, nem ebben a dimenzióban közlekedtem. Más volt minden, nem az, ami valóban. A csúfolódó gyerekek is, ahogy végül felbátorodva kitérdültek a kerítések mögül, apró, jelentéktelen ólomkatonákként jelentek meg a látóteremben, olyan díszletekként, amelyekkel nem érdemes törődni.

Kisbaráték kapuja előtt megtorpantunk. Éreztük mindketten, nem ok nélkül. Kisbarát aztán mégis erőt véve magán befelé invitált. Az első, önkéntelen gesztus után azonban mintha meggondolta volna magát. Istenigazából én sem erőltettem a vendégeskedést. Tisztában voltam vele, Kisbarát szülei mindent, avagy a mindennél is többet tudnak a faluban terjengő pletykákról, és így nem sok babér terem számomra a portájukon.

Éppen ezért esett különösen jól Kisbarát elszánt kiáltása, amellyel mellettem tett hitet, kinyilvánítva, hogyha kell, hát szembe száll új keletű barátságunk védelmében még a szüleiével is. Zsongott körülöttem a levegő, a hála kimondatlan és kimondhatatlan szavai ugyan a torkomra forrtak, de valaki más mintha mégis kimondta volna őket helyettem. Ugyanakkor megértettem, hiszen kétségkívül ez tetszett az egyetlen logikus lépésnek, azt a gesztust is, amellyel szabódásomat Kisbarát már-már a visszautasítás reflexével az első adódó pillanatban jóváhagyta. Kissé eltávolodva néztünk egymással farkasszemet. Elkészültem rá, hátat fordít, becsapódik mögöttem a léckapu, és én itt maradok újra egyedül és védtelenül az ellenem ástító ellenséges utcán. Éreztem, hoppon maradt üldözőim, s a frissen csatlakozó kicsik alig várják a pillanatot, hogy rám ronthassanak, és a karmuk közé kaparintva végleg megsemmisítsenek.

Én provokáltam ki, vagy Kisbarát önként döntött így, utólag nehéz megállapítanom, tény, hogy a kaput nem zárta be előttem, és én a vélt vagy valós kihívást követve beléptem rajta. Csöndesen, óvatosan, mint aki még mindig nem hisz, ami, pillanatnyilag legalábbis, megtörtént velem. A nagy parasztudvar hierarchikus rendje által sugallt biztonság megrendített. Nem akartam mást, sem többet, sem kevesebbet, csak állni az idők végezetéig, és beletörödni abba, hogy többé nem történik velem semmi. Szerettem volna, hogy így legyen, de a sors, mint annyiszor már, most sem volt hozzám kegyes.

Kisbarát visszatért hozzám, próbált beljebb keríteni. Épp most végezték el a fejest, a tornác felől a vacsorához készülődés zajai hallatszottak. Tej habzott, sonkaszeletek kanyarodtak, uborka hersent, a hagymás-paprikás túró savanykás illata érzett. Megrettentem. Álmomban sem gondoltam, hogy én erre a lakomára hivatalos lehetnék. Szívesen fogtam volna most már menekülőre a dolgot, de Kisbarát hívott, és én elfogadtam a hívását.

– Te még mit kereső itt? – szögezte mellemnek a kérdést Kisbarát apja.

– A barátom – kelt védelmemre Kisbarát. Kiállása szemmel láthatóan meglepte a szülőket, elbizonytalanodtak. Ez a bizonytalankodás azonban nem tartott sokáig. Kisbarát anyja eszmélt fel először. Igaz, a felháborodástól alig tudott megszólalni, így méltatlankodása szolid suttoágként nyilvánult meg.

– Takarodj innen, te rühös fattyú!

Eszem ágában sem volt engedelmeskedni. Felvettem a kesztyűt.

– Mit mondtott? – kérdeztem vissza pimaszul. Azért nálunk, a faluban ez, hogy tizenévesen bárki visszabeszéljen egy felnőttnak, már-már példa

nélkül való volt. Tudtam, hallgatnom kéne, meghunyászkodnom, így úszhatnám meg még a legkisebb veszteséggel, nem voltam képes megtenni mégse. – Nem értettem! – mondtam, és szembe néztem Kisbarát anyjával.

– Fattyú! – jött a fuldokló válasz. – Ruszki fattyú!

Elvesztettem a fejemet, megindultam előre, nem, ezt azért már mégsem tűrhetem, ez zakatolt bennem, és minden lovagiasságot félrelökve, öklöm ütésre, bakancsos lábam rúgásra lendült. Durva, orrvérzést fakasztó pofon térített észhez. Kisbarát apja állt előttem. Kasza-kapa nyütte vaskos ujj a kijárat felé mutatott.

– Sipirc! – mondta. – Most aztán takarodj haza!

Tekintetem Kisbarát tekintetét kereste legalább egy együtt érző búcsúpillantás erejéig, de hiába. Őt a nagyanyja erős, gesztikuláló veszekedés kíséretében már éppen eltávolította a helyszínről.

Dacosan léptem ki a kapun, és néztem farkasszemet a vaksin pislogó esti ablakokkal. Az innen is, onnan is felszisszenő, egymással feleselő, egymásnak válaszolgó szapora fütyjelek kísérteties hálót fontak körém, erősebbet a valódi acélzemekből készülteknél. Újabb kitaszítottságom felbátorította a vesztetre törőket. Akik akkor, a Kisbaráttal vívott viadalom és kibékülésem láttán szertefutottak, most újra visszaörládkodtak, és a szemtelen fütyjelek pórázán acsarkodva kezdtek keríteni. Hátról hajigálták felém a göröngyöket, lődözték rám a nádnyilakat, röpítették felém parittyáik gyöngykavicsait, de csak tessék-lássék, nem azért, hogy valóban megsebezzenek, igazi céljuk a megalázásom volt. Ezt láthatóan sokkolt fontosabbnak tekintették, mint testi legyőzésemet. Nem vállalták a mégoly egyenlőtlen küzdelem kockázatát sem.

A bodzabokrok rejtekéből, a kerítésfalánkok mögül kiszűrődő elégedett vihorászásuk felbőszített. Zavarodottan forgolódtam, kerestem egye, ki venné föl a harcot, ki állna ki velem, ahogy Kisbarát az imént, de hiába kiabáltam, mint egy eszement, hogy gyűjjetök elű, az anyátok úristenit, mér nem gyűttök, nem válaszolt senki. Képtelen voltam színvallásra bími őket. Ha egyikük-másikuk előmerészkedett a rejtekhelyéről, s én megpróbáltam szembeszállni vele, azonnal meghátrált, s újra eltűnt a kifürkészhetetlen rejtekek valamelyikében, ahol a többiek is lapultak, s ahonnan nemcsak gúnyosan sziszegő, gombostűhegyű nád-nyílvesszőiket, alattomosan brummogó parittyáik kavicsait küldözték felém, hanem csúfolódásuk szarkacserregését is. Az általuk okozott lelki sebek jobban fájnak, mint a nyílvesszők csípései, a kavicsütések. Ezek gyógyulással kecsegtettek, azok pedig csupán az elmérgesedés békíthetetlen riadalmát

vetítették elé. Hátamat az egyik árokparti eperfa törzsének döntöttem. Behunytam a szememet, és vártam, hogy mindez véget érjen valahogyan. Egyelőre azonban hiába vártam. Arcra buktam. Kömömöt az árokparti avarba mélyesztettem, az ártatlan fűcsomókat tépdesve próbáltam visszanyerni az egyensúlyomat. Belső tekintetem riadtan kapkodott emlékezetem kialvó képei után, aztán ennek is vége lett. Álmatag zsongás békéje ölelt át. Pár pillanatig tartott mindez, de ez a pár pillanat befejezhetetlenül végtelennek, s ezáltal már-már boldognak tetszett. Nem akartam fölébredni. Nem, soha többé. Hideg, taszítóan almazöld fényben fürdött a világ, az ég, a fák, a házfalak, a kerítések, nagyanyám aggódó, mérges arca, minden, amit csak megpróbáltam földézni magamban. Tolakodóan közel jöttek, ugyanakkor, ha megérinteni próbáltam őket, a fölismerhetetlenségig távolra szöktek tőlem.

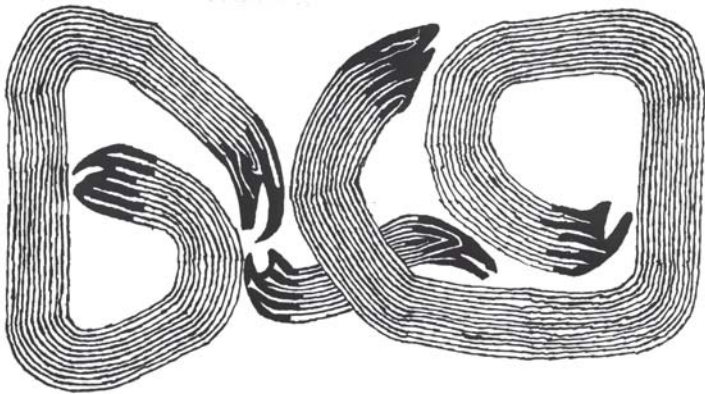
Olyan hidegség szakadt rám, mintha egy másik dimenzióba, a nemlétezés terébe léptem volna át. Felülről láttam magamat, ahogy föltápáskodom és elindulok egy meghatározhatatlanul imbolygó cél iránt. Távolodóban egyre jobban magához törpített a messzeség, míg az alvóg egyik zegzugos utcájának fordulójában, mint kallódó porszemet, végleg el nem vesztettem magamat szem elől.

Hazafelé imbolygok, de mintha sose érnék oda, útközben alszom el. Napokig nem ébredek föl, nem is kelt senki. Mintha végleg megfedekeztek volna rólam. Ha néha-néha mégis földereng az ablakon a beszűrődő napvilág, a léten túli létezés csábításával kecs eget. A körülöttem parázsló neszeket, szavakat, tekinteteket ennek ellenére mohón figyelem, iszom magamba, jóval mohóbban, mint amikor valóban közöttük éltem.

Anyám és nagyanyám, mivel azt hiszik, nem látom, nem hallom őket, felszabadultan járnak-kelnek a szobában, beszélgetnek rólam is, néha dalra fakadnak, amire pedig a jelenlétemben soha.

Őszinteségük bizonyos mértékben megzavar, mégis elvetemülten figyelem a vélt igazmondás mérgezett, hideglelős szavait. Eltelek velük. Furcsa bódulat örvénye kereng föl a magasba, s vonz le azonnal újra meg újra a mélybe. Azt remélem, valamit megtudhatok magamról, amit eddig nem tudhattam. A szívem szaporán ver, mégis kímérten, szinte unottan lélegzem, alvást színlelek, csak azért, hogy el ne áruljam magamat. De hiába, nem tudok meg semmit.

Ki beszél, anyám vagy nagyanyám, azt bizony az egymásba gabalyodó hangokból, bármennyire figyelek, képtelen vagyok kibogozni. Talán nem is ez a fontos, lehet, az se, mit mondanak, hanem valami egészen mást. Valami, ami a szavak mögött lappang, de amire egyedül a szavakból lehet következtetni. Jól, rosszul? A szavak üzenete a tévedésekkel, a mellékes vonatkozások zsongásával együtt érint meg. Ha a szintiszta, pontos igazságon kívül semmit nem mondanának, talán meg sem értem őket, az igazságot sem, amely talán éppen a pontatlanságban, a kimondhatatlanágban van jelen.

SZENTI ERNŐ GRAFIKÁJA

PENCKÓFER JÁNOS

**MIKOR A XXI. SZÁZAD ELSŐ, MAGYARORSZÁGRÓL
JÖTT TURISTÁIBAN ÖSSZEKEVEREDETT VERECKE,
HUSZT ÉS TÉCSŐ HANGULATA,
MIKOR A NERESZEN-HEGY ÉS A KÁPOLNA-DOB
EREDETMONDÁJÁBAN SAJÁTOS HONFOGLALÓI
ÖRÖKSÉGET ÉREZTEK, ÉS AZ SZEMÉLYES
SORSELMERÉSKÉNT FOGOTT ZENÉT BENNÜK**

*A paradicsom megbódítása morajlott
fel a füstüvegen innen, mitől táltos-
dobok, regősjajok fájdultak belé
a kinti szürkületből. A legelső itteni
napnyugta kísértésében indult az Ikarus,
s a honfoglaló hangzavart benne mégis
egy többszáz évvel későbbi kérés írta
felül, a ne eressen, ne eressen, ne
eressen hűségsohaja.*

*Ez is egy új magyar nablemte, ez a
görögös zenéhez szelídített ikarusi
alászállás, amely benne azt a sors-
tragédiát hozza elő, mikor a tatár
nyílvesztő útját testével állta el a hű-
séges komorna, csak hogy a királynét
védje? S a haldokló sóhaját – ne-re-szen –
miért hogy e bealkonyulás idézi s nem
a monda-bagyta hajnal?*

*Szerelmes Isten – kulcsolódott össze az
öleiben két keze – most érti csak, hogy a
kiválasztottak felé mindig egy kilőtt
nyílvesztő fűródik, és mi mindannyian
kiválasztottak leszünk. Tudom-e, hogy
a mi sajátos alkonyunkat merre komponálják?
Azt mondom, nézzen a Nereszen mögé, az
több mint egy heg, s a Kápolna-domb több
mint egy komorna sírja?*

[SZÉP-MEZOPOTÁMIÁBAN...]

*Szép-Mezopotámiában gyötrődhetett így
a csillagjós, a káldeusban elfojtott
költő, a minden idők legművészibb
angyalforgalmából kibarangozódó
nyelvháláltra mikor figyelmeztetett:
kiállt az ezüstreszelékes ég alá, s a
Szarvasnyom megmásulást mutató
jeleiről szólt, amint most ő is megteszi,
mertbogy a fájdalomérzékelője sosem
látott angyalkapkodást észlelt, ami
még eddig mindig nemzetek halálát
barangozta ki, s ha nem téved, akkor
most mi következünk; akkor most
mi következünk.*

*Senki ne csodálkozzon a NASA reggeli
főlényén, mikor mágnesez viharok,
spirálkódók áramlásáról beszél, s csak úgy
„valamiféle kozmikus költői iblet-
forrás”-t is megemlít, mint egy letűnt
kulturából ránk maradt toposzt, egy
naiv-népi jellemzést, hiszen még a
Szarvasnyom is csak a legutolsó magyar
bíradásba kerül be, mintha a meg-
másulásunk nem érintené a nemzet
létét, mintha nem szüleink szavaival
kavarna az angyalvonulás: ÉDES FIAM,
NAGYON KINŐTT MÁR A SZARVAD; NAGYON
KINŐTT MÁR A SZARVAD.*

*Így lesz, mert így van a titkok kapuján
túli bazában, hol a csillagképek
jövőrajzos jeleiben értelem forog,
s a kibaló arámi tanulságaival, laza
angolt megkerülve édes nyelvünkön
vonul keresztül: így láthatom ezt a
pusztulásról szóló álmot, amit ő mesél,
és így állok majd egyszer én is a*

*vesztőhelynek, de bölcsőnek is mondott
Szarvasnyom alatt a szarvasnyomokon,
s a régi tűzbély hamuját a számba
fűvő széllel kérem: vételessék le rólam
örök útvesztésem átka; örök út-
vesztésem átka.*

TMT

Mondta, hogy nagyon megrémültek, elhihetik, hát hogyne, amikor egy másik útvonalra tért át, meg ráadásul vérnyomokat is találtak a ruháján, itt, a kézelőjén, meg egy picikét a körömházához száradva, de a kis Szeva csak mosolygott, hogy a barátaival volt, nem kell minden lépését figyelni, *nye válnujtyeszj*, hadarta el, mert így szokta bosszantani őket, mintha még mindig nem tudna mindent magyarul kimondani, amit szeretne, hogy ne izguljanak, de a férje is megrémült, félt, hogy elhibáznak valamit, pedig most, a harmadik év vége felé, mondta, egyáltalán nem hiányzik, nagyon nem hiányozna semmiféle galiba, mert Kucsinka Bertiek, mármint hogy ők, nem azért vállalnak el valamit, hogy abba belebukjanak, meg hát ez sohasem csupán egy munka volt a számukra, ez a nevelés, felügyelet meg korrepetálás, hiszen az sem titok, mennyire szoros a kapcsolatuk ezzel a családdal, ó, hát nem is tudja, több mint tizenöt éve ismerik a Mágocsyékát, ahogy a kis Szeva mondta volt még odahaza, *Máhacsi*, és kópésan vigyorgott hozzá.

Több, mindig sokkal több volt ez, mint munka, mert azon kívül, hogy életformájukká vált a tevékenység, olyan erős érzelmi szálakkal kötődtek ehhez a családhoz, mint annak idején – meg hát most is! – a saját gyerekükhöz, és ezt elhihetik, ha egy asszony, ha egy anya mondja, elhihetik, csak nem érti, miért beszél így, szinte fuldokolva, mint aki sosem szeretné abbahagyni, mint aki halálosan fél a közeledő csendtől, de ami igaz, igaz, sohasem volt erőssége különválasztani a fontos és kevésbé annak tetsző dolgokat, ő eléggé sok mindent szeret, ellenben azt hiszi, a kóbor kutyás részlet fontos lehet, talán, annak a kiskutyának az esete, annak a nyomorultnak, amely Szeva mellé szegődött egy alkalommal, de mindez már az után a bizonyos késés után történt, szóval, a kutya elkísérte hazáig, de az úgy nézett ki, mindjárt kileheli a lelkét, alig-alig bírt már lépegetni, egyszóval, se ő, se a férje nem

lepődtek meg azon, hogy estére Szeva bejelentette, a kutya megdőglött, már el is ásta a kert végében, csak akkor torpant meg egy pillanatra, amikor a mosógéphez pakolni kezdte a szennyes ruhát, akkor, amikor Szeva ingének a kézelőjén megint véres foltokat vett észre, igen, csak akkor futott végig rajta valami balsejtelem, de erről is szólt, azonnal jelentette, ő is, a férje is kitért rá, viszont az is jólesett, szó se róla, igen jólesett, hogy a Mágocsy-házaspár csak legyintett, mondván, engedjék el magukat, úgy látják, jól halad a gyerkőc beilleszkedése, tehát a munkájukkal meg vannak elégedve, *nye perezsiwájtye ták*, mondták, hogy ne izgassák feleslegesen magukat, szerintük, minden jól halad, minden, hát nyugi, mondták, *nyubi*, és kacagtak hozzá.

Ő nem tudja, ő valójában nem tudja, miről kellene beszámolnia – folytatta –, vele csak annyit közöltek, legyen olyan, mint máskor, természetes, semmit sem kell elhallgatnia, idegenek nem lesznek közöttük, de annyit azért érez, hogy ennek a szituációnak a kialakulásában a kis Szevának döntő szerepe volt, ezért ő megemlítené még azt a természetes, hangsúlyozná: természetes, ebben a korban jelentkező, hát, melyik szót használja?, igen, ez jó lesz: határozottabb fellépést, amely az utóbbi időben jellemezte a kis Szeva viselkedését, és a férjével is megbeszélték ezt, de ő is, úgy érti, a férje is azt mondta, nem nevezné agresszivitásnak ezt a céltudatos hangnemet, ő így nevezte, hangnemet, amit használni kezdett Szeva, de hogy ez konfliktushoz vezetett volna, vagy valami félreértésekhez, hát azt semmi esetre sem tudják vállalni, és ő abban sem látott semmi sértő szándékot, amikor Szeva kijelentette, hogy neki ne parancsolgassanak, ne mondják meg, mi a helyes, mi a nem helyes, neki legföljebb a szülei parancsolhatnának, úgy, hogy ehhez tartsák magukat, mondta, *szluzsánki nye prikázövájut*, tette hozzá hozzá, hogy a szolgálólányok, a cselédek nem parancsolhatnak, és még ebben is volt valami báj, meg persze, igazság is, hiszen akkor, amint mondotta, új útvonalat választott magának, az iskolából hazafelé jövet nem a megszokott módon kezdett el közlekedni, és ezt szóvá tették előtte, vagyis hát mondták neki, térjen vissza ahhoz, amelyikben megállapodtak a szüleivel, a legfontosabb az, hogy kerüljék a feltűnést, Nyíregyháza nem egy olyan hatalmas város, nem bújhat el előlük, de nem szeretnék bevezetni azt a módszert, hogy követni fogják, merre jár, mert nekik tudniuk kell, értse meg, tudniuk kell, mit csinál, csak ennyit kérnek, hadd tudhassák, mikor mit csinál, csak ennyit.

Nem a munkáról beszél, értsék meg, nem arról van szó, az ő esetükben pláne nem, ezt higgyék el, nem arról van szó, hogy szerették volna letudni ezt a megállapított időszakot, ezt a három évet – folytatta, és azonnal megtorpant –, de hát csak most jut eszébe, még meg sem tudja tisztességesen szólítani a nagyra becsült *Meghallgató Testületet*, no, nem azt mondja, hogy hallani sem hallott róla, mármint hogy létezik ez a *Téemté*, hanem még azt sem tudja, mit jelent az az első T a *Meghallgató Testület* nevében, szóval, ő meg a férje, legjobb tudása szerint csak azon volt, nehogy már kialakuljon valamiféle kisebbségi érzés a Szevában, nehogy kifejlődjön valami egészségtelen komplexus, gátlás, amely majd akadályozhatná a Mágocsy-vállalkozás továbbvitelében, mert ő meg a férje – istenem, hogy is kellene kifejeznie magát, hogy semmiképp se váljon félreérthetővé, amit mondani szeretne –, hát, hogy ők a saját bőrükön tapasztalhatták még otthon, az átkosban, milyen, hogyha a *mágyyáre* kiköpődik a szájából, hogy az valami másodrendű, az olyan szégyellnivaló, mármint a magyar, hogy az valami takargatni, rejtegetni való kellemetlenség, és ők ennek a megnyomorító érzésnek a kialakulását ismerik, de annak minden fázisát és részletét, úgyhogy a kis Szeván, amikor átkerült ide, hát, hogy is mondja, a legelső pillanatban, a megszólalás legelső pillanatában érződött az idegenség, látszott rajta az idegen szocializáció, no és ezt, ezt a hendikepet, a kisebbségbe került ember mérhetetlen elbizonytalanodását, ezt nem lehetett volna csak munkával lefaragni, higgyék el, hogy nem, ezt higgye el a *Téemté* minden nagyra becsült tagja, mert a lefaragáshoz más is kellett, igen, valami többlet, valami olyan, amit nem lehet anyagi javakban mérni, igen, higgyék el.

Hogy teljesen őszinte legyen, ő sohasem gondolta volna, neki esze ágában sem volt, hogy megfigyelje, úgymond, gyanúsán kezelje a Mágocsy-házaspár fiát, hiszen, már megbocsássonak, de az lett volna az abnormális, részükről az lett volna a megengedhetetlen feltételezés, hogy az egyszem gyerek a család érdekei ellen is tehet, és amellett pedig a végsőkig kitart, hiszen mást nem is nagyon tehet, hogy a kis Szeva viselkedésében, a gyerek magatartásában nem volt semmi kirívó, semmi rendkívüli, ezt úgy érti, nincs a birtokában, nincs a birtokukban semmi olyan információ és tény, *amit elhallgattak volna a szülők előtt*, szóltak arról is, amikor észrevették, mennyire keményen bánik a kutyájával – amit azután kapott ajándékba, hogy mellészegődött az a

kis vakarcs, de estére már a földbe is került szegény –, szóval, mondták a szülőknak, hogy Szeva rendszeresen veri a farkaskutyát, *nyemeckájá ovcsárká* – tette hozzá zavarában –, hogy német juhászkutya, de Mágocsyék abban sem láttak semmi kivétlivalót, egy reggel pedig, amikor vérébe fagyva találták meg a kis házőrzőt – furcsa halála lehetett szegénynek, mert úgy nézték, hogy szúrt sebből vérzett, de nem múlt ki azonnal, mert mindent összevérezve találtak azokban a zugokban, ahová akkor menekült, amikor erőszakoskodtak vele, de a hűség, a kutyahűség nem engedte számára, hogy visszavágyjon –, szóval, azon a reggelen Szeva bejelentette, ő kutya nélkül nem lesz nyugodt, hozzanak legalább két nagy házőrzőt, ebben a országban ő nem érzi magát biztonságban, így mondta, ők pedig mosolyogtak, mármint a szülők, hogy a gyerek milyen felnőtesen fogalmaz és gondolkodik, persze ő meg a férje – milyen az ember! – azonnal vérnyomok után kutattak a szennyes ruhák között, de semmit sem találtak, semmit, viszont van egy dolog, ami nem is ehhez az esethez tartozik talán, ő mégis itt említené meg, hogy akkor, aznap eltűnt egy pulcsi, a kis Szeva kedvenc pulóvere, amit *Kendermagosnak* hívtak a tarkasága miatt, mert ez a szó addig ismeretlen volt a házban, ismeretlen, míg a pulcsit meg nem vásárolták, de hát eltűnt, a dolgok fontosságát pedig nem ők, nem ő meg a férje állapították meg, hanem jótévők és munkaadók, hogy így mondja, Mágocsyék, no.

Tisztelt Meghallgató Testület, ne vegyék rossznéven, de ő bevallja, be kell vallania, maga sem érti, hogy van ez, viszont ő remeg, igenis, ő fél, mert ennyire zavarban ő még sosem volt, hiszen olyan furcsa, hogy nem vádolják semmivel, nem kérdeznak, semmiféle reakciót nem vált ki a mondandója – nézzék meg, szemmel láthatóan egyre bizonytalanabb lesz! –, szóval, olyan, mintha ez nem is az életben történne, mintha nem is vele történne mindez, filmekben, igen, ott látott hasonló helyzeteket, regényekben olvasott ehhez hasonló kitalációkat, no meg az otthoni titkosrendőrséget juttatja eszébe, a kágébet, a bezpekát, amihez nekik, hál'istennek, semmi közük nem volt, ez az egész helyzet olyan megmagyarázhatatlan, hiszen nincs történet, amit elmondhatna, nem volt bűneset, nem tudja, miről kellene beszámolnia, hiszen Mágocsyék csak annyit mondtak, beszéljen a *Téemté* előtt a közös életükről egy kicsit, szeretnék meghallgatni, hogyan élnek, mármint, hogy Mágocsyék hárman meg ők ketten, ő

meg a férje, szóval, hogy ők öten miként vannak egymással, ennyi az egész, viszont ez a legnehezebb, ugyanis neki minduntalan az jár a fejében, csak azt kívánkozna elmondani, azt, hogy hogyan döntöttek a Mágocsyék felajánlása mellett, mert akkor már az ő utcájukban – és ezt úgy higgyék el, ahogy mondja! –, az ő utcájukban már csak négy család, igen, a Kucsinka-házaspáron kívül, vagyis rajtuk kívül már csak hárman maradtak a régiak közül, úgy érti, a magyarok közül, mert, összeszámolták, huszonhét család költözött át ide, és mindez az utóbbi tizenhat év alatt történt, szóval, ők, a férje meg ő, már azon voltak, hogy felcsapnak piaci árusnak – mint ahogy százszázmra teszik meg, mert meg kell tenniük a tanítóknak! –, amiből eltengethetik az életüket, amikor egy este azzal jött haza a férje, hogy neki ebből elege van, de annyira zaklatott volt, nem bírt magával, tisztára olyan volt, mint akit telenyomtak valami jóféle anyaggal, csak beszélt, beszélt, ami tényleg nem szokása, meg járkált fel-alá, hogy elege van ebből az egész hóbelevancból, mert, ha most nem lép, akkor soha, ez egy olyan lehetőség, ez egy soha vissza nem térő alkalom, ha most nem lépnek, akkor már soha, akkor itt fognak beleszáradni a pocsolába, és akkor meg is érdemlik, ő mondja, megérdemlik, igen, megérdemlik, röhgjenek csak rajtuk a többiek, ugyanis egyszer minden ember életében eljön az a pillanat, amikor döntenie kell, amikor választhat a régi, jól bevált kis nyomorgás meg egy egészen új, egy más minőségbe tartozó berendezkedés között, vagy hogy is mondja, szóval, ezt most nem kéne elhibázniuk, szerinte Kucsinkáék is, így mondta szóval, hogy is képesek megállni a helyüket, és arra kéri, ne szóljon semmit, ne szóljon semmit, jó?, a régi ellenérveket kívülről fújja már.

De úgy kellene elképzelni, hogy attól a perctől nem tudta leállítani, még ha szerette volna is, nem vitte rá a lelke, ugyanis ő, aki huszonhárom éve a felesége, ő még sosem látta ilyen feldobottnak, izgatottnak, ilyen tette késznek a férjét, és főleg az lepte meg igazán, hogy hirtelen olyan produktív, igazán eredményes lett, igen, attól a perctől úgy pörögtek az események, hogy ő csak ámult-bámult, mintha egy új Kucsinka Bertit látna, olyan volt, illetve olyan, mintha az a régi-régi, lehetetlen nem ismerő udvarló tért vissza hozzá, és ez, azt hiszi, ez olyan érv, ezt olyan érvként kell most elfogadni, amely nem csupán meggyőzte őt, őt is! ennek a vállalkozásnak a sikeréről, ennek a feladatnak a tisztaságáról, hanem legyen ez egy olyan argumentum,

amely bizonyítékul is szolgálhat, hogy ők nem egyszerűen lakóhelyet változtattak, vagy áttelepültek, ahogy a leggyakrabban mondani szokás, nem, ez tényleg több volt annál, na jó, kimondja, nem fél a nagy szavaktól se, igen, ők hittek, igen, hittek abban, hogy a megmaradást segítik elő, valamiféle nemzeti felemelkedést is szóba hoztak akkor, még IV. Bélát is emlegették – de, nagyon kéri, ne tekintsék sértésnek, a hallgatóság ne tekintse sértésnek ezt az utalást, ha értik, mire gondol –, szóval, ők hittek ebben az összefogásban, így, mikorra minden hivatalos formáságon túl voltak, addigra visszakapták életkedvüket, céljuk lett újra, no, és hát, magyar állampolgárnak lenni, nekik, hát, most mit mondjon!, ez egy álom teljesülését jelentette, a kis Szeva pedig, a kisleány pótolta a messzire kiházásodott, így mondja, kiházásodott, fiúk utáni úrt, az unokák hiányát, mindent, amit pedig az államon belül ez a közösség nyújt, az még ezt is felülmúlja: hát kérde ő, mikor lett volna nekik lakótelepi lakásuk, Nyíregyházán ők mikor vásárolhattak volna egy lakótelepi lakást, hát abból a fizetésből, amit ő kapott – vagyis: kellett volna kapnia! –, hát abból soha, a férje munkanélküli, és így meg minden egyszerre: három évig kosztkvártály, ezt így mondták régen, a lakásuk kulcsa ott függ a falon, ha letelik a három év szolgálat, *uszluzsényije*, mondta mosolyogva, akkor majd megbeszéljük a következő lépéseket, a további teendőket, azt, hogyan legyen azután.

És meg van róla győződve, higgyék el, meg van győződve arról, hogy így mindenki jól jár, és ezzel annak a véleményének szeretne hangot adni, hogy a közösségnek, ennek a szervezett összetartozásnak van létjogosultsága, no meg, igény is van rá, ugyanis, az ő információi szerint, az otthon maradottak közül egyre többen szeretnének így elszegődni, a vagyonukat Magyarországon befektetőknek pedig kész főnyeremény a maguk fajta magyar ember, de nemcsak az első évek beilleszkedési nehézségeiben, hanem később is, igen, mert a nyelvtudási problémákon túlmenően, higgyék el, a viselkedési, magatartásbeli kultúrában mutatkozó kérdésekre is jobban választ tudnak adni, de, nagyon kéri, ne tekintsék nagyképűségnek ezt, hisz egymás közt vannak, és ami talán még ennél is fontosabb, együtt is maradnak, igen, ő hisz benne, hogy együtt is maradnak.

Most mintha kissé engedett volna a szorongása, mintha közlékenyebbé is válna, ami nem igaz, persze, hogy nem igaz, hiszen eddig sem

titkolózott, csak most, igen, most mintha sejténé, minek is kellene még hangot adnia, de amúgy is ezzel folytatta volna, azokkal az eseményekkel, amelyeket tegnap, tegnapelőtt tapasztalt, amúgy semmi rendkívüli, csak a kis Szevát kereste délután egy idegen, egy felnőtt, mert át akart adni neki két gyönyörű újfundlandi vagy leonbergi kölyökkutyát, de nem is ez a fontos, hanem az, ahogy Mágocsy úr reagált erre, vagyis arra a személyleírásra, amit a férje adott az ismeretlenről, ugyanis nyugtalan lett, ami nagyon ritkán fordult elő, tényleg alig emlékszik ilyen esetre, szinte mindig csak nevetett minden aggodalmukon, a kis Szevával kapcsolatos aggodalmukon, most viszont részletes magyarázatot kért, az apróságok külön is érdekelték, hogy nem késett-e a fiú, melyik útvonalon közlekedett, az uszodából időben jött-e ki, no és, hogy kívül, kiknek a társaságában látták az elmúlt néhány napon, meg hát, kérdezte, mi van a *Kendermagossal*, megkerült-e az a pulcsi, meg azt is mondta, szülői értekezletre készül, kérdezte, megkérdezte, hogy szerintük, mármint a férje és az ő véleménye szerint vigyen-e az osztályfőnöknek egy párezer forintos ajándékot, új tanerő az iskolában, de látszott rajta, nem figyel különösebben, egy leheletnyivel gyorsabb és határozottabb lett a mozgása, a telefonkönyvben keresett valamit, a tárcáját ellenőrizte, az üzeneteit a telefonján, aztán a felesége is elköszönt, nyugtalannak látszott, visszavonult, ők meg lassan, mikor már úgy érezték, nincs szükség rájuk, átmentek a saját részlegükbe, igen, azt hitték, vége van a napnak, megint egy nappal közelebb kerültek, hogy lakástulajdonossá váljanak, igen, később erről is beszéltek, még az imádkozás előtt.

Szerinte mindenki tudja, hogy ő mire gondol, aki ebben a szobában ül, szerinte érti, mire szeretne utalni azzal, miszerint volt valami szokatlan nyugalom, valami kimondhatatlan köröttük, egy előérzet ott lógott a levegőben, hogy egészen biztos, történni fog valami, hiszen mindenkivel előfordult már, tudják, mire gondol, hogy megérezte, előre megérezte olyasmit, ami később bekövetkezett, szóval, leginkább talán ehhez a hangulathoz tudná hasonlítani, ami azon az estén körbefogta őket, és erre csak még jobban ráerősített, hogy Mágocsy úr bekopogott hozzájuk, mert pontosítani akarta, milyen kocsival hozták a kiskutyákat, hogy ugye meggyaszínú volt a dzsip, egy Cheeroky volt, ugye, ezt mondták, jól emlékszik, nem, semmi, semmi különös, tette még hozzá, de nem kacagott magán, sajnós, nem mondta, hogy nyugi, *nyubi*,

nem, komoly maradt, és akkor este sokáig, nagyon sokáig beszélgetés hangjai szűrődtek ki a nappaliból, és talán nem veszi rossznéven Mágocsy úr, ha most azt is megemlíti, hogy neki feltűnt, megütötte a fülét az idegen beszéd, vagyis hát nem idegen, az orosz, az, hogy a beszéd hevében oroszra váltottak a fiával, és csak azért mondja, mert erre már nagyon régen nem volt példa, arra, hogy későig, hosszasan, heves beszélgetést folytasson a fiával, de főként arra nem, hogy anyanyelvüket használják, viszont nagyon kéri, nehogy már azt higgyék, hallgatózott, náluk ez nem szokás, náluk ez tényleg sosem volt szokás.

Csak egyre kér mindenkit, ismételten arra kérne minden jelenlévőt, szóval – kedves *Meghallgató Testület*, ne feledjék az ő elkötelezettségüket és hitüket, ennyi jut eszébe most, illetve hosszú napokig tudna beszélni, hogyha sejteni engednék, legalább valami támpontot adnának arra nézvést, hogy mit domborítson ki, akkor talán összefüggéseket is tudna találni ezek között az apró, semmitmondó részletek között, de így, sajnálja, tényleg nagyon restelli, de ő valóban nem lát olyan kibontható történetet, ami által érdekessé válhatna az életük, csak ezzel a sokmillió apró-cseprő, hétköznapi dologgal tud előállni, hogy ki mit mondott, mikor mit tett, például akkor este még sokáig, nagyon sokáig tévéztek, beszélgettek ők is, a férje meg ő, mert levelet kaptak a fiúktól, azt írta, úgy néz ki, lehet, hogy ők is átjönnek, ha odaát minden tovább romlik, akkor ők is jönnek, és hálát adtak az égnek, hogy mindenki jól van, hamarosan átköltöznek a saját lakásukba, az ember legyen elégedett a sorsával, mondta a férje, mint aki saját magát győzködi, és beszámolt, hogy megint egy robbantásos merénylet történt, a késő esti híradóban látta-hallotta, csupa rosszarú férfi volt a megszólaló, és képzelje el, folytatta, attól félt, így mondta, szinte reszketett, nehogy már meglássa közöttük azt, aki a kiskutyákat hozta, vagy, hogy látta is már félelmében a járókelőkről készült snittek közt, már nem tudja, semmiben sem biztos, de hogy ő, mármint a férje, miért kapcsol össze ilyen dolgokat, egymástól ilyen távol eső dolgokat, nem érti, mondta, ő tényleg nem érti.

Igen tisztelt *Meghallgató Testület*, Szevára gondol, higgyék el, a kissrácon is jár közben az esze – a két kis újfundlandinak vagy leonberginek vajon mi lesz a sorsa! –, meg persze azon, hogyan alakul, ha átköltöznek a fiáék is, mi lesz, ha letelik a három év, milyen munkát kaphatnak ők,

a férje meg ő a Mágocsy-cégnél, de nem félnek, és ez talán mindennél fontosabb, talán ez a legfontosabb, a Mágocsy-házaspárt aki ismeri, tudja, mire gondolnak, ő meg a férje, hogy nem kell attól tartaniuk, utcára kerülnek, szóval, a biztonság nagyon számít, az egészség után a biztonságérzés a legfontosabb, és tulajdonképpen most már annak is örül, hogy megismerhette a *Téemtét*, ne vegyék tiszteletlenségnek, így hallott a *Testülete*ről először, mindenki így emlegeti őket, hogy *Téemté*, és mindenféle mendemonda jár felőlük, hogy, ha már valakik eléjük kerülnek, hogyha valakiknek az ügyével a *Téemté* foglalkozik, az már a nagybetűs politika, így mondják, nagybetűs politika, hogy temérdek pénz meg hatalom, szóval, hogy akkor változások várhatók, komoly módosulások a családok életében, meg rémtörténeteket is hallottak már, kivégzésekről, minden, de hát ez már csak így volt, így lesz, amióta világ a világ, ez így marad: amiről nem tud semmit az ember, attól retteg a legjobban, arról beszél a legtöbbit, mintha a megfogalmazás maga, mintha csak az segítené a félőt, hogy legyőzze rettegését, hogy valamiképpen úrrá legyen rajta, mert olyan nyomorult az ember, Édesistenem, hogy néha mennyire nyomorultnak érzi ő magát, mennyire magára tud maradni az ember, és remeg és fél, de hát ezt az érzést ismeri mindenki, vagy, ha nem, hát előbb-utóbb úgyis meg fogja tapasztalni, ezt meg kell tapasztalnia, mindegy, hogy irányítóként vagy végrehajtóként érkezik el a magányához, mindegy, az érzés nem eszerint válogat, azt hiszi, így kell mondani, *agyinacsesztvo sztrábá i trépetá*, hogy a remegés, a félelem magánya nem válogat, igen, ez így van, ebben ő biztos, amennyire csak biztos lehet az ember abban, ami egyszer elkövetkezik, amennyire csak bízik ő is meg a férje is abban, ami a csendből támad fel, igen, például abból a csendből, ami beáll egy ilyen beszéd végezte után...

POLGÁR JULIANNA

CSÍKSOMLYÓI CSÖNDES IMÁDSÁG

„Könyörögj érettünk”

Babba Mária
SZÉP Szent Mária

Zokogás zápora
öntözi a földet
Fájdalom sátora
gyűjti be a könnyet

Babba Mária
Babba Mária

Hullik füre-fára
„Világ világára”
IMÁDSÁGos gyolcsra

Babba Mária
Kisdéd-ábitat

Torony ba toronylik
Torony ba beomlik
Háborút lobasztasz
SZENT BÉKÉT
marasztasz

Babba Mária
Babba Mária

Torony ba szétporlik
Háborút hamvasít
Torony ba magaslik
SZENT BÉKÉT szétporít

Babba Mária
Szép SZŰZ Mária

Hinti füre-fára
„Világ világára”
Megbocsátó SZÓval

Babba Mária
Babba Mária

HÁRSFÁból faragott
fény a Te Orcád
Emberek serege
vándorol Hozzád

Babba Mária
Ember-ária

„KÖNYÖRÜLJ MIRAJTUNK”

RÉKASY ILDIKÓ

SORS

*Honnan tudhatná azt a kő,
mit rejt belül s mi lesz a sorsa,
míg formátlan tömb, mielőtt
a véső átütötte volna?*

*Ismerbette előbb a kint
vagy a beteljesült gyönyört,
melytől a súly lebegni kezd,
ha majd kerubként szárnyat ölt?*

*Bűnös, ha a zengő csapások
elkerülnek, megmenekül
s mindörökké csak kő marad
emlék nélkül s jövőtlenül?*

ANYÁM MOSOLYA

*Egy félmosoly,
az ajkak alig-rebbenése:
felbőkön átoson
egy csöpp fény, alig venni észre;
épp csak megérint,
mint madár szárnya a folyót,
s tovább gyűrűzik
bennem a mosolyod.*

HOLTODIGLAN

*Kik egymásnak szerelmet adtak,
szétválva is egyek maradnak.
Mint makacs nap a felbős égen,
ki-kisütnek egymás szívében.
Rabul ejtve a másik álmát,
egyikük túléli halálát.
Élő részed velem is itt van
holtomiglan: holtodiglan.*

K. ROJÁK ANGÉLA

GYERTYAFÉNYNÉL

Édesapám emlékére

*Sötétben
bujdosó fájdalom
vagyok,
szikra, mit
felkap a szél,
lánggra lobbantani
érted
a Napot.*

*...Éjszaka volt,
vacogtak a csillagok,
kezed érintésekor
a pillanat is
megfagyott.*

*Kérdezhetném újra:
felmelegítelek?...
Koppan a tudat ökle
– már nem lehet.*

*Tőled tanultam élni,
mert tudtad, hogyan kell
csonkig égni
– elfogytál csendesen.*

*Gyűjtögetem a perceket,
míg múlt helyed
néma tekintete
rám mered, s hiába:
mint hulló dió koppanása,
elhal a tér-időben
életed.*

*A szikra, mit
felkapott a szél,
szintén halott –
sötétben
csillagod: fájdalom
vagyok.*

KOSZTÁK ISTVÁN grafikája

SARUSI MIHÁLY

KOPOGTATÓ MAFLÁSA

(A „Túl – a – Gulág” meséiből)

Még hogy a maflása (aki kapja, szinte kileheli a lelkét), a dufla maflása! Az hiányzik, nem egy komprádor-kommunista náci kormány.

Hogy a közepibe vágjak, döngetős Kopogtató – amúgy csak Kiss (és Balázs, azaz Bazsi) a Hosszú-utcáról – még csak harmincnégy éves, de már szinte milliomos. Azon túl, hogy ér néhány milliót a háza, ugyanennyit – bizonyosan – az a tucat magyar holdja, ő volt a csonkaaradi kismezővárosban az első ember (már a legújabb, 1990-től vehető – polgári! – demokráciánkban), aki kötvényt vett (s ha értene hozzá, vállalkozó szelleméhez méltóan a tőzsdézéstől sem riadna vissza).

Már ha az elvtársakat nem számítjuk.

A mezővároskának nem ő az egyetlen kopogtatója, eme mezei foglalatossággal még hatan keresnek meg évente egy kisebb házra valót e szép magyar településünkön. Dinnyés falu volt ez, Bazsi kedves öregapja még avval járta a környék falvait-városait, hogy *Dinnyét vegyenek! Dinnyét! Itt a dinnye! Asszonyok, itt az eredeti aradi dinnye!* Nem kevésbé kedves apjának viszont majdnem elvette a kedvét – nemhogy a dinnyekertészettől, valójában – az élettől is az úgynevezett „szövetkezetesítés”, mely (ahelyett, hogy megszerezte volna tagjainak a legjobb vetőmagot, permetszert, műtrágyát, miegyebet, adta volna, ha megszorulsz, a gépeket és a vontatót, védte volna a kertészek érdekeit s jól fizető piacra segítette volna a valódi aradi-csanádi görögdinnyét, nem beszélve arról a jogi tanácsadásról, miként lehetséges talpon maradni a rablóállam adótörvényei közepette) nem volt más, mint az ösközösség normáinak a visszaállítása, így végeredményben a gazdaság – abban a dinnyészkedés – tökéletes szétveréséhez vezetett.

...Volna, mondhatnók, ha mondani mernők az igazságot, mert (amúgy) – ahogy általában a kelet-európai–nyugat-ázsiai módira kényszerített közép-európai parasztság általában – a dinnyések sem estek a fejük lágýára s folytatták ott, ahol lehetett: abban a szent pillanatban visszaállították a maguk Kert-Aradvár-megyéjét, amint a lehető legkisebb lehetőség lehetőségessé vált. Kapták magukat s a kolhoztól megmentett kertjükben, „háztáji gazdaságukban” nekiálltak kisüzemi dinnyetermelési tapasztalataikat hasznosítani (ne is mondjam, továbbfejleszteni!)

A rövid – direktben, mondhatni kétszáz százalékra komcsi (azaz a moszkvai, valójában valahol Párizs tájékán kisütött kommunát utánzó, a Sarkvidéken gyapatültetvényrel és más micsurini globalista dolgokkal kísérletező agyalágyult) – nekibuzdulást követően dinnyekertészeink jól betartottak a Kolhoz-Állam (havibaj helyett napibajjal küszködő) képzelgőinek: a dinnye annyi, amennyi, s jónéhányan pár esztendő alatt úgy megszédtek magukat, mintha be sem ütött volna a magyar–román országhatár melletti világba (ménkű helyett) a kommunizmus nevű – világméreteken is fertőző – nyavalya.

Említettem volt, Bazsi dinnyés családból származik s mi mást tehetett volna (hogy úgy döntött, ő is túléli a „proletárdiktatúrát”), beletanult ősei mesterségébe! A dinnyekertészet egyik helybéli mesterévé képezte magát, ragadt reá minden, mi méltó arra, hogy eltanuljuk, egy életre megjegyezzük, hasznosítsuk a magunk (és családunk) – valamint parasztpolgár osztályunk – (nemzetünk) – az emberiség – javára. Úgyhogy amellet, miként kell dinnyepalántát nevelni, a kisdinnyéknek ágyat vetni, afölé üveg-, avagy fóliatetőt (ne is mondjam, házat) húzni, óvni fagytól, befűléstől, ragyától, fertőzéstől, majd idejében leszedni és túladni rajta (mielőbb, minél nagyobb nyereséggel), a szinte egymagában megélhetést nyújtó kopogtató tudományt is magáévá tette.

Kezd a dolog érdekessé válni, mert (nemsokára kiderül!) döngetős Bazsi e szakmafejelése ezzel nem állt meg, sőt a magáévá tevés – ha Bazsinkról van szó, nem is olyan ingoványos – mezejére lépett.

Amúgy csak Kopogtató Kiss, a döngetősséget csak a szerzőkben (két kupica pálinka, avagy három veder bor közben) emlegetik.

– Csak sorjába, ha lehet.

Maradjunk annyiban, Bazsi – mielőtt hivatásos kopogtató lett – úgy elsajátította a dinnyészet minden csínját-bínját, hogy jobban aligha lehet, s ehhez (nem vitás) az is hozzátartozik, hogy a parasztember meg tudja különböztetni a tököt a dinnyétől. Azazhogy az éretlent az érettől, a disznónak való – még zöld, legalábbis nyers, a jószágon kívül legfönnebb a házi savanyításban érdekelték számára kedves – dinnyét a csorgó levű, tiszta fényű, édes, már-már ropogós, sárga avagy piros belű, leszedni, eladni és fölزابálni való görögötől!

Megkopogtatja az ember a görögöt, kopogtatja behajlított mutatóujjával a dinnyét, s az a héja alól visszaszólvá jelzi, a dinnyefejettség mely állapotában leledzik éppen.

– Ha mély a hangja, érett, ha magas, tök!

Ez az, ami tévedés, mert a vékony hang épp az érettséget is jelezheti, a vastag meg hogy apadt a lelkem, a disznó sem lesz odáig érte.

Mert nem olyan akármilyen (egyszerű) dolog a dinnyekopogtatás, hogy csak úgy – bárki dinnyebarát – azt mondhassa magáról, bizonyos a dolgában; mint minden mesterségbeli tudáshoz, ehhez is biztos érzék, jókora tapasztalat s (ne is mondjam) a minden értelmes dologhoz szükséges munkakedv, a hajlongástól meg nem ijedő dolgozó ember némi haszonlesése is szükségeltetik hozzá! Mert – szó szerint így van – ezt sem adják ingyen. Aki eltanulja, sokat fárad érte, aki meg igényli, kinyithatja a bukszája száját (az aljáig).

– Kilója egy forint, vagy van, hogy kerek összegben tízezetet kap egy hold dinnye kopogtatásáért. Jobban megéri egyben vállalni, mert ha kilóra kéri a fizetséget, lehet, hogy elsőre alig szed le valamit, a sokadik szedés viszont bejöhethet!

Ha átalányt kér, nem érzi, hogy potyára járja végig dinnyéről dinnyére a jókora darab földet, amikor (elsőre) fél mázsát ha leszed. Kopogtat, csúszik-mászik, hajlong... Ha jó nyarunk van, még egy keresetre valót visz haza.

Persze, ahhoz nyáron vagy hatszor végigmegy a földön.

A kerek összegre megkötött alku dinnyésnek és kopogtatónak egyaránt kedvező, mert – ugye – ki tudja (előre), milyen lesz a termés.

Bazsi amúgy sem hal éhen, mert – mondom – elsősorban a saját kerteszetéből él. De hogy kopogtat is (azoknak, akik csak nemrég kezdtek a szakmát, a minap vágta bele a tisztos megélhetéssel kecsegtető, amúgy tavaszeltől ősztől nagyon kemény munkát követelő dinnyekerteskedésbe, mert azért a vérbeteli dinnyés nem bízta másra a kopogtatást sem), majdhogynem duflán keres.

Akkor még Bazsi maflása...

(Maflásnak a magafajta jókötésű ember ökölcspását, enyhébb esetben nyaklevesét nevezik Kismagyarország eme zugában, ez esetben azért – egy kicsikét, mindjárt elvállik – másról van szó.)

– Lányoknak ingyen kopogtat!

Ne kiabáld el, szólna rá az ember, de hát – mit lehet itt tenni – kis hely a mi mezőváros jellegű nagy falunk! Az embereknek be nem állna a szájuk, így aztán Bazsinak (kiből, valószínűleg – meglehet, a világon is – egyedülálló módon, döntetős Kopogtató vált) már Csonkacsánád aradi végének békési sarkában a település határain túl is terjedni kezd a híre.

– Csak le ne vágják neki! – sóhajt egyvalaki, rosszalkodik más.

Mondom, a végén elkiabálom (a lényeket).

– Dufla, vagy semmi.
Pláne Bazsi maflásából...

Mielőtt (kellőképp) félre tetszenének érteni – a dolgokat –, arra még ki kell térnünk (mielőtt a leglényegre térnénk), hogy Bazsi – kiből időközben, de nem idő előtt, mondhatni pont a legjobbkor döngetős Kopogtató lett – méreten felüli fickóvá cseperedett! Oly mértékben túlméretezett lett Kiss Balázs kománk, hogy (még csak fekete rövidnadrágos suttyó volt, de már) negyedik elemista korában az utca túloldalára mentek a szomszédban élő nagylányok, ha meglátták feljűk közeledni.

Van, aki úgy tudja, nyugalmi állapotban a térdéig lóg, más arra emlékszik, hogy egyszer – amikor együtt dinnyéztek a déli verőn – avval verte el a térdéről a legyet, valamelyik koma arról szokott regélni, hogy Bazsi egykoron a kicsodájával kiütötte a kezéből a kávé s findzsát, egyebekben valóban akkorát adott neki a Teremtő.

Kezdetben Lőcsös Bazsi volt a beceneve, később, már kopogtató korában maradt rajta a Döngetős nevezet. Mert még hogy megkopogtatja a görögdinnyét, a leányok s az asszonyok egy bizonyos csoportja is él-hal érte.

Titok még egy ilyen négy-ötezres mezővároskában sem marad szűk körben, elég hamar – mondhatni a bálokat követő éjszakai beszélgetések (s miegyebek) utáni rémhírekből – kitudódott, mekkora van neki.

Utóbb a seregben rettentette el a katonapajtásait, a kekeckedő tiszteseznek meg csak elővette (ha bevott egy kicsikét!) és körbemutatva küldte őket melegebb égtájra.

Bazsi feleséget égen-földön nem talált volna, ha (persze, már megint: dinnyekopogtató munkája javán) rá nem bukkan Évájára, ki (amúgy) Terkának hívtak. Teri kapta magát és úgy – hogy finoman fogalmazzunk – (úgy) zsebvágta Bazsi fertelmes méreten felüliségét, hogy!

Teri időben megnézte magának – amikor már a faluban csak róla (azazhogy méreten felüliségéről) beszéltek (a nagyszájú asszonyok) – és az első alkalommal lecsapott Bazsinkra: a szerencsétlent befogta a maga különbejáratú kopogtatójának.

– Megnézed, nem tök-e? – kérdé (férjfogó legénykerés gyanánt) Kiss Balázs dinnyekopogtató iparostól a dinnyeföld közepén a csőszkunyhó melletti csődben s kicsi hasára tette a kezét.

Nem belebonyolódva a dolgok közepébe, annyit azért elutoghatszunk (Terézia nem szereti, ha hangoskodik az ember): belételet (azért) néhány év, míg a többi – rászoruló – nő rákapott haverunkra.

Tán akkor történt a baj (került hírbe s lett egycsapásra igen kapós kopogtatónk a dinnyekertészeken túlmenően is), amikor asszonykája elárulta, Bazsi ügyes újember, de feszt leveri (elveri, kiveri, elporolja, tönkreüti, szétzúzza, sat., sat.) a méhét. Merthogy az asszonyka igen nehezen került másállapotba s gyermekük így sem lett, mert ha ura (hogy úgy mondjuk) hozzáért, azon nyomban elvetélt.

Végül Trézsi csak megtalálta a megoldást, ugyanis – a közönség, akarom mondani a falu csodálkozására – csak szült egy szép, egészséges leánygyermeket, majd még két fiút. Hogy hogyan tette, milyen segédeszközt (ne adj'isten lökésgátlót) vett igénybe, hogy ne veszítse el magzatát, már nem árulta volna el a jó édesanyjának sem (aki akkorra rég elhunyt); csak gyanították a közben több rendben kiokosodott asszonyok.

Egy szó mint száz, Bazsiból Döngető Kopogtató vált s híre már akkora, hogy a közeli (egykori) dzsentrifészek kisváros eredeti szándék el-lenére megeseett hölgyei körében is közkedveltséget élvez. Mi több, már a székvárosban is hallani (időnként) – bizonyos társaságokban – felőle.

– Döngessen el téged Bazsi! – szoktak heccelődni a sületlen helybéli csavargók, kik nem tudják, mire megy ki a dolog (valójában mi is az ábra), hogy milyen nem akármilyen ügyről van itten szó.

Arról most nem beszélve, hogy jó öregapja – alkalmi kaszás-keresztesként – a kisnyilasok táborát szaporította (mondván, csak több jut neki, ha elszedi a másét), rosszcsont édesapja meg, hogy szorult a hurok, majdnem belépett (ha az MDP-be, elébb az MKP-be nem is, de szinte) az MSZMP-be! Legalábbis a szakszervezetre rá tudták beszélni. Üsse kő, és akkor már akár a Pártba is be lehetett volna vinni. Azt lehet mondani: Csonka-Aradszék egyik pártonkívüli bolsevikja lett belőle!

Na, Bazsit aztán nem, ő egy tapodtat sem, az egy idő után az utca (majd a városocskányi nagy falu) rémeként ismertté vált Kiss Balázs – ki később a kopogtató iparban utazott – elég hamar elárulta, mi köze az egészhez: még a KISZ-be (a később születettek kedvéért elárulhatjuk: a moszkvai megszállókkal együttműködő honi ifjúkommunisták egyletébe) sem volt hajlandó tagnak állni. Amikor a csapszékben (bál előtt, közben és után) a tagját kezdte – valaki – emlegetni, a KISZ-titkár maga állt el a dologtól.

– Kapsz tőle egy olyan maflást!

Mármint hogy a v v a l.

Merthogy azt találta neki mondani a mi Bazsink: úgy szarik az egészre, ahogy van.

Elég apolitikus duma – pártosság, pláne, sehol –, de a KISZ-titkár mit tehetett (azon kívül, hogy nem jelentette föl).

Viccen kívül.

Bazsi – mint kopogtató – (akár egyik, akár másik viszonylatban) a kopogtatandók kedvence (lett). Méretei ellenére – némelyest tán szakértelméből is kifolyólag, de legfőként tán alaptermészetéből eredően – csupa (mondom, meglepő) gyöngédség. Ahogy hozzányúl a dinnyéhez s eldönti, marad-e még a száron, vagy máris mehet a belföldi avagy a külhoni piacra, kész csoda! Egyet össze nem törne (le nem ejtene!). Szelíd, kedves, szeretni való – s ne is mondjam, hisz az eddigiekből már tán kiderült, szeretni tudó – muksó! Akarom mondani: a dinnyével kesztyűs kézzel bánó barom nagy ember.

Már megint keverjük a dolgokat, úgyhogy maradjunk annyiban: akár a göröghöz, akár a tótnéhoz (magyar leányhoz, stb.) fordult kopogtató mesterségével, azt lehet mondani, abban csak köszönet volt (hiba egy sem). Mert helybéli kopogtató mesterünk értette (ne is mondjam, érti)... az érteni valókat. Egy tőköt le nem szedett volna az indájáról, egy állapotos nő (sajnos) áldott nem maradt, ha ő hozzája nyúlt.

Leginkább dinnyeeréskor tehetette dolgát (mindkét tekintetben) – nyíltan és szabadon, ne is mondjam: a dinnyeföldön, hol napközben a szabad ég alatt kopogtatott, éjszaka újfent, csak már másképpen s legtöbbször a csőszkunyhóban –, ámbár ha elfogyott a (jó homokos) földekről a leszedésre váró dinnye, megtette máshol is. Vagy ő ment a megrendelőhöz, vagy amaz jött hozzá, midőn asszonykája nem volt odahaza (mert, ahogy az sejthető, nyugalom kell, meghittség, no meg jobbára az éj leple e másfajta „kopogtatáshoz”; hogy más meg ne tudja, mitől múlik el a gimnazista leány, a szegénység miatt többre nem vállalkozó kétgyermekes anyuka, avagy éppen spanyol útra spóroló gyermektelen nagysága valamelyest már jelentkező hasa).

Nem vitás, Bazsiban bízni lehet: amire ő azt mondja, hogy érett, azt meglékelheti nyugodtan a piacon a gazda, akihez meg egyszer hozzábújik (netán az őhozzá, de most ez egyremegy!), elmúlik a nem kívánt akármilye.

A tarifa épp annyi, mint egy hold dinnye kopogtatásé: kerek összegben – átalányként – tízezer. Hogy ne mondjam: micsoda különbség tízezer forintot hatszori dinnyekopogtatással egy holdról (néhány hét alatt) megkeresni s milyen más egyetlen (időnként hosszabb ideig is elhúzódó, de amannál csak hamarabb befejeződő lehajlással megkeresni!

Lányoknak ingyen csinálná, de az asszonyka ideges, csak ne kivételezzen, úgyhogy azok a fiatalabb póruljártak járnak jobban, akik – mondom – nyáron kereshetik meg (mert épp akkorra estek meg) a dinnyetáblán, hol a kunyhóban elrendezhető a rendezni való.

Rá nem kapnak, ő nem kaphat senkire, mert, ugye. Csakis gyógyászati segédeszközként van forgalomban. Kapós vizont (egy-egy megszorult vászonceléd számára) különösen azért, mert – hiszik, nem hiszik, így igaz – száz százalékosan fájdalommentes, fertőzés nélkül, mellékhatástalan, utókezelés nélkül megúszható elsőrendű természetgyógyászati módról van szó.

– Kutyaharapást szőrivel!

Így is lehet(ne) mondani.

Terkánk mindamellett maga vetette el a sulykot, amikor (nem egy alkalommal) elárulta a legjobb barátnéjának, miért nincs – nem volt addig még – gyermekük. A komaasszony az első alkalommal kölcsönkérte (hogy megbeszélte-e a barátnéjával, arról a faluban többféleképp nyilatkoznak) Bazsit, aki ettől fogvást a nagyközségben mind nagyobb ismeretségre (és ismertségre, mi több, tekintélyre) tett szert nőgyógyászatnak is vehető tehetségéből eredően.

– Kopogtatunk, kopogtatunk, a dinnyeföldek meg üresek? – élcelődik vele a dinnyedülő szélén egy régi iskolatárs.

Ha tudná, hogy az ő asszonykája is járt már Bazsitoknál!

(A címét, ember, a címét nem tudja?!)

(Ami titok, az Bazsiból ki nem szedhető, de át amiről egy asszony tud... Arról maholnap a fél – nagy magyar alföldi – világ színté a kelletténél is többet.)

SCHOBER OTTÓ

BALESETI STATISZTIKA

Úgy harminc évvel a szovjet birodalom bukása előtt – nem először és nem utoljára – Ungvárra kellett utaznom, a művelődési dolgozók megyei értekezletére. Újdonsült gépkocsi-tulajdonosként ez volt az első hosszabb utam a saját kocsimmal. Nem tagadom: már-már repestem a boldogságtól, mert igazgatói és rendezői (fél)fizetésemből tizenöt év alatt sikerült összegyűjteni annyi pénzt (nem kevés egyéb fontos portékáról való lemondás árán), hogy megvásárolhattam egy kocsit, amelyre – mellesleg – tíz évig vártam a sorban állók közt

Az aránylag olcsó – mert primitív – járműre ugyan nemigen illett a „kocsi” megtisztelő titulus, hiszen inkább csak Zaporozsec néven emlegették sokan, mások pedig Hruscsov utolsó bosszújának csúfolták. Mindettől függetlenül örültem a cserebogár-hátú kis járműnek, így büszkén feszíttem a volánja mögött.

Az értekezlet után a kevésbé forgalmas, Bátyú községet érintő úton indultam el hazafelé, már csak azért is, mert így útba esett Nagydobrony – Kárpátalja egyik legnagyobb magyarlakta települése –, amelyhez megannyi felejthetetlen gyermekkori emlékem fűződik.

Alig hatvan kilométer per óra sebességgel hajtottam a falun át, de nem csupán a KRESZ előírásai miatt, hanem azért is, hogy földijeim észrevehessék a szerény, „alacsony” autóban „magas” személyemet... Úgy emlékszem, tovább csökkentettem a sebességet, már-már lépésben haladtam, még a fejemet is ki-kidugtam az ablakon, hogy felfigyeljenek rám az emberek. Ám az általam nagyra becsült falu népének esze ágában sem volt a lassan guruló „kis” autóban ülő „nagy” embert észrevenni. Gyermekkori barátaimmal sem találkoztam, bár néhányuk háza előtt megálltam, érdeklődtem. Nem voltak otthon: dolgoztak a munkahelyükön, mert akkor még a szocializmusra az olt a jellemző, hogy az emberek többségének volt munkahelye.

Aztán rákanyarodtam a Nagydobrony–Bátyú útszakaszra, s vezetés közben azon tűnődtem, hogy diákéveim alatt vajon hányszor tehettem meg ezt a tíz kilométeres, poros utat a bátyúi vasútállomástól nagydobronyi házunkig. És persze örvendeztem: az egykori másfél órás gyaloglást felváltotta a néhány perces könnyed száguldás...

Kellemetes érzéseim abban a pillanatban ellillantak, amikor egy baleset színhelyére érkeztem, amely a Szernye-mocsár egyik patakocskáján átívelő híd előtt történt.

Amint kiugrottam a kocsiból, borzalmas látvány tárult eléem: az út menti árok partjára sodródott motorkerékpár mellett vértócsában, eszméletlenül hevert annak vezetője, a teherautó mellett pedig egy elsápadt arcú férfi állt, remegve.

Felmérve a helyzetet, első gondolatom az volt, hogy a nyilván nagy sebességgel haladó motorkerékpár vezetője az élesen balra kanyarodó országúton elvesztette uralmát a jármű fölött, így az belefutott a vele szemben szabályosan közlekedő tehergépkocsi oldalába.

Közben a helyszínre érkezett egy Nagydobrony felé tartó kerékpáros is. A sérült motoros élt, s lélegzetén erősen érződött az alkohol szaga. Ettől függetlenül – természetesen – mindhárman mielőbb segíteni akartunk a szerencsétlen.

De hogyan? Hozzányúlni nem mertünk, mert attól féltünk, ha megmozdítjuk, még nagyobb bajt okozunk.

Végül úgy döntöttünk, hogy a kerékpáros gyorsan folytatja útját és Nagydobronyban értesíti a milíciát vagy a mentőket, én pedig Bátyúból próbálom telefonon értesíteni a beregszászi járási milícia ügyeletét.

Így is történt. A községházáról telefonáltam. A vonal másik végén a szolgálatos altiszt jelentkezett.

– Egy balesetről szeretnék bejelentést tenni – hadartam a kagylóba minden bevezető nélkül.

És ez – hiba volt. Az ügyeletes azon nyomban rendre utasított.

– Várjunk csak, várjunk! Először is: kivel beszélek?! – kérdezte fontoskodva.

Elszégyelltem magamat, aztán megmondtam a nevemet, még apám nevét is, ahogy az a szláv szokás szerint dukál.

– Hány éves ön? – hangzott a következő kérdés.

Furcsálkodás ide vagy oda, azonnal közöltem a koromat, foglalkozásomat, s hogy honnan telefonálok, hogyan kerültem oda.

Miközben az altiszt az általam mondottakat lekörmölte, egy magasabb rangú tiszt vett át a telefonkagylót.

„Te jó ég! Ha mindent újra el kell ismételnem, a sérült meg is halhat” – gondoltam kétségbeesetten.

Nem így történt. A tiszt nem becses személyemre, inkább a baleset körülményeire volt kíváncsi. Figyelmesen meghallgatott, s némi gondolkodás után megkérdezte:

– Pontosan holt történt a baleset?

Elcsodálkoztam a kérdésen, és megismételtem:

– Mint mondtam, a Nagydobrony–Bátyú közötti országúton.

– Jó, jó – de az útnak melyik szakaszán? – firtatta a főhadnagy.

– Ezt is mondtam: közvetlenül a híd előtti kanyarban.

A tiszt hangja érezhetően megkeményedett:

– Engem az érdekel – mondta kimerően –, hogy a baleset az ungvári vagy a beregszászi útszakaszon történt-e?!

Ekkor jutott eszembe, hogy a két járás ezen az útszakaszon határos egymással. Azonnal „kapcsoltam”:

– Ha jól tudom – mondtam –, a híd melletti szakasz még az ungvári járáshoz tartozik.

– Na látja, ez a lényeg! – örvendezett a tiszt. Aztán hozzátette: – Tudja mit? Ne törődjön velem, felejtse el az egész ügyet!

– Tessék?? – értetlenkedtem.

– Foglalkozzon vele az ungvári milícia, ha egyszer az ő járásuk területén történt a baleset.

– De hisz emberéletről van szó! – erősködtem.

– Az lehet, de ez a dolog akkor se rontsa a mi járásunk baleseti statisztikáját! Remélem, megértett? – és ezzel a készülék elnémult

Én is. Nem tudtam szóhoz jutni.

A baleset színhelyére nem térhettem vissza, mert fogytán volt az üzemanyagom, a legközelebbi benzinkút pedig – akkor még – Beregszászban volt. Elindultam hát hazafelé. Már korántsem voltam annyira boldog a volán mögött, inkább ideges. Újdonsült sofőrként attól tartottam, hogy felzaklatott lelkiállapotomban esetleg magam is balesetet szenvedek, „rontva” a járás baleseti statisztikáját...

SÜTŐ KÁLMÁN

ELBITOROLT EMBERSÉGÜNK

*Ha test és lélek forró lázban ég,
és piros vérem kiömlött már rég:
itt már ez sem elég...?*

*Omoljak tán porba csúszva-mászva?
Szakadjon meg a szív, ha bíja van:
itt ez is hasztalan?*

*Más sorsokat nem írnak itt soba?
(Forró a toll, betűje úgy éget...
S kigyúlnak: a végek...)*

*Hajb! – de addig kiömlik a vérem,
s a kibűlt tócsa fölött mabolnap
kutyák marakodnak...!*

1936

IDESZAKADTSÁGUNK

*Sorsunk: a Végzet döngeti mellem,
lerogyok kegyetlen ütéstől
– de megérdemlem.*

*Kibuggyan ajkamon a jaj, a vér,
törékeny szívem lázban, nem remél.
Idők omlása után el kell mennem
– én megérdemlem, én megérdemlem.*

*Ől, vág, zúz, rág, mar valami bennem,
s nem bevít mézes-mázos kegyre
– mert nem érdemlem.*

*Jövőknek, sorsunk csatáz, barcol, éget
s rám mered ez a bús magyar élet.
Hordom keresztet, ezt kell tennem
– megérdemlem, megérdemlem.*

1935

(MONTÁZS)

*Onnan való vagyok én,
hol a rög az étellel összeforr.
Gyebenna mélye
dobott ki magából, sorsom megjelölte:
kezemben ekeszava,
verítéktől vált meg az alkony,
agybomlástól éji-éjszaka.
Kettős pálya bolygó vándora,
új ígérekkel jöttem közétek,
bazudom a valót – szerelmesen...*

*Vágyaknak valója, jövőknek jövője,
mit keresek itt e hűvös tájon?
Meddig? Még meddig kell itt bujdokolni:
elúzve, viharzó vad éjszakákon?
Nekem nem kell a modern szív:
vele binni s szeretni nem lehet...
Lelkeket jöttem venni tőletek,
cserébe adom oda lelkemet.*

*Lebajtott fejjel járni itt vétek,
itt minden percre van mérce,
a percnek éltet égő lángja,
már a másinak rügyfakadása
új tettekre űzi életed...
Felém szállnak feddön, korholón
el nem végzett dolgok árnyai.
Ma vagyok... Tán kellek a másnak?!
Jöjjenek már mások... Újra mások:
új időkben az új Messiások.*

SZ. MOLNÁR FERENC

alibi

*alibi csókok sebzik tamás
ajkam széleit,
mióta alkalmi riheronggyal
mosom képedet;
de hiába! albumagyam őrzi
az ezernyi fotót... és jót,
melyet vírusirtó eszem sem
tisztított meg egészen;
lő voltál, de számár kellett hogy
túrje és viselje ólom terbemet,
s kaptam az olajfa ágából, mely
verte-veregette vállamat
és sorsomat,
te meg bástya maradtál, nem úgy,
mint azok, kik fehérbén lettek
Ördögeim,
s lepraagyukkal kúrták el mindenem.*

EGY VAGY KETTŐ

Csütörtök volt. Lehetett volna más is, de mégse, mer' én azt mondom, jobban átgondolva: írom.

Szóval, az Úr negyedik napján olyan esemény történt, ami ismét csak bebizonyította a hitetlen lelkeknek, hogy nagy az ő állatkertje, csak a kerítést tette túl alacsonyra.

A kollégium felé már szállingóztak a jóllakott diákok; lomha, cammogó léptekkel kígyóztak vissza-visszafelé a nagy közös vályútól.

De miért volt ez a nap más, mint a többi? Talán attól, hogy az említett patinás diákszálló előtt tekintélyt parancsolóan emelkedett magasba egy gyönyörű vadgesztenyefa, hogy pompás virágaival nyugőzze le százak meg százak törékeny kis lelkét? Hát nem, ez nem az a mese!

A hétnek ezen az éjszakáján, nem sokkal vacsora után ugyanis megkezdődik a nagy kibeszélő show, amelynek tagjai egytől egyig nagy egyéniségek, bár vagy húsz évvel ezelőtt még csak egyszerűen hülyeként definiálták volna őket. Hiába: változó idők, változó szokások, s csak az emberek lesznek örültebbek; vigasztaló állandó csak a halál.

A pletykaparti díszes helye rendszerint a 35-ös szoba volt, amelynek aajtárára ezen a napon is kikerült az írás, mely kívül „Ismerd meg önmagad!”, belül pedig „Ki itt belépsz, hagytál volna fel minden reménnyel!” volt.

A szent és sérthetetlen helyként tisztelt templom közepén igazi delphoi papnőként csücsült az egyik tulajdonos, Jucus. Ő volt a majdnem tökéletes nő: naiv, kedves, és még szép is. Ideális csaj lehetett volna bármely kiéhezett férfiú számára, de annyit fecsegett, kérdezett és pletykált, hogy emiatt mindenki csak Téglának csúfolta.

Hozzá csatlakozott nemsoká' a másik lakótárs, a nagymenő Bea, és annak még nagymenőbb barátja, Roli.

Mind között a legnagyobb egyéniség azonban a Ricsi gyerek volt, aki Szipós néven vonult be a közlemélyezetbe. Őt úgy kellett bevonzolni a gyűlésre, mint egy dögöt, mivel extasy tablettától elbárgyúlt teste már nem bírta szusszal a gravitáció erejét.

Válogatott bagázs volt ez, kérem, de úgy látszik, mégsem eléggé megválogatott.

A tajvani elektromos óra már nyolcat mutatott, amikor a szedett-vedett társaság észrevette, hogy egy darab ember, nevezetesen az örök vesztés, Lúzer Pali hiányzik közülük.

– Hol van ez a szerencsétlen? – kérdezte beképzelt hangján Roli.

– Ha kibontod a dra-drazsém, megmondom – válaszolta Szipós, egész testében reszketve.

Roli habozott, de Jucus már annyira narancssárgult a kíváncsiságtól, hogy rögvest felbontotta Szipós cukorkáját, aki ezt felelte:

– Velem volt...

– Te Jóisten! – csodálkozott rá Bea.

– Ne szakítsd félbe! – mondta Jucus. – Te meg folytasd, Ricsi!

És Szipós folytatta:

– Velem volt, utána-na meg adott egy levelet, oszt olajra lépett.

Ahogy ezt kimondta és átnyújtotta nekik Pali irományát, Szipós úgy összehullott, mint akinek harangoztak; nyilván ezért zümmögte: „Ding-dong, ding-dong”.

Ezután légyfingnyi idő sem telt el, mer' Jucus ellenállást nem tűrően szakította ki a papirost a borítékból, és bambácska hangján belekezdett Lúzer tollvésetének olvasatába:

Mindenkinek jó estét! Kezdem levelem: nagy bajban voltam, hogy vajon mit is írjak nektek, de mivel ez az utolsó lebetőségem, bát nyalizni nem fogok. Megmondvá a frankót, Bea és Roli a francot sem érdekli, Szípós meg tebet egy szívességet... Te igen, Jucus, de várj még egy kicsit, mert tőled nem olyan könnyű búcsúzni. Emlékszel, mikor azt mondtam neked, hogy szeretem az általad is kedvelt táncdal-együtteseket? Hát hazudtam! Őket homokosoknak tartom. Most pedig figyelj, mert én megtanultam és te is jegyezd meg: míg a föld kerek, mindig lesznek rockerek! Erről ennyit.

Jöjjön hát a lényeg! Kicsi Juci, amikor megismertelek, még nem tetsztek turbináimat, pár hónap múlva belém csaptál, mint a mennykő, úgy felpörgetve turbináimat, hogy egész lényem magasabb frekvenciára került. Ekkor, felizzott transzformátorként hozzád is akartam továbbítani magasfeszültségű áramomat, de te kivágtad a biztosítékot. Utána a fázisomat is leföldelted – s ezzel el is földelsz majd engem...

– Te jó ég, ez megöli magát! – hördült fel Jucus, s abban a pillanatban éppúgy kiejtette kezéből Lúzer búcsúlevelét, mintha ő is bekapott volna egy-két Szípós-féle cukorkát.

A drogos gyerek meg, mint aki különös érzékkel rendelkezik ahhoz, hogy megadja a kegyelemdőfést az amúgy is sírógörccstől megkörnyékezett Jucusnak, ismét belekezdett monoton harangjátékába:

„Ding-dong, ding-ding-dong, dong-ding-dong...”

– Félreverted, te hülye! – okította ki Roli. – „Ding-dong, ding-dong, ding-dong” a helyes sorrend, ahogy a harangozó üti!

Jucusnál ekkor telt be a pohár, de annyira, hogy a padlóra is jutott belőle. A képlet ismerős: eső, zápor, zivatar... De mielőtt a felhőszakadás kitért volna, Bea tovább olvasta a levelet:

Tebát, Jucuskám, nem szerettelek, majd megszerettelek; aztán kedveltél, majd mikor bevallottam neked, levertél; most pedig úgy padlón vagyok, hogy felkelni többé már nem tudok – ilyen egyszerű minden. Légy jó!

*Utóirat neked:
Utálom a női nemet!*

És ekkor valami nagy üvöltés csapott fel, de nem Jucusé.

„Ki lehet ez az örült?” – gondolhatták a szobában ülők, Szipóst kivéve. Ő valahol a dimenziók között vándorolt: talán mindent eldöntő tizenegyest rúgott egy focivében, talán Buddhát látta szalonnát majszolni, vagy éppen „csak” smárolt egy lánnyal – ki tudja.

Ha ez nem is, a másik dolog nemsoká’ megvilágosodott.

Ajtó csattant, és inkább szét-, mint kinyílt. A látvány magáért beszélt: Lúzer illuminált állapotban egy vodkásüveg, na meg – nem mellékesen – egy közhasználatúnak tűnő, de szép hölgy társaságában lépett be. Szipóshoz szólt, furcsa hangon:

– Kelj fel, és légy szíves, adj még két speckó drázsét – hadd legyen egy jó esténk a Gabival!

A pletykashow tagjai se köpni, se nyelni nem tudtak, csak Szipósnak támadt hirtelen szófósása:

– Milyen volt? Ne mondj semmit, már te is tudod, mi van a mennyeországban, és miért járnak ördögök a plafonon, meg még sorolhatnám... Jól van, haver, itt a cuccod. Meglásd, ettől majd a paradicsomba kerülök, ahol ti lesztek Ádám és Éva, egymásnak teremtve.

Lúzer átvette az anyagot és kifelé indult. Jucus meg, mintha Columbo kvalitású rendőnyomozó lenne, feleszmélt:

– Pali! Mielőtt elmennél, engedj meg nekem egy utolsó kérdést!

– Jó, de iparkodjál, mert vár a Gabi! – fordult vissza Lúzer.

– Gabi? – kérdezte Jucus.

– Nem Gabi, hanem ő a Gabi! – mondta gúnyosan Lúzer, megragadva az alkalmi holmi kezét. Már elindult volna vele, mint

hülyegyerek a lopott vízpisztollyal, amikor Jucus szavai megállították:

– Nem azt írtad nekem, hogy nem szereted a női nemet?!

– Azt nem is, mert a női igent szeretem! – válaszolta Lúzer kapásból.

– Igen! – vágta rá most Jucus.

– Most mi van? – kérdezte szőkenősen Lúzer.

– Igen, igen, igen – te barom! – ismételte Jucus.

Lúzer abban a pillanatban eldobta magától a Gabit, a drázsét meg a vodkát, és úgy indult el a csaj felé, mint egy sportautó, amely hat másodperc alatt gyorsul fel százra.

Amikor befutott Jucus célegyenesébe, úgy átölelte a lányt, hogy aki rájuk nézett, joggal tehethe fel magának a kérdést: „Amit látok, az vajon egy vagy kettő?”

SZILÁGYI SÁNDOR

egyedül

*nem akarok magam meghalni
magam akarok meghalni
célt elhagyva futok tovább
nincs kezem testem lábam szemem
kinyitja szirmát bennem a bánat
végül is locsoltam sokat
magammak kapartam
megeszem*

*lecsorog államon a félsz
a hálójában fekszem
lassan beteker
darabokra tép*

*egyedül vagyok
nagyon egyedül
fáradtan fájva
magamba halva
valamit hiányolva
sírva-kiáltva-vérezve-halva
hiányodban felbomolva
felrobbanva eloszolva
szétmállva sok darabra
halott darabokra*

te ölelj össze

mást nem

*pedig csak akkor volt, reggel... közben ő
állt vérző szájjal,
furcsa bájjal... szeme nyitva-
tátva várta
galambját*

átsütve, mint szereti, és szeretett párját át
gyakorta szúrta szemlézerével,
hogy az sikoltva vonaglott
a földön, ami
sok puba
prémme változott és minden szőrsál végén sav
volt, és az... az fájt jobban, mint...
mint a vérző száj... amit
a szerető kéz
okozott,
csöppet sem szeretve
pillanatnyilag,
de
utáltam verseket tanulni, csak olvasni
szerettem mindig,
most
írni...
pocsék álom-verseket,
abol részegen
fekszenek a kopott,
sebzett sorok, s lebelek életet
bele mindenbe... düh
izzik,
fáradt vagyok,
fiatal s kibaszottul
bülye.

csak én beszélek magamhoz

bánat vagyok, por vagyok,
önző vagyok, vak vagyok,
elképzelt vagyok

sírás vagyok, tüdőt szaggató,
könnyet csaló, bánat-faló,
saját magunk gyilkosa

béna vagyok, lelketlen,
halott vagyok, irgalmatlan
gonosz vagyok

*nem mindegy, mi vagyok,
nektek gyűlölet vagyok,
másnak remény*

nektek homály, neki fény

– érinthetetlen –

*sűrű fáradtság esőfüggönyén át
néztem felejthetlenné arcodat
egy kapkodó mozdulaton
fekszünk mind a ketten
s hisszük, hogy a szorítás vége: balál
egyre közelebb húzzuk
a másik kifogybatalan vágyait
lassan válunk mozdulatlan
lobogó, feszült alakká
önmagunk emlékeivé
lettünk saját részre örökké*

léleknek lovagja

*elátkozottak eretnek szavain csüngve
dühöngők jogos baraggal, mert isten istent játszik
naponta adok okot magamnak az
esetlenek értelmetlen halálára
nem hír a vonuló bad, csak
szenvedés és értelmetlen romlás marad
nem fogok véremmel palotát felbúzni
nem lesz karom a királyág alapja
felfordult vezér, a paripa összeűzta
vezetni gyenge volt ereje, elégtelen
gyászruhában nyalja seggét a tobzódás istenének
beteg szajbák simogatják piszkos karmukkal
zászlaját a porban, lelkét a pokolban
bagyta
kegy már neki a gyors balál*

SZÖLLŐSY TIBOR

(KISEBBSÉGI) ÖNÉLETRAJZ

1945–1960

Arccal a földnek csapódva érkeztem a világra.

Kértem:

– Uram, nyisd fel a pilláimat, emelj fel!

Sátáni hangok kórusa felelt:

– Foglalt az Úr, hullákat keresztel!

Kértem:

– Adj esőt, mert fojt és perzsel az égő bölcső és búza pernyéje, a világnyi üszök!

Válaszként a szemembe röhögtek:

– Nekitámasztunk a semminek, csapat szerelünk sípoló tüdődbe, jégcsapokat idegeidbe, a füledet sárral tömjük tele, benne fiszulát égetünk, azon járunk elmédbe!

Újra csak kértem:

– Tanítsatok meg imádkozni, hogy kérhessem: hozzátok vissza apámat; tegyétek elem, hadd tapogassam le hazámat.

Sziszegték:

– Apádat? Hazádat? Téged nem ember, korszellem nemzett. Akit elvittek, nem tettek a zsebébe retúrjegyet. Az Urat hiába szólítod, nem hallja, mert őt is elsodorta a tömeg. Kiszerejük tapintó idegszálaidat, nyakadra tekerjük matrózhurokkal, s ha szólni mersz – az feszül.

Tették!

Kértem, hogy bírhassem őseim nyelvét.

Hahotáztak:

– Mire az? He-he-he... Nem kell beszélned, csak ha intünk, hogy kérhetsz, de azt is csak új szavakkal lehet, erre idomítunk téged!

Csak eget láttam, embert nem. Sőhajtottam:

– Uram, taníts meg gondolkozni, vágyaimat betűkbe faragni!

Visszhangozták:

– Gondolkoznai? Mi tudjuk, mi kell neked. Magold az instrukciót!

Kértem:

– Uram, taníts meg kérdezni!

Hangosan fröccsent a válasz:

– Tilos! M kérdezzünk, s benne van válaszod!

Próbáltam mégis kérdezni:

– Szeretném tudni, mi az Én, s ha van – ki vagyok?

Rám rivalltak:

– Coki! Csűrhenyájban hallgassanak a barmok!

Suttogtam:

– Szeretném tudni, érezni a színeket...

Kioktattak:

– Számodra csak kettő lehet: az egyik egyszínű, a másik csíkos keverék.

Ha kapsz kimenőt, megnyitjuk pilláidat, de jegyezd meg, gyakorold: csak ez és így lehet!

– Uram, taníts meg utcákat, falvakat, országokat járni, jártamban látni, tanulni.

Kimondták a szentenciát:

– Már a kérés is büntetendő! Csak folyosón közlekedhetsz, tól-ig, nincsenek nézetek, csak kézi irányítású páternoszter!

Rimánkodtam:

– Szeretnék tollat a kezembe, leírni azt, ami kimondhatatlan.

Fenyegettek

– Végzetes! Sarlóz és kalapácsot a mancsaidba!

Fátyol mögött sírtam:

– Szeretném tudni: mi az, ha hevesen dobban a szívem, a fejembe vér tódul, valami érzelem ágaskodik bennem, az érintéstől remegni kezd a kezem...

Ordították:

– Bűnös testedben aberrált gondolatok születnek, ellenforradalmi gének nyüzsögnek. Mindet kiirtani!

Kétségbeesetten sóhajtottam:

Hol vagytok, Uram? Ez itt a Föld? És milyen: kerek? lapos? forog?

1961–1988

Gúnyolódtak:

– Na, kölyökké érett emberke: van-e még kérésed, tudsz-e fogalmazni, netán szeretnél valamit?

Az eget kémleltem:

– Uram, azt szeretném, hogy ne kérjek semmit. Adj Te, akár csak valamit...

1989...?

Vakon tapogatok: szeretném ismerni a dimenziót, de ujjbegyem alatt sima a térkép.

– Uram! Szabad éreznem, talán utoljára kérdezni? Igaz-e, hogy mozdul a Föld? Igaz-e, hogy nem forog, hanem egyenesbe indul? Miért hallgatnak hangosan és panaszkodnak némán az emberek? Miért nem válaszolsz, Uram?

Legalább verj, ütésed áldás, melynek kísérője a mindenható remény és félelem.

Uram, ha egyszer válaszolni fogsz, mondd meg: mi ez a fal körülöttünk, ki van ide- és odaát, van-e rajta átjáró, s ha újra megtanulunk járni – mi megyünk, vagy Te jössz hozzánk...?

1990–2000

Meghallgattál!

Kezünkbe adtad Ariadne fonalát, kitisztítottad Augiász istállóját, új fogalmakat tanultunk: élet, testvérek, remények; levették béklyóikat a gének...

Vagy csak fata morgana volt?

Hosszan tartó álom!?

Uram! Csodálom türelmedet és esedezve várom válaszodat.

TÁRCZY ANDOR

ÚGY SZÉPEN

*Úgy szépen elvagyok magammal.
A balál rám köp, nem szeret.
Pénzem hó. Rendre borrá olvad.
A sár őrzi csak nevemet.*

*Sok kocsmában ingyen szeretnek.
Az utcalány hazakísér.
Nem ragasztja rám évek szennyét.
Csak mélézik a semmiért.*

*A sarkon most sem ég a lámpa.
Tövében vérfoltos vigéc.
Agyamba ködlik minden álma.
Vár egy nagykeblű szanitéc.*

*Fénybarisnyás luxuscselédek
Fitymálnak. S fordulnak tovább.
Egy visszajön. Gyufáért? Szőért?
Meggővez vajon? Vagy megáld?*

*Tüzet rakok a szent keresztből.
Melegszem. Vérem szürcsölöm.
Lávaként lassan körülburjánz
s rám tapad a hült öröm.*

HA NEM LENNÉL

*Ha nem lennél, ki ápolna
őrült éjben, buta gyászban,
ha nem lennél, kibez jönnék
megszaggatva, tépett nyárban,
ha nem lennél, ki terítne
napgyékényt, ha fagy a lélek,*

*ha nem lennél, ki üzenne
örök hadat embertélnék,
ha nem lennél, ki pólyálna
nektárcsókot lázas számra,
ha nem lennél, ki borgolna
csörgősípkát a halálra?*

EGY HÉT A NAGY VÍZNÉL

*az első este nagyon vidám
és rám nézel szemem szeretve
és kinyílik az óceán
bogár rohan társat keresve*

*az első este nagyon vidám
apám lelke leül a tűzhöz
sárkánylót űz egy vén zsvány
a lány pucéran küld a ködhez*

*az első este nagyon vidám
de bicskázza a kopasz hajnal
kecsetet lép a nap-topán
csókák cibálják vad zsvajjal*

*az első este nagyon vidám
reggel-szívárvány, táncra kérjük
szájoncsók, nagy pironkodás
homok-szél cifrázza a bőrünk*

*az első este nagyon vidám
a hetediknél már nincs képzet
és bezárul az óceán
csak a halak teszik a szépet*

AZ UTOLSÓ UTÁNI PILLANATBAN

*mint mindig, mint bármikor,
most is az utolsó utáni pillanatban*

*aranyzöld mellű lányok, festményen,
sikoľtoznak, mennének víznek, tűznek,
vászonra nem méltók, így az értők,
ők maguk másként, vájtszemű ítések tévednek,
hiszen aranyzöld mellük kívánatos,
számosak által simított,
számtalanok által megpecsételt*

*mint mindig, mint bármikor,
most is az utolsó utáni pillanatban
kicövekelt, lepöckölt hatalom,
kő sem marad*

*az első kődarab mindgyarlónak
ott lapul a kezében, de valahányan
tudjuk ezt, mégis bizonygatjuk,
az én tenyeremben a második sincs*

*mint mindig, mint bármikor,
most is az utolsó utáni pillanatban*

*de libegem aranyzöld
mindentelenségben,
ha torkomnak ugrik a sors-biéna,
segíts, Mária-Magdaléna*

VIRÁGFIÚ

*Naponta délig szényitható ponyvaszéken,
a kofasoron, hagyma- és paprikailatú
asszonyok között, lenbaja kirítt a főkötők
tarkaságából, a poros-köpetes aszfaltra*

*az ő újságterítője is ráborult, rajta
füzfaborónd, szögletes kosár, fedele
tárva, benne kis cserepekben kék,
lila, sárga, piros virágok tolakodtak:
„Fokföldi ibolyát tessék!”*

*Beleszeretett ezekben a növényekbe,
kis tetőtéri kuckójában mindent elleptek
a színes, szelíd és szerény virágok,
nevelgette, pátyolgatta őket, még kedves
beceneveket is adott nekik, szíve sírt,
amikor meg kellett válnia tőlük, de
az értük kapott öt-bat pénz volt
az egyetlen keresete, és szórakozása
a kofák zsbongása, még a trógerék
sörszagú ocsmánykodása is.*

*„Dilinyós...” – sügtak össze a báta mögött,
„Nem, csak nem olyan, mint mások” – védték a szülei,
megkönnyezve az utána csörgedező rokkantsági segélyt,
„Csernobili fogantatás” – szólt a diagnózis,
„Kivihetnéd őket árulni” – ötlötte ki az anyja,
s az ibolyák először a templom lépcsőjén kellették
magukat, de a kenetes tekintetű köszönteken
kívül senki sem pillantott rájuk, az igazságszajzó
népek közül csak a tisztelendő vásárolt kettőt,
azt is inkább könyörületből.*

*A kofasoron viszont rendre ránevetett
a szerencse, kegyéből gyakran minden cserép
elkelt, ilyenkor útja mindig a szemközti
árudába vezetett, ahol helyben kapkodták ki
a villamos kemencéből a bódító illatú
mákos-lekváros-krémes péksüteményeket,
a virágpénzből több fajtára is futotta,
a kosárban szépen megfértek egészen a folyópartig,
ahol az egyik padon betöltötték végre
cukormázás rendeltetésüket.*

*Huszonkét „dilynós” esztendő rajzolt már
virágmintákat a tenyerére, s anyján kívül
más leányt, asszonyt nem érintett, simogatott,
csókolt, efféle gerjedelmei nem is
sarjadtak, éledeztek, mígnem a vesszőkosár
előtt le nem guggolt egy festett fekete
hajú szem-száj-arc-test-csupakacagású
szíromképű, szendénkacér leány, az
ibolyák egyike különlegesen mélylila példánya
után érdeklődő igézet.*

*„Már megvették, de van még otthon, holnap hozok,
ha megint eljönne...” , este lázas válogatás,
bárom bokor, az ibolyák is ráéreznek a bangulatra,
táncoltatják mélyzöld levelüket, kiválasztottak,
mosdanak, megtisztulnak a fiú tekintetében,
kipompáznak nevelőapjuk szokatlan bevétől,
másnap ünnepélyesen kelletik magukat a kofasoron,
s érkezik a fekete hajú, szem-száj-arc-
test-csupakacagású igézet és veszi-viszi
a leglilábbnál lilábbakat.*

*Harmadnap megint jó a vásár, jó felidézni
a szem-száj-arc-test-csupakacagás igézetet,
jó a friss sütemények cukormáza, édesebb,
jó a pad öble, és jobb a virágos kisvilág,
mindaddig, amíg szomszédos lócán a fekete hajú
őt meg sem látva, mézédés csókokat nem vált
mással, egy ismeretlennel...*

*...Anyja felroban, feltépi az ajtót a robajra,
minden virágcserep a földön, széttrancsírozva,
megcsúfolva, megtiporva, fia is a padlón,
görcsbe dermedve, konfettiként lepik
fakuló, vergődő viráglepkék.*

TÓTH FERENC

felfedezés

*ha késik az ősz
talán felgyújtom a fákat
lángoljon az erdő
oly színekben mit nem láthat
egy évben csak egyszer az ember
na végre
a zöld lombsátrat
tépik már a napsugarak
pörögve zörögve
levéldarabok hullanak
itt van hát
tizenkilencedszer is*

ÚJRAKEZDÉSEKBEN

*Sorra szeretnek el az évszakok
egymástól, idővel egyre szebbek
a levelek ősszel, télen a hó;
de a tavaszra féltékenyebbek.*

*Felnézek az égre, akár a fűszálak
a mennyre, amely most nem világúr;
hanem az élettől elfáradtak
szemében kék könny és remegés ül.*

*Napsugarak énekelnek a fák
zöldellő ágán átszűrődve,
s tüdőként tágulnak a bázak:
kémények vesznek levegőt télre.*

ABLAKBAN

*Rám tör, orvul búvöl
zord téli sejtelem.
Hiába. Túnt színek után
kíváncsozik szemem.*

*Pompázbat a hó
sivatag-világa,
nem száll az én vágyam
dermedt jégvilágba.*

*Éljen a pompázó Tavasz!
Vesszen a sivár Semmi.
Madarak énekében
dallam szeretnék lenni!*

*...Ablakom üvegén
vergődik a képzelet:
jövendő idők tenyere ringat
illatokat, réteket.*

BECÉZÉS

Érintetlen területen, Szűzföldön járok. A táj legnagyobb kiemelkedésén állva nagy és vakító fehérség tárul elém. Mindig is ilyennek képzeltem el a semmit. Talán, mert alapjában véve optimista vagyok, az elmúlás számomra nem egyenlő a fekete színnel, a sötétséggel. Azzal, hogy erre tévedek: járt, kényelmes utakat cserélek járatlanra, akár a remeték, akik megcsömörlenek a civilizáció kártékony hatásaitól.

Kitűnő a hangulatom. A hősies érzés egy sivatagba röpít, és úttörőnek érzem magam. Hosszú utat tettem meg idáig, csakhogy lázas ifjúságom után végre megállapodjak, ám még itt is kóborolnom kell egy keveset – meg kell ismernem a táj titkait.

Fekete, tengerhullámokat vető illatos és selymes fűvön kellett felkapaszkodnom a homlokorumra. Lehajlok, apai szeretettel megáldom

és megcsókolom. Örülök, hogy a sziget felfedezését innen kezdem. Nemcsak szeretem, tisztelem is ezt a vidéket. Lassacskán elindulok, hogy fizikailag is megérintsem mindazt, amit előre futó, gyönyörködő tekintetem már megsimogatott.

Két fekete bokor, távol egymástól, mint egymást kerülő haragosak. Átvágok közöttük. Pengeélen járok, lecsúszom egy gödörbe, melynek alján kékvízű tó, sok-sok fájdalom vízgyűjtő medencéje. Tiszta és mély tekintetében megnézem, felfrissítem magam.

A kis hegygerincen túl szintén kékség, valószínűleg az előző elszakadt párja – valahol mélyen, közös forrással tarthatják csupán a kapcsolatot. Tragikus szerelem az övék.

Tovább. Éjszaka van, de nem vagyok álmos, inkább izgatott. Futó pillantást vetve két szűk nyílásra, figyelmemet lekötik egy cseppkőbarlang gyönyörű alkotásai. Megsimogatom a nyílás szájának kapaszen peremét és a fehér köveket. Érintésük édes, kissé nedves, hús és kellemesen megnyugtató. Egész testemmel érzek, ahogy némely kétélűek levegőznek.

Eddig sem volt utam, most végképp nincs, nem visz magával semmi, hacsak nem tagjaim – azokat viszont én irányítom...

Hoppsz! Nem figyelek, és újabb emelkedőről zuhanok alá. Szerencsémre puhára huppanok: árnyékot adó fal fedezékébe. Innentől a földrész lefelé ejt, kisebb-nagyobb kiszögélésekkel. Kiterjedt pusztaságra jutok. Kissé rázkódom. A folyamatos földrengés epicentruma két egyforma, remegő hegy. Csak azért nem törtek ki eddig, mert a szigetet beborító fehérség összefogja, tartja őket, mint a bőr. Megmászom mind a kettőt. Van úgy, hogy elég megérintenem őket, és máris libabőröznek, kapaszkodókat nyújtanak – máskor pedig markolásznom kell... Miután elértem, meghódítottam csúcsaik, alácsusszanok. Úgy tűnik, nem ők az utolsó magas pontok.

Távolabb, lábtájon pár új, ingatag kiszögellés. Ismét lefelé tartok: göröngyökön, szántott sorokra emlékeztető buckákon bukdácsolok keresztül, s egy kiszáradt, krátterszerű mederben találok magam. Itt is, mint az egész vidéken, pulzál a táj, de nyugodtan, egyenletesen, ami elviselhetővé teszi az itteni életet. Az eddigi izgalmak után kissé megpihenek egy fekete, kísérteties erdőben, ahol a növényzet újabb, a korábbiaknál is szűkebb bemélyedést rejteget. Ennek belsejéből érzem csak igazán a földnek melegét. Itt jó szállásom lenne, de most csak bekukkantok: majd később visszatérek, kitágítom a bejáratot.

Bóklászni vágyó kedvem nem hagy alább. Tűnődöm: meddig lejthet még a vidék?

Megtalálom a határát, csak óvatosan kell haladnom a keskeny, egyre szűkülő földszávon, azazhogy kettőn, amelyek kevés híján annyira összeérnek, hogy vidáman ugrándozzhatok egyikről a másikra.

Nincs tovább!

Vagy mégis?

A sziget megelevenedve átfordul, és másik oldalának hajlatai, halmai tárulnak fel előttem. Elindulok a gerinc mentén, visszatérek kedvesem tengerhullámos hajzuhatagához.

JANKOVICS MÁRIA: Anya

VÁRI FÁBIÁN LÁSZLÓ

CSOÓRI SÁNDORHOZ
(közel hajolva)

*A fellegek – alkonyi varjak – elülnek,
véggépp elenyészik a nappali hold.
Az Úr szeme pásztázza lelkünket újra,
s Mutatóujjával rácsap a húrra,
vagy gyertyaszál-időnköz napokat told.*

*Hát toldja csak, toldja sok kisedd piláccsal,
angyali nép seregelden oda,
hol bomlik a beszéd, s az orca pirul.
Bátoríts, Uram, győzz meg magyarul:
anyanyelveddel altestet nyalni? Soba!*

*Hisz voltak, mert voltak, kik úgy begedültek,
mint Márton pap – jelzi a drégelyi rom.
De mindéig követték őket az árnyak,
s fiaik lebajtott fejekkel jártak
e tűzre Való Világban. Iszonyodom!*

*...Mert repperek dongják körül a Szerelmet,
és levágott kézfejet rejt az avar.
Ha rászárad vérünk a platánlevélre,
s ha nem telnék szemünkre csipkefedélre,
egy ibolyalevél is betakar.*

SZOBORBESZÉD

(Szent István Múvelődési Ház, Székesfehérvár)

*Lerogyva e halomra itt
tört testem tovább nem viszem.
Fehérvárott, ha zeng az ősz,
balkan megkondul bronz szívem.
S elnémulnak a verebek*

*a repkénnyel benőtt tűzfalon,
mintha csak Bobory fekete
zakója réme lengene
egy égbe néző
ablakon.*

*Oldozd fel cserfes nyelvüket,
bagyd, Zoli, hadd zsbongjanak,
akár a Jenyiszej jegei,
ha egymást típorva zajlanak,
vagy Przemysl fölött a légmező,
ha ólomvércsékkel van tele.
Szobrász képében
a balál
csak
az én ajkam forrasztotta le.*

*Csak az én számban nincs falat,
csak az én nyelvem nincstelen.
Szilágyi Pista, a csibukot,
ha már nem szívod,
add nekem.
Rágjam csontig a csutorát,
köpjek a porba csillagot,
szökjön szavam a füstön át,
tudassa veletek:
itt vagyok.*

*S mondja el,
ha már nem leszek,
egy gyászra kibérelt alkonyon,
bogy Gyóni Géza maga volt
a Göncöl prádés kocsisa,
ki mint a saját tenyerét,
úgy ismerte a vén eget.
De amióta lovait
kartácstűz mészárolta le,
bukott baka és fogoly ő –
Krasznnojarszk utcáin kéreget...*

Gál Sanyi
tükröt tart szám elé,
tudakolná, hogy mi bajom?
Nem fáj énnekem
semmi sem,
csak négy darabban a két karom.
Hogyba fejemet emelem,
zöld hályog
lépdél a szememen,
beszakadt oldalamon
ki-be járkál az életem.

Szomjad hogy tudnánk oltani?
– kérdezi jó Szakolczay.

*Rajtam az ezerjő sem segít,
igyatok már, az istenit
Álmodok olykor rémeket:
egy színesfémtolvaj méreget*

TE MAGASBA MENEKÜLT...

Döbrentei Kornélnak

*A barkát zúzmara búzza le –
rügy az avarral összeér.
Az üveggé dermedt ereken
jégszilánkokat visz a vér,
jégszilánkokat visz a vér.*

*Kabátom, mellkasom szaggatom:
friss-fehér bóba hull szívem.
Fogadd el, kegyetlen március, –
jövőre nem lesz ennyi sem,
jövőre nem lesz ennyi sem.*

*A gyermekecske oly picit, még
rajta a szerelem szaga.
Jut-e majd gondod öreá, te
magasba menekült Haza, –

te magasba menekült Haza!*

HOLDÚT MAGASÁN

In memoriam Nagy László

*Minden folyóvizek
a tengerbe vágynak,
minden nőszírom
az avarba kerül.
A teremtett ember
banyatlik csak ágynak,
de bordái mögül
a lélek menekül.*

*Mintba ember lennék.
Mégis oda vágyom,
dolga fogytán a szél
hol pibenni dől.
Így sem kerek az ég.
Boncolgat az álom:
szikék sziszegnek
rám a semmiből.*

*Nem lehet véletlen.
Túl a sztratoszférán
tollasodnak már
a gyerkóc angyalok,
kik körbeajongják
ez átkozott planétát,
s a föld űzött szívéből
feltör, felbuzog,*

*mint vulkánok,
ba Istennek üzenve
mébük legszebb magvát
lövik az ég fele,
úgy kel ki a vérből,
tart a végtelenbe
Nagy László koronás,
dérezüst feje.*

*Romlással, földi
nyavalyákkal félre!
A holdút magasán
fényember suban.
Debogyis készülünk
hat hónapos télre,
szája melegében
elférünk sokan.*

*Aztán – felbúgnak
a bazaltorgonák,
megrezzennek
a csillagközi lombok –
a költő sarkantyúzza,
fordítja lovát,
parázslík egy szempár,
felizzik egy homlok.*

*Mint élete delén,
úgy csüggünk a száján,
s mintba párájával
a gondolat is szállna:
„Meg fogjátok látni,
búsvét vasárnapján
síromon kiszöldül
a főtől való szálfá.”*

ÚTRAVALÓ

Nagy Gáspárnak

*A napot elfogta valaki
a szél a lombokba visszaült
a lélek vadászt már ballani
méri a csírátlan tiszta űrt
ki gyűlöl minden fényeket
lábai vasbeton oszlopok
bazaltbakancsban lépeget
s tömege alatt ott ropog*

*a csillag-avarba hullt idő.
Az ezüstsodrony ím elszakadt
kerék kútkáva összetört
a roncsolt kancsó ottmaradt
vajh ki kezdi újra ezt a kört
a malom lassún jár mint a hold
az órló leányok alszanak
valahol gyöngybagoly rikolt
valakit épp virrasztanak*

*kit régóta hív a Rendező.
A tükröt dérbomály szállta meg
most titkosítják az arcodat
már dekódolták a verseket
és gumibot gáz könny-áldozat
vár Pesten az égi madárra
mikor ott leszálló helye sincs
tollával tömjük párnád pubára
míg szárnyain kattan a bilincs.*

A GIKHON PARTJAIN

*Mikor az Úr a jövőt programozta,
s szájában haszonra
fordult az ige,*

*ott lett megszabva a korszakok bossza,
akkor zizegett fel
az idő szíve.*

*Várván az első napfogyatkozásra,
felpörgette
az izzó glóriát,*

*s a napot másoló kerék agyában
elindította
a memóriát.
Rendületlen bitt a büntelen világban,
holott forrongtak
már az ősködök.*

*Felöltözött azért talpig titánba,
hogy rendet rakjon
a zendülők között.*

*De már az első korszakváltó este
ember bitangolt
a védett birtokon:*

*a szerelem kéklő lábnyomát leste
a buja bozótban,
puszta szirtfokon.*

*Ám hamis illattól szédült meg egyszer –
regnálni akart
a világ dolgain.*

*Megmozdult Isten szemében a tenger,
felfakadt a föld
a Gikbon partjain.*

*Az idő vén malma leállt egy percre –
a program észlelte
a durva hibát.*

*Hát újból az ígére fordult a nyelve,
s elküldte a földre
az Úr a Fiát.*

JÉG ÉS KORBÁCS

Fekete Gyulának

*1
Kosárba szedtem
a dáliafejeket.
Felírtam rendre
minden veszteséget.
Hivatásos bőhért
mért tartunk, Uram?
Jégkommandóól csak
kontármunkát végzett.*

*Nézz körbe: roncsolt
a jég és amputált.
Még ránganak
az ellátatlan csonkok.
Megvetem e racion-
aluli halált,
de tábort
az ő nagyságos
kedvéért sem bontok.*

*Nekem ezer éve
itt fogan az étel –
a fekete földben
és az almafán.
S ha néha megsorozod
durva jégsöréttel,
foghatja ősz fejét
sírában apám.*

2

*Holtapám kiballag
a régi rézmezőre,
hol annyiszor vallott
szégyent a kasza.
(A kőkények alján
csak a tippán hajtott,
az édesfüveknek
nem volt tavasza.)*

*Kiválaszt és levág
öt szál aranyvesszőt,
egy fénylő vakond-
túrásnál megáll.
Korbácsot szerkeszt,
ha kardot nem adhat,
s én állok vacogva
az álmainál.*

*Rátévedtem én is
arra a mezőre,
zeng a rét alattam,
mint örült cimbalom.
Kár. A felébresztett
tárogatóra
göthös csend csahol csak –
mindkét oldalon.*

3

*Az éj bölcs madarai
vállamra ülnek,
fészkük elfoglalták
az elhajtott magzatok.
Hűvös lesz a hajnal,
még halálra hűlnek.
Pókdajkák, ingecskét,
takarót varrjatok.*

*Cirógassad, szellő,
az apró fejecskéket,
rájuk rozsdállt a vér-
áztasd le, langy eső.
Anyjuk szörny szívét
ha megnyitja az álom,
angyali fehéren
jőjjenek elő...*

*Korbáccsal járom
a lábadozó kertet:
búzzatok el, árnyak,
sok ordas látomás!
De rám veti szemét,
ki földrészeket renget,
s a magnéziumfényben
elfog a sírás.*

BECSKE JÓZSEF LAJOS: Semmi

WEINRAUCH KATALIN

UTCÁMBAN

*Időtől meggyötört,
püpos bátú járdák
macskaköves utcám
kétfelől karolják.*

*Szaporázom léptem
visszhangot kopogva:
alvó utca-hosszat
basad a csend fala.*

*Árnyasan matató,
fölsóbajtó vénnek:
odvas testű hársak,
gesztenyék kísérnek.*

*Nyújtják fölém óvón
göcsörtös karjukat,
tenyerük rejteke
madárfütyöt bújtat.*

*Fekete bársonnyal
ölel az éj körül,
alvó fenyben utcám
mélysötétbe merül.*

*Visz a lábam mégis,
mintha Nap ragyogna:
nem riaszt a járda
lapálya-balomja.*

*Hosszú útról jövök,
biztos minden léptem:
bazavisz az utca,
társam a búségben.*

BÚZÁVAL ÉRŐ FÁJDALOM

A lenyugodni készülő nap utolsó sugarai tétován motoznak a gyümölcsfák dús koronái közt, rózsaszínűre festik az udvar betonját, cirógatják arcukat. Egy érett barack halk, bocsánatkérő neszezéssel pottyan lábam elé a lekaszált fűre, mosolygósan felkínálkozva kéri, emeljem fel. Markomban érzem simogató bársonyát, gyönyörködöm az ecsetért kiáltó csendéletben, amit a halványsárga körtével együtt alkotnak. Illatozik a csábítás: harapjak húskba...

De én útra keltem visszafelé az időben, már nem vagyok itt. Vagyishát itt vagyok, de tíz évvel korábban... Felnézek a mélyülő eget díszítő bíborszegélyes felhőzsabókra és érzem, határozottan érzem, az éjszaka közeledtére megrebbenő kerti lombok közt már nem vagyok egyedül: az egyik felhőfodor mögül valaki figyel...

Igen, te vagy az. A közelemben... És július van, csodálatosan meleg, zivatarokkal tűzdelt ragyogó nyár, pontosan olyan, amilyen *az* a nyár volt.

...Barackérelő július, szombati nap. A piaci csarnokba indultam túróért. Barackos-túrós lepényt kértél – szeretted. „És egy kávét is bekapunk a lányokkal” – mondtam, bár teljesen feleslegesen. „Ó, hogyné: a kötelező szombati kávé-buli, azt nem lehet kihagyni” – bólogattál komolyan, de szemedben derűs-csúfondáros szikrák villantak fel. Sértődötten kerestem szavakat az évődően csípős válaszhoz, ám nem hagytál rá időt, kedveskedve folytattad: „Menj csak, siess, ne várjanak hiába a barátaink. Ha nem zavarom a társaságot, majd utánatok megyek, csak előbb pár percre beugrom a klinikára.”

...A tejszarnokból kilépve azonnal megláttalak. Már dél körül járt az idő, kevesen lézengtek a piacon, szinte üres volt a tér. Sötét alapon apró, fehér mintás rövid ujjú inged fiatalosan feszült izmos válladon, kellemes kontrasztot alkotva a világos nyári nadrággal és szandállal, kiemelve magas, sportos alakodat. „Mintha nem is ötvenen túl számolnád éveidet” – villant bennem az ámulat. Amint észrevettél, markáns arcodon mosoly suhant át, s üdvözlőn felém emelt karod sötét pihéin megcsillant a fény. Ujjaid közt ott füstölgött az elmaradhatatlan cigaretta. „Hamarabb végeztem” – mondtad magyarázkodva. Nem igazán figyeltem a szavaidra, csak néztelek döbbenet, mintha először látnálak. Sármos, jóképű férfi állott előttem, a szívem hevesen felzakatolt, szétömlött bennem a boldogsággal telített büszkeség: „Ez a férfi hozzám tartozik, az én párom! S ha nem lenne kis híján harminc éve a férjem, mindenképpen megszerezném magamnak ezt a vagány pasit!”

...Vajon észrevetted, mi játszódott le bennem? Karnyújtásnyira álltunk egymástól, s a hihetetlenül törékeny, tovatűnő pillanatban arra gondoltam: egyszer majd nagyon jó lesz emlékezni erre az áldott idő-töredékre... Talán ezért nem szóltam semmit.

...Miért, miért nem mondtam ki, amit éreztem, amit gondoltam! Tudnod kellett volna!

...Siettem kávézni. Vártak a „lányok”, s nem haragudtak, hogy elkísértél, dehogyis. Kedveltek téged.

...Hallgattad a fecsegésünket, de teljes mivoltodban mintha nem lettél volna ott. Hallgatagon, kívülrőlként nagyon is távolinak tűntél, szemedben furcsán borongó szomorúsággal, amit nem tudtam mire vélni. Vagy ezt már csak utólag látom így?

...Nem. Klári is észrevette rajtad a szokatlant, még rá is kérdezett: talán fájdalmaid vannak vagy más gondok nyomasztanak?

...Csendesen, titokzatosan elmosolyodtál, s a kérdést megkerülve halkán ezt mondtad: „Nagyapa lettem...” És ekkor váratlanul felneveltél. Összenéztünk, mint aki jelet lát vagy keres a másikon. „Én meg nagymama” – motyogtam, elámulva az új szereptől, amit az élet osztott ki ránk. „gyönyörű kislány! – találtam magamra a fiús mamák tudatalattijában mocorgó, leánygyermek iránti vágyakozás beteljesedett örömeivel. – Éppen olyan a tekintete, mint a nagyapjé” – intettem feléd, s láttam szép metszésű ajkad szögletében a büszke mosolyt. „Annyira kicsike – néztél a lányokra – , nem is tudom, hogy kell fogni, a karomban tartani...” Ebben a pillanatban egyszerre tört ki belőlünk a jókedv, ellenállhatatlanul és felszabadultan kacagtunk, mert mindketten magunk előtt láttuk a jelenetet, amint félős-ügyetlenül öledbe emelkedett az alig háromhetes pici lányt.

...és a gyermek szabályosan megrajzolt szemöldökét összevonva, szigorú tekintettel, döbbenetesen értelmes, felnőttes kíváncsisággal nézett rád, mint aki előre megsejti az *elkövetkezendőket*, ezért rögzíteni akarja emlékezetének objektívjében minden arcvonásodat, rezdülésedet azokra az eljövendő évekre, amikor *fizikai valóságodban* te már nem leszel itt, s amelyek elindultak, közelednek az idő országútján...

„Nahát... Nézd, milyen ráncosak a kis combjai” – bámultad a rózsaszínűen kalimpáló lábacskaikat őszinte csodálattal, s én sértődötten javítottalak ki: „Fodrosak, te, nem ráncosak...! Ő az én Picurom!” Korholásomat hallgatva ismét elmosolyodtál: „Ni csak, a nagy-tigris... De a neve találó: Picur... Az Adrienn túlságosan, felnőttesen komoly.”

...Soha többé nem láttad a kislányt. Ő sem volt elég visszatartó erő számodra. *Még ő sem.* Te akkor már tudtad, hogy elmégy. Senki, semmi nem tudott eltéríteni az általad számodra kijelölt végzet karmától.

...Hogy illatozott akkor is az érett barack, a viaszosan sápadtsárga búzával érő körte... Mint az arcod *az* után.

...Állok a kertre hulló sötétségben, arcomon könnyű érintéssel alágördül egy könnycsepp, leszalad az államra, onnan a kezemre hull és igazgyöngyként remegve megül a barack bársonyán. Tücsökciripelős csendben emelem tekintetem az égbolt végtelen mezején halványan pislákoló csillagokra, azt a bíborszélű felhőt keresem, amely mögül – tudom! – most is figyelsz. Kiáltani kellene, de csak sutogásra van erőm: *mond, miért...?*

A mélyülő éjszaka hallgat, beborítja a kertet, a lelket sötét takaróval.

TÓTH LAJOS: Ima

ZSELICKI JÓZSEF

karácsony

*ha azt a lányt
egyetlen egyszer
egyetlen napra visszakapnám*

*megkeresném hol a lelke
halált is győző tűzparazsa*

*karácsony volna
gyöngyfehér hó
hullna
az ég magasából
a csók emeletein át
alulra*

*a hó hullna
szállna szállna szállna*

*el számról
soba nem engedném*

kiénekelném a mennyből az angyalt

hamisan

*hamisan játszik
most
a brácsás
biába zöldell
a prímbevedű
toporzékol
bomlik
a csárdás
réjtjét e táncnak
nem ropom én*

*jégbetört tánc ez
nem járom én
félre a brácsást
sutába lépni
nem tudhatok*

*ősz van
bámulom a csöndet
bét hegedűre
sárgából pirosba
hull az idő
a fehérbe
füttyöm virít
halunk
meg sem tanultuk
énekelni
magunksírató énekeink*

comedia

*pojáca rikkancs időben
a bűvész
nyulak helyett
a gyárakból bűvködi
a semmit
az ehetetlent*

*szentül térdepli
templomok kövét
az ateista
kofa
árulja tudományát
a professzor
petrezselymet*

*a költőt
hogy szomjan ne fülna
a szó
közbelyek bódíthatnák bambán*

*újjazdagék
háza előtt
– sej haj –
pusztulásig vigyorog
és tartja tenyerét
a nyomorúság
a pondrónak
kész röbej
a tragédia*

nyár

*csorog
cseppen
csocsorog a nyár*

*dörrenjen
az ég tüze
ó
mire vár*

*nem kell
nékiünk
jégüzenet
bajnalban
jöjjön
a harmat
fűszál percenjen
jó kaszaélre*

*majd
megint
ba
a
búza kalásza reppen
magva pattanjon
élő biteknek*

UTÓSZÓ

A 2002-ben (újra)alapított *Együtt* folyóirat hét évfolyamának összterjedelme csaknem háromezer oldal, ennek kb. kétharmada vers és próza: az „alapanyag”, amelynek gazdagságát ez a szükségszerűen kétszáz oldalasra karcsúsított antológia csak érzékeltetheti.

A válogatás nem volt könnyű, hiszen a folyóirat főszerkesztőjeként minden publikáció többé-kevésbé a „szívemhez nőtt” – különben helyet sem kaphattak volna a lapszámokban. Hogy mérsékeljem a lelkiismeret-furdalás kínját, két alapvető szemponthoz próbáltam ragaszkodni: első körben csakis azokat a szerzőket emeltem be az összeállításba, akik egynél több alkalommal publikáltak a folyóiratban, a második körben pedig a „hovatartozás” döntött, természetesen a kárpátaljai szerzőket részesítve előnyben.

Az eredmény: huszonkét ma is Kárpátalján élő, tíz innen áttelepült, és tizenöt anyaországi szerző műveinek „vizontlátása” az antológiában. Negyvenhét alkotóé abból a bő másfél százból, akik az évek során értékes publikációkkal járultak hozzá a folyóirat nívójának emeléséhez. A muszáj-helyzetben „mellőzött” több mint száz szerzőtől ezúton kérek bocsánatot, már csak azért is, mert az összeállító ízlése, értékítélete – amely nem feltétlenül azonos más szakmabeliévével, vagy éppen az olvasókéval – egy ilyen gyűjteményre óhatatlanul rányomja a bélyegét. Mentségem lehet a megalapozott sejtés: bárki más válogatta volna össze az antológia anyagát, ő sem „úszhatta volna meg” az utólagos, akár szemrehányó kifogásokat.

Csak bízni tudok abban, hogy a kétségtelen hiányok ellenére ebben az antológiában visszatükröződnek az *Együtt* eddigi évfolyamaiban megjelenített maradandó értékek. Még akkor is – ez az egyik a fájó hiányok közül –, ha a kiadvány impresszumában megjelölt műfaji kötöttség (*Versek és novellák...*) eleve kizárta a folytatásokban közreadott regények egy részletének újrapublikálási lehetőségét.

Talán bízni lehet abban is, hogy a 2009-es évfolyamtól igazi csapatmunkával készülő folyóirat újabb hét év múltán esedékes – összegző, felmutató jellegű – antológiája több szempontú értékítélet érvényesüléseként lát majd napvilágot.

NAGY ZOLTÁN MIHÁLY

AZ ANTOLÓGIA SZERZŐI

- Bagu László (1970) Zalakaros
Bakos Kiss Károly (1977) Beregújfalu
Balogh Gyula (1972) Nagyrábe
Bartha Gusztáv (1963) Nagyberég
Becske József Lajos (1965) Visk
S. Benedek András (1947) Budapest
Czébely Gabriella (1974) Budapest
Czébely Lajos (1951) Visk
Demjén Miklós (1951) Eszeny
Dienes Eszter (1949) Törökszentmiklós
Ferenczi Tihamér (1941) Badaló
Finta Éva (1954) Sárospatak
Fodor Géza (1950) Dercen
Füzesi Magda (1952) Budapest
Gerzsenyi András (1954) Ungvár
Horváth Sándor (1957) Ungvár
Jókai Anna (1932) Budapest
Kalász Márton (1934) Budapest
Kecskés Béla (1941–1997)
Kocsis Csaba (1959) Berettyóújfalu
Körmendi Lajos (1946–2005)
Korpa Tamás (1987) Debrecen
Kovács Vilmos (1927–1977)
Lengyel János (1973) Beregszász
Lengyel Tamás (1971) Budapest
Mester Magdolna (1973) Budapest
Nagy Gáspár (1949–2007)
Nagy Zoltán Mihály (1949) Csonkapapi
Nagy Zsuka (1977) Nagykálló
Nyilas Attila (1965) Budapest
Oláh András (1959) Mátészalka
Oláh János (1942) Budapest
Penckőfer János (1959) Beregszász
Polgár Julianna (1958) Budapest
Rékasy Ildikó (1938) Szolnok
K. Roják Angéla (1981) Beregsom

Sarusi Mihály (1944) Balatonalmádi
Schober Ottó (1932) Budapest
Sütő Kálmán (1910–1997)
Sz. Molnár Ferenc (1986) Zápszony
Szilágyi Sándor (1986) Csetfalva
Szöllősy Tibor (1940) Técső
Tárczy Andor (1954) Ungvár
Tóth Ferenc (1981) Ungvár
Vári Fábián László (1951) Mezővári
Weinrauch Katalin (1944) Beregszász
Zselicki József (1949) Kisgejőc

TARTALOM

Bagu László	
amfibion; halott csinovnyik nap.....	5
Bakos Kiss Károly	
Bárkaszonett; (Baudelaire); Legyen vers; Dal; Mint az a nő; A test dicsérete; Kétely; A költő hogyha...; Legyező; Csak szúr; Ősz, vendégszöveggel; Tűztöredékek.....	7
Balogh Gyula	
Európa és jeltelen... ..	13
Bartha Gusztáv	
Napóra; Illik a tél a fehérhez; istenhozzád; Cím nélkül; Vizontlátás; Talált történet.....	14
Becske József Lajos	
Lélek és bor; Dünnyögő; Viharból jöttem; Emlék; átkozott szerepben; Vádirat; N-hez; Így vagyok.....	24
S. Benedek András	
Európa elrablása; Azóta ősz van...; Ének a Feltámadás Könyvéből; Szép-új világ; Kelet Párizsa; Vers, romlott időben; Birodalmi aszály.....	31
Czébely Gabriella	
A nő; A férfi; Két méter.....	37
Czébely Lajos	
Gyökérszakadás előtt; Quo vadis?; Elégia tébolyult évszakokról; a paroxista hite.....	38
Demjén Miklós	
1241. Az utolsó szabad farsang legendája.....	44
Dienes Eszter	
Zöld szívvel.....	47
Ferenczi Tibamér	
Kövek; Éberen; Modigliani-alkony; Halottak Napja; Remény.....	48
Finta Éva	

Evokáció csillagos ég alatt.....	51
Fodor Géza	
Prelúdium, mindenkori októberek elé; Kései ősz, november; Viharos Hold a jávoron; A hó árnyéka; MERÜLŐ SZATURNUSZ: (A küszöb előtt); (A dómba lépve); (A Boldogasszony); (Mária, a magdalai).....	52
Füzesi Magda	
Nyár a gesztenyék alatt; Posztulátum; Kép és tükörkép; A hetedik szobában; Istennel a hegyen; Ajtó; Fekete szonett; Torzó; Őszi nocturne; Fuit...; Alulnézetből.....	62
Gerzsenyi András	
Idill, anno 2002; Gladiátorok, kukáknál; A Pad.....	67
Horváth Sándor	
Halál – tűz rezdülésben; Álmos tájakon járok.....	71
Jókai Anna	
A sátán örül; A karácsony.....	80
Kalász Márton	
Hazám.....	82
Kecskés Béla	
Godot-ra várva; Magammal viszem.....	83
Kocsis Csaba	
Az utolsó párttitkár.....	85
Körmendi Lajos	
Körúti béke; Példabeszéd kis népeknek.....	88
Korpa Tamás	
[Erdélyt nézzük Eszterrel].....	90
Kovács Vilmos	
Kenyér és vers; Ars poetica.....	91
Lengyel János	
valamiről valami; éjszaka; bizonytalan; Találkozás Vitéz Kőbányai Világossal; Egy találmány kálváriája; Címlapsztori;	

Tanmese; Ármékszéki bölcsességek.....	95
Lengyel Tamás	
Lump úr és közlekedő regény; Egyirányú hal; A miskolancia.....	103
Mester Magdolna	
Kórtörténet; A nincs után; Kábulat; Futószalag.....	109
Nagy Gáspár	
Gyönyörű bünt.....	111
Nagy Zoltán Mibály	
Üzenet; tragédiák; Az ármék völgye.....	112
Nagy Zsuka	
május asszony fázik.....	120
Nyilas Atilla	
A Freud-kakas; Sziszüphosz.....	122
Oláh András	
az utolsó szerep.....	124
Oláh János	
Kisbarát nyelve.....	125
Penckőfer János	
Mikor a XXI. század...; [Szép-Mezopotámiában...]; TMT.....	134
Polgár Julianna	
Csíksomlyói csöndes imádság.....	145
Rékasy Ildikó	
Sors; Anyám mosolya; Holtodiglan.....	147
K. Roják Angéla	
Gyertyafénynél.....	148
Sarusi Mibály	
Kopogtató maflása.....	150
Schober Ottó	
Baleseti statisztika.....	157
Sütő Kálmán	
Elbitorolt emberségünk; Ideszakadtságunk; Montázs.....	160

Sz. Molnár Ferenc

alibi; Egy vagy kettő.....162

Szilágyi Sándor

egyedül; mást nem; csak én beszélek magamhoz;
– érinthetetlen –; léleknek lovagja.....166

Szöllősy Tibor

(Kisebbségi) önéletrajz.....169

Tárczy Andor

Úgy szépen; Ha nem lennél; Egy hét a nagy víznél;
Az utolsó utáni pillanatban; Virágfiú.....172

Tóth Ferenc

felfedezés; Újrakezdésekben; Ablakban; Becézés.....177

Vári Fábián László

Csoóri Sándorhoz; Szoborbeszéd; Te magasba menekült. . . ;
Holdút magasán; Útravaló; A Gikhon partjain; Jég és korbács.....181

Weinrauch Katalin

Utcámban; Búzával éró fájdalom.....191

Zselicki József

karácsony; hamisan; comedia; nyár.....195
Utószó.....198
Az antológia szerzői.....199

A 2002-ben (újra)alapított *Együtt* folyóirat hét évfolyamának összterjedelme csaknem háromezer oldal, ennek kb. kétharmada vers és próza: az „alapanyag”, amelynek gazdagságát ez a szükségszerűen kétszáz oldalasra karcsúsított antológia csak érzékeltetheti.

A válogatás nem volt könnyű, hiszen a folyóirat főszerkesztőjeként minden publikáció többé-kevésbé a „szívemhez nőtt” – különben helyet sem kaphattak volna a lapszámokban. Hogy mérsékeljem a lelkiismeret-furdalás kínját, két alapvető szemponthoz próbáltam ragaszkodni: első körben csakis azokat a szerzőket emeltem be az összeállításba, akik egynél több alkalommal publikáltak a folyóiratban, a második körben pedig a „hovatartozás” döntött, természetesen a kárpátaljai szerzőket részesítve előnyben.